



№ 02/3688

„13“ 09 2011 წ.

ასოციაცია მწვანე ალტერნატივას

გაცნობებთ, რომ 2011 წლის 15 სექტემბერს, 11 საათზე სასტუმრო "შერატონ მეტეხი პალასში" საქართველოს ენერჯეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო გეგმავს საკონსულტაციო შეხვედრის გამართვას დიპლომატიური კორპუსის, არასამთავრობო და საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლებთან "საქართველოს ტყის კოდექსისა" და გრძელვადიანი იჯარის ხელშეკრულების პროექტების წინასწარი განხილვის მიზნით.

დაინტერესების შემთხვევაში, გთხოვთ, დაესწროთ.

დანართი: 105 გვერდი

პატივისცემით,

მარიამ ვნელიშვილი

მინისტრის პირველი მოადგილე

Forest Act

of

Georgia

*Draft for Further Discussions*

**Section I**  
**GENERAL PROVISIONS**

**Article 1. Sustainability**

(1) Forests with their effects on habitats of humans, animals and plants constitute an important basis of Georgia's ecological, economic and social development. Sustainable development, tending, and protection of forests lay the foundation for safeguarding its multifunctional effects with respect to its economic, protective, welfare, recreational, environmental and social functions.

(2) This Act aims at

- a) preserving forests and forest soils;
- b) ensuring that the forest is treated in a way that that the productive capacity of the soil is maintained and that its effects are sustainably preserved, and
- c) guaranteeing a sustainable forest management.

(3) Sustainable forest management within the meaning of this Act comprises the tending and use of forests in a way and at a rate, that maintains their biodiversity, productivity, regeneration capacity, their vitality and their potential to fulfill, now and in the future relevant ecological, economic and social functions at local, national, and global levels, and that does not cause damage to other ecosystems. " Notably precautions have to be taken with respect to the use of forests in view of the long production period and potential planning in order to ensure that the use of forest resources will also be preserved for future generations.

(4) The provisions of this Code shall also be applied to cover of trees in the timberline region of the forest and to shelter belts, irrespective of the nature of use of the land plots and the site structure of the plant cover.

**Article 2. Definition of Terms**

(1) Forest - land plots stocked with trees, where the growing stock reaches an area of at least 1,000 m<sup>2</sup> and an average width of 10 m.

(a) Within the Meaning of this Paragraph the following is also deemed to be Forest:

(a.a) land plots where the forestal tree cover has been temporarily reduced or removed as a result of being used or for other reasons.

(a,b) Notwithstanding its particular use, open spaces which are integral part of forest ecosystem and permanently unstocked land plots which are directly connected with forest in terms of space and forestry activities and contribute directly to the forest management, such as forestal hauling systems, wood storage places, forest glades.

(b) The following are not deemed to be Forest:

(b.a) land plots which does not serve for forestry purposes and where the plant cover of an age of at least 60 years has not reached a canopy cover of three tenths,

(b.b) stocked areas which, because the structure of their plant cover is that of parks, predominantly serve purposes other than that of forestry;

(b.c) rows of trees, unless such they are determined as shelter belts or timberline region under this Code.

(b.d) Non-forest areas which are used in short rotation with a rotation period of up to thirty years as well as forest arboretums, forest seed orchards, Christmas tree plantations and plantations of woody plants for the purpose of obtaining fruits such as walnut or sweet chestnut, where they are not planted on forest soil and their use right holders have reported the intended operational use to the Ministry of Energy and Natural Resources within ten years of carrying out the reforestation or establishing these facilities, shall not be deemed to be forest within the meaning of Subsection 1.

(2) Tree – perennial plant of the categories listed in the Annex, developing main stem and branch.

(3) Shelter belts - lines or rows of trees or bushes which primarily serve to protect against wind damage especially for agricultural plots and to hold snow.

(4) Timberline region - the zone between the natural tree border of the Forest and the actual border of the closed tree cover.

(5) Holder of the Right of Use of the Forest - a state, a legal entity or group of legal entities or an individual or group of individuals holding the forest on the ground of property right or an agreement.

## Section II

### COMPETENCE AND STRUCTURE OF THE FOREST MANAGEMENT STATE AUTHORITIES

#### Article 3. Structure of State Forest Management State Authorities \

(1) In forest management and legal relations related to Forest the state is represented by the following state authorities:

(a) the Ministry of Energy and Natural Resources;

(b) legal entity of the public law within the system of the Ministry of Energy and Natural Resources – Agency of Natural Resources;

(c) legal entity of public law within the system of the Ministry of Environment Protection – Agency of Protected Areas;

(d) relevant authorities on the territories of Autonomous Republics of Abkhazia and Adjara.

(2) Competence of the state authorities listed in Paragraph 1 of this Article is determined by this Code and other legal acts of Georgia.

#### Article 4. Competence of the Ministry

(1) Competence of the Ministry of Energy and Natural Resources covers the following:

a) making and implementing policy for management of the forest;

b) coordinating management of the Forest;

c) organizing and regulating forest tending, protection, restoration, and use; providing State control and authorizing entities for carrying it out; setting rules for issuing documents authorizing forest use;

d) setting rules for carrying out forest tending, protection and restoration as well as for importing and exporting forest resources;

e) implementing standardized scientific and technical policy for managing the State Forest Fund, elaborating and approving normative and methodological documents; organizing and financing fundamental scientific research work;

f) restoring forests damaged by environmental disasters, epidemics, and other causes;

g) maintaining list of endangered species (Red Book);

h) organizing the forest registry system, setting rules for forest monitoring and for maintaining the State Forest Cadastre;

i) signing international agreements and treaties on forest tending, restoration, and the use of forest resources;

j) keeping control for use of the biological and chemical means of forest protection;

k) setting rules for forest use;

l) financing forest tending, protection, regeneration and reforestation as well as monitoring expenditures on these activities;

m) setting rules for restricting, suspending, and terminating rights for forest use;

- n) maintaining forest inventory statistical information on the basis of the reports provided by the holders of the use right of the forest;
- p) entering in the forest lease or concession agreements with individuals and legal entities;
- q) keeping control of forest regeneration materials.

#### **Article 5. Forest Monitoring**

(1) All Forests are subject to forest monitoring by the Agency of Natural Resources. This consists in the right and duty of the Agency of Natural Resources to monitor adherence to the provisions of this Code and the relevant sublegal acts. To this end its officials are entitled to enter any forest, drive on the forest roads and require the holder of the use right of the forest, its officials and other state authorities responsible for protection of the forest to provide information and evidence where it is of significance for monitoring the forest.

(2) As far as carrying out Forest monitoring is concerned, the Agency of Natural Resources is also entitled to carry out forest survey - to determine all actual and legal circumstances of separate forest areas that are significant for carrying out measures related to this code and relevant sublegal acts. When carrying out surveys the Agency of Natural Resources may also carry out necessary work in the Forest such as measurement, taking material for inspection etc. As far as it is possible, the Holder of the Right of Use of the Forest shall be informed about of such surveys carried out on the Forest Areas under its possession.

(3) The Agency of Natural Resources responsible for carrying out overall forest surveys shall have the right to enter any forest, drive on the forest roads and require the Holder of the Right of Use of the Forest to provide necessary and available information.

(4) Forest survey shall also extend to determining damage to the forest such as that caused by insects.

(5) The results of survey conducted in accordance with Subsections 1 to 4 may not be used for purposes other than those of forestry.

(6) If Holders of the Right of Use of the Forest or other persons ignore forestry regulations provided by this code or other laws of Georgia, the Agency of Natural Resources shall, notwithstanding the initiation of criminal proceedings, impose a notice on the obliged party or, in case of danger, directly order him/her to take the measures possible for immediately establishing circumstances appropriate to the provisions including the necessary safety measures, such as in particular:

- a) prompt and appropriate reforestation,
- b) preventing and guarding against destruction of the forest,

- c) clearing the forest of damaged timber and other residues endangering the maintenance of the forest and clearing torrents,
- d) preventing and as far as possible eliminating the damage to forest soil or plant cover caused by felling or haulage or,
- e) stopping illegal felling or minor produce, and, if required, imposing reimbursement of costs to the party responsible.

(7) A marking hammer shall be used for official marking, the mark of which shall be determined by order of Ministry of Energy and Natural Resources (official marking hammer) its imitation if and its unauthorised possession or use are prohibited.

#### **Section III**

#### **FOREST AREA PLANNING AND MANAGEMENT**

#### **Article 6. Task and Scope of Forest Area Planning**

(1) The task of planning for Forest areas is the description and foresighted planning of forest conditions in the territory of Georgia or parts thereof.

(2) In order to fulfil the task referred to in the Paragraph 1, efforts should be made for forests to be available to an extent and a quality such that its effects, namely:

- a) the productive effect, i.e. in particular the economically sustained production of wood as a raw material and non-wood forest products,
- b) the protective effect, i.e. in particular protection against elementary risks and harmful environmental influences as well as maintaining the strength of the soil against soil erosion and soil drift, silt-formation and landslides,
- c) the welfare effect, i.e. the influence on the environment, especially on balancing the climate and the water regime, cleaning and renewing air and water.
- d) the recreational effect, i.e. in particular the effect of the forest as a recreational area on visitors to the forest, are best applied and safeguarded.

(3) To achieve the objectives of forest area planning, special consideration must be given to ensuring that

- a) in areas with a concentration of residential and employment locations as well as transport areas, the spatial organisation and structure of the forests is of such a quality as to guarantee the protective, welfare and recreational effects of the forest.

- b) in areas in which the protective and welfare effects of the forest acquire a special significance as protection against ~~fires~~ avalanches or wind or as a water storage facility; the spatial structure of the forest shall be appropriate to this significance.
- (4) Efforts should be made within the scope of forest area planning to co-ordinate all public interests, which may arise and be of significance to it.

- (5) The forest area planning shall consist of three level planning:

- a) Strategic Zoning Plan;
- b) Sustainable Management Plan for the Forest Areas (SMPFA);
- c) Annual Operational Plan.

#### **Article 7. Forest Inventory**

- (1) The Holder of the Right of Use shall submit to the Ministry of Energy and Natural Resources inventory report – systematic assessment of the of the timber resources of the Forest which is in its (his/her) possession and use. The inventory report shall be made in the form and substance prescribed by the sublegal act issued by the Ministry of Energy and Natural Resources.

- (2) The inventory report shall be valid for the period of 10 (ten) years and every next report shall be submitted 3 (three) months prior to the expiration of the validity of the previous Inventory Report.

- (3) The inventory report shall be supplemented with the positive opinion issued by the independent expert or a company qualifying under the criteria given in the relevant regulation of the Ministry of Energy and Natural Resources.

- (4) The Ministry of Energy and Natural Resources may at its option perform any reasonable actions to check correctness of any data included in the inventory report and submit to the Holder of the Right of Use of the Forest relevant recommendations within the period of 3 (three) months from the moment of submitting the Inventory Report by the Holder of the Right of Use of the Forest. The Holder of the Right of Use of the Forest shall make appropriate amendments to the Inventory Report within 45 (forty five) days from the moment of receiving written recommendations of the Lessor.

- (5) The Ministry of Energy and Natural Resources and the Holder of the Right of Use of the Forest shall sign the Inventory Report after completion of all procedures described in Paragraphs 1-4 of this Code.

#### **Article 8. Strategic Zoning Plan**

- (1) The Strategic Zoning Plan is drafted by the Lessor for the entire territory of Georgia and provides cartographic and textual information on zoning of forest areas by regions considering:
  - a) predominantly productive effect; and
  - b) predominating protective, welfare or recreational effects.

#### **Article 9. Sustainable Management Plan of Forest Areas (SMPFA)**

- (1) The SMPFA is elaborated by the Holder of the Right of Use of the Forest for 10 years period.
- (2) For the purposes of submitting the SMPFA, the Holder of the Right of Use shall conduct the forest area planning in accordance with the Strategic Zoning Plan and principles and requirements set out in this Code.

- (3) The task of the SMPFA is the description and foresight planning of forest conditions in the territory of Georgia or parts thereof. In order to fulfill this task efforts should be made for Forests to be available to an extent and a quality such that secures the following effects:

- a) the productive effect, i.e. in particular the economically sustained production of wood as a raw material;
- b) the protective effect, i.e. in particular protection against elementary risks and harmful environmental influences as well as maintaining the strength of the soil against soil erosion and soil drift, scree-formation and landslips;
- c) the welfare effect, i.e. the influence on the environment, especially on balancing the climate and the water regime, cleaning and renewing air and water;
- d) the recreational effect, i.e. in particular the effect of the forest as a recreational area on visitors to the forest, are best applied and safeguarded.

- (4) To achieve the objectives of forest area planning, special consideration must be given to ensuring that:

- (a) in areas with a concentration of residential and employment locations as well as transport areas, the special organisation and structure of the Forests is of such a quality as to guarantee the protective, beneficial and recreational effects of the Forest;
- (b) in areas in which the protective and beneficial effects of the Forest has a special significance for protection against flood, avalanches or wind or as a water storage facility; the special structure of the forest shall be appropriate to this significance.

- (5) Efforts should be made within the scope of forest area planning to co-ordinate all public interests, which may arise and be of significance to it.

(6) The SMPFA shall identify the plans for reforestation on areas where commercial cutting has been conducted, clear felled areas, open spaces, forest areas with sparse trees as well as afforestation for the protection purposes.

(7) SMPFA is subject for approval by the Ministry of Energy and Natural Resources and no commercial use of the Forest by the Holder of the Right of Use of the Forest shall be permissible prior to such approval. The SMPFA submitted to the Ministry of Energy and Natural Resources for approval shall be supplemented with the positive opinion issued by the independent expert or a company qualifying under the criteria given in the relevant regulation of the Ministry of Energy and Natural Resources.

(8) The rules on the form and substance of the SMPFA and procedures for its approval shall be elaborated by the Ministry of Energy and Natural Resources.

#### **Article 10. Annual Operational Plan**

(1) Apart from the SMPFA, until November 10<sup>th</sup> every year the Holder of the Right of Use shall elaborate and submit to the Lessor the Annual Operational Plan to describe in details implementation of particular management activities outlined in the SMPFA.

(2) The form and substance of the Annual Operational Plan and procedures for its approval shall be elaborated by the Ministry of Energy and Natural Resources.

### **Section IV**

#### **Maintaining the Forest and the Durability of its Effects**

### **Chapter 6**

#### **General Provisions on Maintaining the Forest**

#### **Article 11. Reforestation**

(1) The Holder of the Right of Use of the Forest is obliged to reforest open spaces, clear felled areas, areas of commercial cutting and forest areas with sparse trees in due time.

(2) Reforestation shall be deemed timely if the measures necessary for this - seed or planting have been properly carried out by the end of the fifth calendar year following the materialisation of the clear felled area, areas of commercial cutting or forest areas with sparse trees.

(3) Reforestation shall take place by means of natural regeneration, if there is a natural regeneration by seed, stool shoot or root sucker within a period of ten years, which gives rise to the expectation that the reforestation area will be fully stocked.

(4) Should natural regeneration at high altitude clearly bring advantages compared with non-natural reforestation, the Ministry of Energy and Natural Resources may extend the period prescribed in accordance Paragraph 2 of this Article by a maximum of five years, provided there are no other grounds for emergency extension of reforestation period in accordance with Paragraph 3 of this Article.

(5) The Ministry of Energy and Natural Resources shall extend the reforestation periods prescribed in accordance with Subsections 2 and 3 by a maximum of two years if it is proven that the holders of the right of use of the Forest has temporarily encountered an emergency situation through disease or a catastrophic situation in his agricultural and forestry enterprise such as fire or an infectious disease of animals. Should a large-scale damage situation arise, such as large-scale wind throw, the re-forestation period considered by Paragraph 2 for the area affected shall begin when the damaged timber has been salvaged. The Ministry of Energy and Natural Resources may extend reforestation period by a maximum of five years. The extension of the period shall be granted if the Holder of the Right of Use of the Forest has submitted a reforestation plan within the first year of the reforestation period that provides for reforestation in the shortest possible time to a maximum of the extended period.

(6) The Holder of the Right of Use shall ensure regeneration through the reforestation activities or natural regeneration. Regeneration shall be deemed to have been ensured, if it has struck roots through a minimum of three growth periods, it has an adequate number of plants for forestry requirements, and there is no identifiable risk to further development.

(8) Where the position of an energy supply line system excludes the development of growth to full height on the pilot track and a dispensation has been granted the party entitled to erect the line shall ensure the timely reforestation of the pilot track area after each felling.

(9) The Holder of the Right of Use of the Forest shall carry out reforestation with forest regeneration materials certified by the Ministry of Energy and Natural Resources. Rules on certification and marketing on the Forest regeneration materials shall be approved by the Ministry of Energy and Natural Resources.

#### **Article 12. Provisions Relating to the Land Register**

Registry of forest lands to be done according to procedures prescribed by Georgian legislation.

### **Article 13. Destruction of Forests**

- (1) Any form of destruction of forests is prohibited.
- (2) There has been destruction of forest if actions or failure to act result in
  - a) the productive power of the forest soil being materially weakened or entirely destroyed,
  - b) the forest soil being exposed to a clear danger of sliding or erosion,
  - c) prompt reforestation has been rendered impossible or
  - d) the tree growth is clearly exposed to widespread danger, especially that caused by wind, snow, animals, improper fertilisation, pollution of any kind.
- (3) Should it be determined that a destruction of the Forest has occurred, the Ministry of Energy and Natural Resources shall take the necessary measures to terminate the destruction of the forest and to remove its consequences. In particular, it may in the incidences considered in Paragraph 2 of this Article request a particular form of use, make every felling within an appropriate period of time that has to be determined subject to a permit by the Ministry of Energy and Natural Resources, or order that a person which action destroys the Forest or causes a risk of the Forest destruction shall put an end to act of destruction or remove the danger and its effects on nature. This shall not affect claims by the Holder of the Right of Use of the Forest under private law.
- (4) Should refuse be dumped or thrown away in the forest, the Holder of Right of Use of the Forest shall involve relevant state authorities in the process of identification of the person who has dumped the refuse or is responsible for it and instruct him/her to remove the refuse from the Forest. Should it be impossible to discover the identity of such a person, the Holder of the Right of Use shall instruct the bodies of the relevant municipalities in whose locality the depositing of refuse in the forest took place to remove the refuse at the later's expense. Should the identity of the person subsequently be discovered, the Holder of the Right of Use of the Forest shall oblige him/her to reimburse costs of removal of the refuse. In case the Holder of the Right of Use of the Forest does not take measured prescribed by this Paragraph for removal of the refuse, the Ministry of Energy and Natural Resources is entitled to oblige the Holder of Right of Use of the Forest to remove the refuse on its own expense.

### **Article 12. Change of the Land Use Category**

- (1) The Forest shall remain the Forest unless the permission on the change of the land use category is issued by the Ministry of Energy and Natural Resources as per this Article.
- (2) Notwithstanding the provisions of the Paragraph 1 of this Article the Ministry of Energy and Natural Resources may issue a permit for change of the land use category, if this does not conflict with special public interest in maintaining this area as Forest.

(3) In cases where a permit cannot be issued in accordance with Paragraph 2 of this Article, the Ministry of Energy and Natural Resources may issue a permit if public interest for which a permit on change of the land use category was requested outweighs the public interest in maintaining this area as Forest.

(4) Public interests for which a permit on change of the land use category can be requested in accordance with Paragraph 3 of this Article relate in particular to overall national defence, to railway, air and public road transport, to post and telecommunications, to mining, to the provision of water, to the energy industry, to improving the structure of agriculture, to housing, or to nature conservation.

(5) In the appraisal of the public interest in accordance with Paragraph 2 of this Article or in weighing public interests in accordance with Paragraphs 3 and 4 of this Article, the Ministry of Energy and Natural Resources shall take into consideration a forest structure and recreational, welfare, protection and production effects of the Forest.

(6) In areas which are constantly available to the Army as military field exercise sites (training areas), change of the land use category for purposes of national military defence requires no approval. This shall not apply to protection forests or protected areas declared as such in accordance with the laws of Georgia. The Minister of Defence shall inform the Ministry of Energy and Natural Resources at the beginning of each year of those areas which land use category were changed to non-forest in the preceding year.

(7) Rules and procedures on application for permission on change of the land use category and issuance of the relevant permission shall be regulated by the sublegal act issued by the Ministry of Energy and Natural Resources.

## **CHAPTER 1**

### **Classification of Forests. Special Treatment**

#### **Article 13. Classification of Forests**

- (1) The Forests may be classified into three major categories:
  - a) Protection Forests;
  - b) Forests of Special Significance;
  - c) Production Forests.
- (2) All Forests that do not fall under the category of the Protection Forests or the Forests of Special Significance shall be deemed as the Production Forests and no treatment rules are applicable under this Chapter.

#### **Article 14. Protection Forests.**

Forests qualify as the Protection Forests if located on the sites that are endangered by the eroding forces of wind, water and gravity, and which require special treatment to protect the soil and the plant cover and to ensure reforestation. Forest shall be automatically be deemed as a Protection Forests if one or more of the following criteria exists:

- a) Forests on drift sand and drifting soil,
- b) Forests at locations with a tendency towards karstification or under severe risk of erosion,
- c) Forests in rocky, shallow grounded or precipitous locations, when reforestation is only possible under difficult conditions,
- d) Forests on slopes exposed to the danger of landslide,
- e) The Forest cover in the Timberline Zone,
- f) The Forest belt immediately bordering the Timberline Zone.

#### **Article 15. Treatment and Use of Protection Forests**

(1) The Holder of the Right of Use of the Forest shall treat protection Forest with special regard to the applicable local circumstances, in order to ensure that the tree cover is maintained in a most stable manner, is appropriate to the location and has vigorous interior structure and prompt renewal capacity.

(2) Should a Forest qualify as Protection the Holder of the Right of Use of the Forest shall treat that Forest as protection forest even if the relevant site is not officially declared as Protection Forest.

(3) The Ministry of Energy and Natural Resources shall issue detailed rules on treatment and use of Protection Forests and the Forest of Special Significance. Such rules may include but will not be limited to:

- (a) Felling permit,
- (b) Setting up the reforestation period,
- (b) Imposing the age restrictions related to the immaturity of the wood-plants.

#### **Article 16. Declaratory Proceedings for Protection Forests**

(1) Should there be doubt whether a forest or parts thereof constitute a protection forest, the Ministry of Energy and Natural Resources shall decide upon application by the Holder of the Right of Use of the Forest.

(2) The declaratory proceedings shall be initiated ex officio, if this is deemed to be appropriate for guarding against Protection Forests' treatment not in compliance with this Code and other laws of Georgia. The Ministry of Energy and Natural Resources shall temporarily suspend partially or in full forestry related activities of the Holder of the Right of Use of the Forest if it is not in compliance with the treatment of the Protection Forests prescribed by this Code and other laws of Georgia.

(3) Should a forest meet the requirements for qualification as Protection Forest, The Ministry of Energy and Natural Resources shall issue a notice stating this fact, if required after carrying out proceedings in combination with an survey, should those requirements not exist or not exist anymore, The Ministry of Energy and Natural Resources shall on the basis application by the Holder of the Right of Use of the Forest or ex officio issue a notice stating that the forest is not a Protection Forest.

(4) The rules on procedures for declaring a forest as protection forest shall be issued by the Ministry of Energy and Natural Resources.

#### **Article 17. Measures to Rehabilitate Protection Forests**

(1) The Holder of the Right of Use of the Forest shall outline in the SMPFA rehabilitation measures necessary to safeguard Protection Forest

(2) Rehabilitation measures to be outlined in the SMPFA accordance with Subsection 1 and carried out by the Holder of the Right of us may in particular be:

- a) the reforestation of protection forests which are insufficiently regenerated and impaired in their protective function,
- b) the treatment necessary to maintain the protective function of the protection forest area, also with regard to its reclamation.

(3) The special layout of the measures to be outlined in the SMPFA shall comprise the following:

- a) the cartographic recording of the protection forests in terms of their condition and their Holders of Right of Use and other legal status,
- b) the measures necessary to maintain protection forests or to improve their condition in accordance with Subsection 1, the time this will take, and the costs.

(4) Should rehabilitation measures in accordance with Paragraph 1 require the felling of over-mature stands to allow regeneration of the Protected Forest, the Holder of the Right of Use of the Forest shall carry out such felling according to marking performed by the Ministry of Energy and Natural Resources.

**Article 18. Special Provisions for the Timberline Zone and for Shelterbelts**

The provisions of Articles 15, 16 and 17 shall apply analogously to the Timberline Zone. In addition to this The Ministry of Energy and Natural Resources shall, where local circumstances require it and this does not concern salvaging timber from acute forest damage, issue a notice stating that the felling be subject to a permit or totally prohibited. In the case of a permit, the felling shall be subject to marking performed by the Ministry of Energy and Natural Resources. The notice shall be withdrawn as soon as the reasons for issuing it have ceased to apply.

**Article 19. Forests of Special Significance**

(1) Forests may be declared as the Forests of Special Significance by the Ministry of Energy and Natural Resources if the purpose of the particular Forest is recreation, hunting, protection of humans, human settlements or facilities, water, roads or cultivated soil from the natural hazard or damaging environmental impacts and which require special treatment to gain and ensure their protective or welfare effect.

(2) Subject to the provisions of Paragraph 1 of this Article, the Protective Forest or the parts thereof may at the same time be declared as the Forest of Special Significance.

(3) Forests declared as protected areas in accordance with the Law of Georgia on Status of Protected Areas are deemed to be the forests of special significance for purposes of this Article and beside this Code the relevant laws of Georgia setting special rules on treatment of the protected areas shall apply.

**CHAPTER 2**

**Use of the Forests for Recreational Purposes**

**Article 20. Unlimited Access to the Forest**

(1) Anyone may enter the forest for recreational purposes and spend some time there.

(2) The following may not be used for recreational purposes in accordance with Subsection 1:

- a) forest areas for which the Ministry of Energy and Natural Resources has ordered a prohibition of entry in case of carrying out measures against forest fires, pest infestation or against the imminent danger of an increase of pests

- b) forest areas with operational facilities such as arboretums and seeding nurseries, wood-storage and wood- seasoning sites, storage places for material and machinery, buildings, operating sites for hauling facilities, except forest roads including their areas of risk,
- c) areas of reforestation, natural regeneration and afforestation, where plant growth has not yet achieved a height of 3 metres.

(3) Use going beyond Paragraph 1 of this Article, such as camping in the darkness, tenting, driving or riding vehicles or horse-riding in the Forest shall be permissible only by consent of the Holder of the Right of Use of the Forest which consent shall be implied if no restriction is displayed and shared in the public with the sufficient clarity. Driving vehicles is permitted on the forest roads only and unless the Holder of the Right of Use restricts access to the Forest for driving. Lighting the fires is only permissible on the designated areas arranged on the Holder of the Right of Use of the Forest. Skiing in the forest is only permitted in the area of ascending aids on marked places or ski routes. Consent as per provisions of this Paragraph may be restricted to certain categories or times of use.

**Article 21. Restrictions on Use of the Forest for Recreational Purposes**

(1) Notwithstanding the Article 20, Holder of the Right of Use of the Forest may restrict access to the Forest for recreational purposes in the following areas:

- a) construction sites of hauling facilities and other forestry engineering structures;
- b) risk areas for wood felling and hauling up to the hauling point for the duration of wood harvesting works;
- c) Forest areas in which a fairly large number of trees have been thrown or broken as a result of atmospheric effects and which have not yet been processed, until processing comes to an end;
- d) Forest areas in which treatment is being applied to combat Forest pests as long as it is necessary for this purpose;
- e) Forest areas if and to the extent that they serve scientific purposes and this cannot be achieved without a restriction.

(2) Should the Holder of the Right of Use of the Forest intend to have a limited restriction of access to the forest area lasting more than four months on forest areas exceeding 5 hectares, the Holder of the Right of Use of the Forest shall apply to the Ministry of Energy and Natural Resources for a permit on placing such restriction. The application of the Holder of the Right of Use shall be supplemented by the site plan and shall indicate the plot number, the reason for the restriction and the intended duration of the restriction and, if appropriate, the size of the Forest area, where the access is restricted. Permit under the application on placing restriction to access the Forest will be granted if the restriction is unavoidable for achieving the purpose of such restriction.

(3) Forest which is restricted to be used for recreational purposes should be identified by means of information signs displayed in the locations where public roads and paths, marked paths, freight paths and forest roads as well as marked ski routes and cross-country passes intersect the restricted area or the territory immediately adjacent to it.

(4) Should there be a restriction imposed in accordance with this Article, the Holder of the Right of Use of the Forest shall facilitate the circumvention of the restricted area and if necessary lay suitable paths as a bypass. Should this be impracticable because of the position of the restricted area of the Forest, the Holder of the Right of Use shall ensure the possibility of safe passing through the restricted area of the Forest by means of indicator boards. Should the Forest area be fenced in, the pass should be made available through ladders or gates.

(5) The Ministry of Energy and Natural Resources may adopt specific orders on introducing the acceptable types of announcements, form and wording of information signs and the way in which this should be made noticeable. In case of restriction with a time limit, the beginning and end of the restriction shall be indicated on the information sign or below. If there may be any danger associated with forest work, special reference should be made to this on the signs.

(6) The Ministry of Energy and Natural Resources shall adopt a decision on the admissibility of restriction upon the application of the Holder of the Right of Use of the Forest, in extraordinary and well-motivated reasons – *ex officio*.

(7) Should the survey performed by the Ministry of Energy and Natural Resources end with the conclusion on the necessity of using the restriction, the Ministry of Energy and Natural Resources shall give the explicit (by issuing a permit on the basis of application) or implied (on the basis of approval SMPFA) permission, whereas when the imposition of limitations is regarded unreasonable by the Ministry of Energy and Natural Resources, the latter shall issue a notice to this effect requesting the Holder of the Right of Use to remove the restrictions and any barriers or signs associated to such restriction. Should the survey indicate that the restriction is based on another Law the Ministry of Energy and Natural Resources may issue a notice to this effect notifying the Holder of the Right of Use of the Forest that the Ministry of Energy and Natural Resources or any authorized person or state authority has to erect gates or ladders insofar as this is in compliance with the purpose and the legal ground of the restriction. Should the review indicate that the borders of the restricted area have been extended the Ministry of Energy and Natural Resources shall pass a notice establishing permissibility dimensions and notify the Holder of the Right of Use to remove barriers, where they serve to extend the restriction beyond the established borders.

17

#### **Article 22. Admissibility of Restrictions of Access to the Forest**

(1) The Ministry of Energy and Natural Resources shall check the admissibility of restrictions on Use of the Forest for recreational purposes:

- a. with regard to which there is doubt concerning their admissibility *ex officio*,
- b. with regard to which an application for restriction of Access to the Forest has been made by an authorized person – Holder of the Right of Use or its representative,
- c. application on placing restriction on access to the Forest has been submitted in the form prescribed by Paragraph 2 of Article 21 of this Code.

(2) Beside Holder of the Right of Use the following are entitled to apply for restriction on Use of the Forest for recreational purposes:

- a. the local municipality in which borders the Forest area subject to restriction is situated,
- b. representatives of respective local community,
- c. legal entities or individuals which employees regularly entered the Forest area subject to restriction.

#### **CHAPTER 3**

#### **Secondary Use of the Forest**

#### **Article 23. Woodland Grazing; Snow Refuge**

(1) Forest grazing may not endanger the maintenance of forests or their effects.

(2) Passing the domestic animals to the pasture shall be carried out with due regard to the necessary preservation of the Forest and, if relevant, also following reasonable bypass.

(3) Woodland grazing may not be exercised in parts of the forest intended for regeneration, where the grazing stock might damage seedling crops already in existence or to be brought in. Grazing animals shall be kept away from the regeneration areas of the Forest.

(4) Notwithstanding provisions of this Article, the restrictions and limitations set out in accordance with other provisions of this Code shall remain unchanged.

(5) The Holder of the Right of Use of the Forest shall be entitled to the reasonable compensation for proprietary disadvantages in the events given in clause 10.3.

18

**Article 24. Use of the Forest by the local communities**

- (1) The Holder of the Right of Use shall not prevent local communities from:
- a. cutting of fuel wood, necessary for the household needs;
  - b. cutting the construction timber necessary to maintain existing buildings in the villages adjacent to the Forest;
  - c. private use of the Forest and its products by the local community for the purposes other than commercial, should such use be legal and customary or necessary for the general living conditions of such communities.
- (2) Holder of the Right of Use of the Forest shall mark the trees that can be cut in the scopes of cutting under sub-paragraphs a and b of Paragraph 1 of this Article by the local community. The Holder of the Right of Use of the Forest shall mark the trees in such manner that they will be accessible for the local community. The Holder of the Right of Use of the Forest shall nevertheless be allowed to prevent removal of the trees that are necessary for conducting forestry and commercial activities of the Holder of the Right of Use of the Forest.

- (3) The Holder of the Right of Use of the Forest shall permit the local communities to use the forest roads. Notwithstanding provisions of this Paragraph access to the Forest Road may be subject to restriction in accordance with this Code.

**Section V**

**FOREST PROTECTION**

**Chapter 4**

**Protection against Forest Fires**

**Article 25. Lighting Fires in the Forest**

- (1) The Holder of the Right of Use of the Forest shall mark the sites within the Forest an Timberline Zone where lighting or maintaining a fire is permitted. For the need of protection of the Forest against forest fires, the Holder of the Right of Use of the Forest is authorized to carry out actions that it deems appropriate and necessary to ban and restrict lighting of fire, incautious use of inflammable items in the Forest, in the timberline zone and places with the conditions favoring the spread of a forest fire, near the Forest (danger area). This also includes releasing burning or glowing items, including but not limited to the matches and cigarettes.

- (2) Clearance burning or other blanket burning-off of tree residues (felling refuse and burn residue) is only permissible if it does not endanger the Forest, harm the quality of the soil or create the risk of a forest fire. The intention to start such fires shall be reported to the authorities in charge with fire fighting no later than one day before commencement, stating the location and time.

**Article 26. Precautionary Measures**

- (1) In times or areas of particular fire risk, the Holder of the Right of Use can prohibit any lighting of fires or smoking in the Forest, Timberline Zone and in danger areas.
- (2) Should there be particular reasons that suggest that prohibitions in accordance with Paragraphs 1-3 of this Article in areas subject to forest fires are insufficient, the Ministry of Energy and Natural Resources shall prohibit persons other than the Holder of the Right of Use of the Forest from entering vulnerable areas of the Forest. Special attention should be paid to risks from heavy holiday traffic and forest structures that may be unfavourable for the purposes of protection against the forest fires.

- (3) To guard against forest fires at areas exposed to particular risk from flying sparks or other fire-inducing effects due to the operation of a railway, the Ministry of Energy and Natural Resources shall issue a notice requiring the railway company to carry out suitable protective measures in the Forest affected and in its area of risk by mutual agreement with the body responsible for railway affairs such as erecting and maintaining fire-restricting measures in the form of safety strips or removing easily-inflammable items from the area at risk. The Holder of the Right of Use of the Forest shall tolerate such action and entry on his land but will be entitled to the reasonable compensation for the damages that he suffers as a consequence.

- (4) Where new afforestation takes place along railway installations, the Ministry of Energy and Natural Resources shall issue a notice requiring the Holder of the Right of Use to carry out protective measures in accordance with this Article.

- (5) The Holder of the Right of Use shall ensure posting the relevant signs to minimize the risk of lighting fire in restricted area or otherwise expose the forest to fires.

**Chapter 5**

**Protection against Forest Pests**

#### **Article 27. Forest Pests. Notification Liability**

(1) The Holder of the Right of Use of the Forest shall pay special attention to an impending risk from forest pests and report immediately to the Ministry of Energy and Natural Resources if an increase in forest pests is threatening the safety and integrity of the Forest.

(2) Forest pests are animal and plant pests such as insects, mice, fungi or viruses, which, if their incidence were to increase, could endanger the Forest or substantially lower the value of the wood.

#### **Article 28. Measures to be Taken against Pest Infestation or against the Imminent Danger of an Increase in Pests**

(1) The Holder of the Right of Use of the Forest shall take precautionary measures against the risk of damage to the Forest, inflicted by forest pests and effectively combat forest pests, which are already increasing in a threatening fashion.

(2) The Ministry of Energy and Natural Resources, if successful preventive or combative measures require it, issue a notice or an order requiring the Holders of the Right of Use of the Forests to cooperate for purposes of carrying out joint and/or simultaneous measures.

(3) The cost of the measures to be carried out jointly or simultaneously shall, insofar as they are not payable from public funds, be distributed among the individual Holders of the Right of Use of the Forests in proportion to the area of the Forests protected thereby, or in accordance with another equitable valuation criterion.

(4) Should the extent of danger, infestation or the nature of the measures to be applied require, the Ministry of Energy and Natural Resources may engage the local municipality to directly apply necessary action. The Ministry of Energy and Natural Resources may undertake itself or through the respective governmental authorities the actions directed at requisition of reasonable area of agricultural lands against compensation to prepare and carry out the combative measures in the immediate vicinity of the Forest areas endangered.

(5) Should the offices concerned with combative measures in accordance with Paragraph 4 of this Article resort to the third parties or outside vehicles to carry out the required works, to supervise or to provide assistance, the Holder of the Right of Use shall bear the associated costs in proportion to the area covered. This shall not apply if the Lessee does the necessary work itself.

(6) Land used for agricultural and horticultural purposes shall be included in the action if it lies within the reach of the endangered Forest areas and the susceptibility to forest pests of the culture growing on it necessitates its inclusion. A report shall be obtained from the respective state authority and approved by the Ministry of Energy and Natural Resources before a decision is taken on the inclusion.

(7) To avoid risk to people and animals the Lessor shall order the necessary restrictions (block) on traffic in the area included in the combative procedures (combative area). In the case of major operations the owners of endangered bee populations, those with hunting and fishery rights and the responsible bodies of water supply facilities, shall be promptly notified of the introduction of combative measures.

#### **Article 29. Other Measures**

(1) The Ministry of Energy and Natural Resources shall prohibit encouraging the imminent danger of an increase in forest pests by action or neglect, this also applies when a mass increase is not immediately threatening. Already-felled wood which is infested by forest pests to a threatening degree or which may serve as a breeding ground for such pests, should be treated promptly wherever it is located, to suppress a spread of forest pests. This obligation concerns the Holder of the Right of Use of the Forest or the parties responsible for the wood in question.

(2) The Ministry of Energy and Natural Resources shall impose detailed regulations on all measures suitable and required to prevent or avoid the imminent danger of an increase in forest pests. These may in particular provide that:

- a) Tree trunks that are infested or threatened by infestation shall be felled within a period required for the most effective prevention of the imminent danger of an increase of forest pests, these trunks shall be processed as quickly as possible, removed from the forest, de-barked or otherwise made unsuitable to cause an imminent danger of increasing forest pests;
- b) Storing such wood shall only be permitted outside the Forest if it is subject to certain chemical or mechanical treatment such as spraying or debarking.

#### **Section VI**

#### **USE OF THE FOREST**

#### **Article 30. Prohibition of Clear Felling**

(1) The following are prohibited:

- a) clear felling which

- (a.a) permanently reduces the productive power of the forest soil,
  - (a.b) considerably or permanently impairs the water regime of the forest soil,
  - (a.c) brings about a more severe erosion or drifting of forest soil, or
  - (a.d) endangers the effect of protection forests or protective forests,
  - b) large scale clear felling in high forest.
- (2) The felling shall be qualified as large scale felling if it extends for:
- a) a width of up to 50m extends for more than a length of 600m or
  - b) a width of more than 50m extends over more than an area of 2 hectares.
- (3) For purposes of calculation large scale felling neighbouring clear areas or areas of regeneration not yet secured shall be cumulative.
- (4) The Ministry of Energy and Natural Resources shall, on application, grant exceptions to the prohibitions under Sub-paragraphs b of Paragraph 1 of this Article if
- a) there are reasons in connection with forest management, such as in particular severe haulage conditions or the necessity to remove low-producing or endangered stands,
  - b) the continued existence of the agricultural and forestry enterprise would otherwise be endangered or
  - c) this is necessary to erect an energy supply line installation

**Article 31. Supervision of Felling by the The Ministry of Energy and Natural Resources**

- (1) Any felling requires permit from the Ministry of Energy and Natural Resources, unless otherwise is indicated in this code. Felling permit shall be issued in accordance with the Rules of Felling approved by the Ministry of Energy and Natural Resources.

- (2) There shall be deemed to have been infringements of the Rules of Felling if the Holder of the Right of Use of the Forest has been legally convicted for

- a) destruction of the forest;
- b) repeated breach of reforestation requirements;
- c) breach of the requirement for consent provided for in Paragraph 1 of this Article or against prescribed conditions and requirements issued by notice in accordance with Paragraph 4 of Article 33 of this Code, and the conviction is no longer than five years old, calculated from the commencement of the intended felling.

**Article 32. Felling Application**

- (1) The Holder of the Right of Use of the Forest shall apply for felling approval to be issued, if the intended felling is not allowed through approval of the SMPFA or Annual Operational Plan.
- (2) The application shall include the information necessary for taking the respective decision, including but not limited to the location and area, period of felling.

**Article 33. Felling Approval**

- (1) Felling approval shall be issued by the Ministry of Energy and Natural Resources if the felling applied for does not conflict with legislation of Georgia.
- (2) Should the applicant have repeatedly failed to meet an obligation for reforestation in accordance with Article 11 of this Code, the felling approval applied for shall in any case be denied so long as has the not met the obligation.
- (3) Notwithstanding the provision of Paragraph 2 of this Article, if there are reforestation areas, felling approval shall in any case be combined with the requirement to remedy the outstanding reforestation within an appropriate period of time.
- (4) Approval shall, if necessary, be accompanied by conditions and requirements appropriate to ensure that the forest is treated in accordance with the provisions of this Act (such as prescriptions regarding reforestation or careful haulage of the felled wood, ordering forest protection measures or marking the Ministry of Energy and Natural Resources etc. of the stands or trunks for which felling has been approved). Should official marking be prescribed, the marking hammer shall be used.

**Article 34. Obligation of Other Persons Arising from the Approval**

- Logging contractors and purchasers of standing timber are, like the Holder of the Right of Use of the Forest, responsible for observing the provisions on felling and haulage. It is their responsibility to find out before felling commences, if felling approval has been issued and, if appropriate, with what conditions and requirements.

**Article 35. Decision on the Felling Application**

- (1) The Ministry of Energy and Natural Resources shall decide on the felling application within six weeks of its being submitted. Should it fail to make a decision within this period, the applicant may carry out the felling applied for while adhering to the provisions of this Code.

(2) Should weather conditions prevent the taking of necessary surveys on the certain Forest Area, the Ministry of Energy and Natural Resources may extend the six-week period, until it is anticipated that the reason for prevention no longer applies. The applicant shall be notified of this by written notice.

#### **Article 36. Period of Validity of the Felling Approval**

(1) The period of validity of the felling permit expires five years after the permission on felling through application or SMPFA or Annual Operational Plan has acquired legal force.

(2) The period of validity also expires on the change of a person holding the right of use of the forest, except in the case of assignment due to death/liquidation or based on assignment agreements.

### **Section XII**

#### **Final and Transitional Provisions**

##### **Article 37. General Liability Provisions**

(1) Anyone staying in the forest off public roads and paths shall guard against all dangers threatening him from the forest, especially those due to forest management by himself.

(2) The Holder of the Right of Use of the forest and his people or any person co-operating with the Holder of the Right of Use of the Forest or having right under the law or an agreement on the land plots of the Forest and their employees and contractors have no obligation to avert the danger of damage which might arise from the condition of the forest away from public roads and paths, subject to the provisions of Subsection 4 or the existence of other legal grounds; they are in particular not obliged to change the condition of the forest soil and its plant growth to avert or reduce such dangers.

(3) Should a person not involved with work related to the activities of the Holder of the Right of Use of the Forest be killed or his body or his health be injured or property belonging to him be damaged, the Holder of the Right of Use of the Forest or a contractor the Holder of the Right of Use of the Forest, shall be liable to compensate for the loss if it was premediated or in cases of gross negligence on his part or of that of his people. Should the loss be due to negligence by the people of the liable party, they shall also only be liable in the case of premeditation or gross negligence. Should the loss occur in a cordoned-off area, liability shall only apply to premeditation.

(4) The Holder of the Right of Use of the Forest or any persons co-operating with the Holder of the Right of Use of the Forest or having rights under the law or an agreement on the land plots of the Forest and their employees and contractors shall only be liable for the prescribed avoidance of dangers caused by the poor condition of a path only in the case of forest roads and on any other paths which the Holder of the Right of Use of the forest has expressly devoted to use by the general public by means of appropriate identification. Should damage on paths be caused by the condition of the nearby forest, the owner of the forest, other persons co-operating in the management of the forest and their people shall be no more strictly liable than the maintainer of the paths.

##### **Article 38. Forest Lease**

(1) The Ministry of Energy and Natural Resources is entitled to transfer the state owned forest to individuals and legal entities in temporary use on the basis of lease agreement.

(2) Duration of the lease of the state owned forest shall be 50 years with renewal option.

(3) The rules on transferring the state owned forest to individuals and legal entities in temporary use on the basis of lease agreement and the form of the lease agreement shall be approved by the Ministry of Energy and Natural Resources.

# საქართველოს ტყის კოდექსი

## მუხლი 1. მდგრადობა

1. ტყეები, მათი ადამიანების, ცხოველების და მცენარეების გარემოზე ზამოქმედებით, წარმოადგენენ საქართველოს ეკოლოგიური, ეკონომიკური და სოციალური განვითარების მნიშვნელოვან საფუძველს. ტყეების მდგრადი განვითარება, დაცვა და მოვლა-პატრონობა ქმნის საფუძველს მათი მრავალფუნქციური გავლენის დასაცავად ეკონომიკური, დამგავი, სასარგებლო და რეკრეაციული, გარემოსდაცვითი და სოციალური ფუნქციების გათვალისწინებით.
2. წინამდებარე კოდექსი მიზნად ისახავს:
  - ა) ტყეების და ტყის ნიადაგების დაცვას;
  - ბ) ტყეების იმგვარ მოვლას, რომ ნიადაგის ნაყოფიერება შენარჩუნებული იქნეს და მისგან გამოიძინარე სარგებელი დაგებული, და
  - გ) ტყეების მდგრადი მართვის სტაბილურ გარანტიას.
3. ტყეების მდგრადი მართვა წინამდებარე კოდექსთან მიმართებაში გულისხმობს ტყეების დაცვას და გამოყენებას იმგვარად და ისეთ დონეზე, რაც დაიცავს მათ ბიოლოგიურ მრავალფუნქციურობას, პროდუქტიულობას, განახლების შესაძლებლობას, სიცოცხლისუნარიანობას და უნარს, რომ ახლა და მომავალში მათ შეასრულონ მნიშვნელოვანი ეკოლოგიური, ეკონომიკური და სოციალური ფუნქციები ადგილობრივ, სახელმწიფო და გლობალურ დონეებზე იმგვარად, რომ ზიანი არ მიადგას სხვა ეკოსისტემებს. განსაკუთრებული ზომები უნდა იქნეს მიღებული ტყეების გამოყენების მიმართ მათი გრძელვადიანი პროდუქტიულობის და პოტენციური დაგემგმის თვალსაზრისით, რათა ტყის რესურსების გამოყენება ასევე დაცული იყოს მომავალი თაობებისათვის.
4. წინამდებარე კოდექსის დებულებები აგრეთვე ვრცელდება ტყის საზღვრის ზონებსა და ტყის დამცვე ზოლებში გაშენებულ ხეებზე, მუხხედავად მქონ ნაკვეთების დანიშნულებისა და შესაბამის მონაკვეთზე გაშენებული მცენარეების საფარის სტრუქტურისა.

## მუხლი 2. ტერიტორია განმარტება

1. ტყე - ხეხტით დაფარული მიწის ნაკვეთები, სადაც კორომს უკავია, სულ მცირე 1,000 მ<sup>2</sup> ტერიტორია, ხოლო მისი საშუალო სიგანე 10 მეტრი.

ა) ამ პუნქტის შესაბამისად, ტყედ აგრეთვე ჩაითვლება:

ა.ა. ტერიტორიები, რომელთაგან ტყის მცენარეულობის სავარი დროებითა შემცირებულია ან განადგურებულია ტყით სარგებლობის ან სხვა მიზეზების გამო;

ა.ბ. ღია ფართობები, რომლებიც მიუხედავად მათი გამოყენების მიზნისა, წარმოადგენენ ტყის ეკოსისტემის განუყოფელ ნაწილს, აგრეთვე მუდმივად ტყით დაფარავი მიწის ნაკვეთები, რომლებიც უშუალოდ არიან დაკავშირებული ტყეებთან სივრცით და სატყეო სამეურნეო საქმიანობის გაბოლილსათვის საჭირო ინფრასტრუქტურით, როგორცაა მორსათრევი და ტრანსპორტირების სისტემები, ხე-ტყის დასაწყობების ადგილები და სხვ.).

ბ. ტყედ არ შეიძლება ჩაითვალოს შემდეგები:

ბ.ა. ტყის მასივები, რომლებიც ტყის მეურნეობაში არ გამოიყენება და რომლის მცენარეული საფარის ასაკი სულ მცირე 60 წელზე მეტია, მაგრამ ვარჯის შევრლოებას ტყის საფარის სამი მეთოდისათვის არ მოუღწევია;

ბ.ბ. ხეხტით დაფარული ტერიტორიები, რომლებიც მათი სტრუქტურის მიხედვით არსებითად წარმოადგენს ვარჯის საფარს და უმეტესწილად სატყეო მეურნეობისაგან განსხვავებულ მიზნებს ემსახურება;

ბ.გ. ხეხტა რიგები, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ისინი წინამდებარე კოდექსით ითვლებიან ტყის დამავგ ზოლებად ან ტყის საზღვრის ზონებად;

ბ.დ. არასატყეო ტერიტორიები, რომლებიც გამოიყენება მოკლევადიანი როტაციისათვის ოცდაათი წლამდე პერიოდის განმავლობაში, ასევე ტყის დენდრატიუმები, ტყის თესლის ბადები, სახალწლო ნაძვის ხეების პლანტაციები და მცენარეული პლანტაციები ისეთი ხილის მისაღებად, როგორცაა კაკალი ან წაბლი, როდესაც ისინი არ არის დარგული ტყის ნიადაგზე, ხოლო მათ მებატრონიებს გაზღვანილი აქვთ შეტყობინება ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსათვის აღნიშნული ტერიტორიების დანიშნულებისამებრ გამოიყენების შესახებ ტყით გაშენებიდან ან ამ პლანტაციების გაშენებიდან ათი წლის განმავლობაში, არ ჩაითვლება ტყედ პირველი პუნქტის მიზნებისათვის.

2. ხე - მრავალწლიანი მცენარე რომელიც ინვითარებს მთავარ ღეროს და ტოტებს,

3. ტყის დამავგი ზოლი - ხეების ან ბუჩქების ზოლები ან რიგები, რომელთა უმთავრესი დანიშნულებაა ქარისაგან დაცვა, განსაკუთრებით სასოფლო-სამეურნეო მიწის ნაკვეთების და თოვლის შეკავება.

4. ტყის საზღვრის ზონა - ტერიტორია ტყის ხეების ბუნებრივ საზღვარსა და აბორდებარე ხეების საფარის შორის.

5. ტყითოსსარგებლე - სახელმწიფო, ოურიდიული პირი, ოურიდიულ პირთა გაერთიანება, ფიზიკური პირი ან ფიზიკურ პირთა გაერთიანება, რომელიც ფლობს ტყეს საკუთრების უფლებით ან ხელშეკრულების საფუძველზე.

## თავი II

**ტყის მართვის უფლების მქონე სახელმწიფო ორგანოების კომპეტენცია და სტრუქტურა**

**მუხლი 3. ტყის მართვის უფლების მქონე სახელმწიფო ორგანოს სტრუქტურა**

1. ტყის მართვისათვის და ტყისთან დაკავშირებულ სამართლებრივ ურთიერთობებში სახელმწიფოს სახელით მონაწილეობენ:

ა) ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო;

ბ) ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს სისტემში შემავალი საჯარო სამართლის ოურიდიული პირი – ბუნებრივი რესურსების სააგენტო;

გ) გარემოს დაცვის სამინისტროს სისტემებში შემავალი საჯარო სამართლის ოურიდიული პირი – დაცული ტერიტორიების სააგენტო;

დ) აფხაზეთისა და აჭარის ავტონომიური რესპუბლიკების ტერიტორიებზე – ავტონომიური რესპუბლიკების შესაბამისი ორგანოები.

2. წინამდებარე მუხლის I-ლი პუნქტით გათვალისწინებული ორგანოების უფლებამოსილება განისაზღვრება ამ კოდექსით და საქართველოს სხვა საკანონმდებლო აქტებით.

## მუხლი 4. სამინისტროს კომპეტენცია

1. ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს კომპეტენციაა განეკუთვნება:

ა) ტყის მართვის სახელმწიფო პოლიტიკის განსაზღვრა და განხორციელება;

- ბ) ტყის მართვის სფეროში საქმიანობის კოორდინირება;
- გ) საქართველოს ტყეების მოვლის, დაცვის, აღდგენისა და ტყის რესურსებით სარგებლობის ორგანიზება და რეგულირება, სახელმწიფო კონტროლი და მის განსახორციელებლად სპეციალური უფლებამოსილების მინიჭება, ტყის რესურსებით სარგებლობის სანებართვო დოკუმენტების გაცემის წესის დადგენა;
- დ) ტყეების მოვლის, დაცვისა და აღდგენის, აგრეთვე ტყის რესურსების საქართველოში შემოტანისა და საქართველოდან გატანის წესების დადგენა;
- ე) სახელმწიფო ტყის ფონდის მართვის სფეროში ერთიანი სამეცნიერო-ტექნიკური პოლიტიკის გატარება, ნორმატიული და მეთოდოლოგიური დოკუმენტაციის შემუშავება და დამტკიცება, ფუნდამენტური და გამოყენებითი სამეცნიერო-კვლევითი სამუშაოების ორგანიზება და დაფინანსება;
- ვ) ეკოლოგიური კატასტროფებით, ეპიდემიებით და სხვა მიზეზებით დაზიანებული ტყის აღდგენა;
- ზ) საქართველოს გადაგვარების პირას მდგომი სახეობების ნუსხის წარმოება (წითელი წიგნი)?
- თ) ტყის აღრიცხვის სისტემის ორგანიზება ტყის მონიტორინგისა და სახელმწიფო ტყის ფონდის კადასტრის წარმოების წესის დადგენა;
- ი) ტყეების მოვლის, დაცვის, აღდგენისა და ტყის რესურსებით სარგებლობის სფეროში საერთაშორისო ხელშეკრულებებისა და შეთანხმებების დადგენა;
- კ) ტყეების დასაცავად ბიოლოგიური და ქიმიური საშუალებების გამოყენების კონტროლი;
- ლ) ტყის სარგებლობის წესების დადგენა;
- მ) ტყეების მოვლის, დაცვისა და აღდგენის ღონისძიებების დაფინანსება და ამ მიზნით გამოყოფილი თანხების ხარჯვის კონტროლი?;
- ნ) ტყის სარგებლობის უფლების შეზღუდვის, შეჩერებისა და შეწყვეტის წესების დადგენა;
- ო) ტყის ინვენტარიზაციის თაობაზე სტატისტიკური ინფორმაციის დაცვა ტყითმოსარგებლის მიერ მიღებული ანგარიშების საფუძველზე;
- პ) ფიზიკურ ან იურიდიულ პირებთან ტყის იჯარის ან კონცესიის ხელშეკრულების დადგენა;
- ჟ) ტყის განახლებისათვის საჭირო მასალების კონტროლი.

**მუხლი 5. ტყის მონიტორინგი**

1. ყველა ტყე ექვემდებარება მონიტორინგს ზუნებრივი რესურსების სააგენტოს მიერ. აღნიშნული გულისხმობს ზუნებრივი რესურსების სააგენტოს უფლებას და მოვალეობას გაუწიოს მონიტორინგი წინამდებარე კოდექსის დებულებების და შესაბამისი კანონქვემდებარე აქტების დაცვას. ამ მიზნით, მის თანაშრწომლებს უფლება აქვთ შევიდნენ ნებისმიერ ტყეში, მანქანით გაიარონ სატყეო გზები და მოსთხოვონ ტყითმოსარგებლებს, მის თანაშრწომლებს და ტყის დაცვაზე პასუხისმგებელ სხვა სახელმწიფო ორგანოებს წარადგინონ ინფორმაცია და მტკიცებულებები, როგა ამას არსებითი მნიშვნელობა აქვს ტყის მონიტორინგის განსახორციელებლად.
2. იმ მოცულობით რაც ტყის მონიტორინგისათვის არის საჭირო, ზუნებრივი რესურსების სააგენტო აგრეთვე უფლებამოსილია, ჩაატაროს ტყის კვლევა, რათა გამოავლინოს ცალკეული ტყის ტერიტორიებთან დაკავშირებული ყველა ფაქტორი და სამართლებრივი გარემოება, რომელიც მნიშვნელოვანია იმ ზომების მისაღებად, რაც გათვალისწინებულია წინამდებარე კოდექსით ან შესაბამისი კანონქვემდებარე აქტებით. კვლევის ჩატარების დროს, ზუნებრივი რესურსების სააგენტო აგრეთვე უფლებამოსილია ჩაატაროს ტყეში უცვლელეული სამუშაოები, როგორცაა გაზომვები, საინსპექციო მასალების მოპოვება და ა.შ. ტყითმოსარგებლე, შესაძლებლობის ფარგლებში, ინფორმირებული უნდა იყოს მის მფლობელთაში არსებული ტყის ტერიტორიაზე აღნიშნული კვლევების ჩატარების შესახებ.
3. ზუნებრივი რესურსების სააგენტო, რომელიც პასუხისმგებელია ტყის ერთიან შესწავლაზე, უფლებამოსილია, შევიდეს ნებისმიერ ტყეში, მანქანით გაიაროს სატყეო გზები და მოსთხოვოს ტყითმოსარგებლეს გადასცეს მას უცვლელეული და არსებული ინფორმაცია.
4. ტყის შესწავლა აგრეთვე მოიცავს ტყისადმი მავნებელ-დაავადებების მიერ მიყენებული ზიანის დადგენას.
5. წინამდებარე მუხლის 1-4 პუნქტების საფუძველზე ჩატარებული შესწავლების შედეგები არ უნდა იყოს გამოყენებული სატყეოს გარდა სხვა მიზნებისათვის.
6. თუ ტყითმოსარგებლები ან სხვა პირები იგნორირებას უკეთებენ წინამდებარე კოდექსით ან საქართველოს სხვა კანონებით გათვალისწინებულ სატყეო დებულებებს, ზუნებრივი რესურსების სააგენტო ვალდებულია, სისხლის სამართლის

წარმოების ადმენრის მიუხედავად, გაუზზავნოს შეტყობინება ვალდებულ მხარეს, ან, საფრთხის შემთხვევაში, პირდაპირ უზრუნოს მას მიიღოს შესაბლო ზომები იმ მდგომარეობის დასამყარებლად, რომელიც გათვალისწინებულია დებულებების მიხედვით, აუცილებელი უსაფრთხოების ზომების ჩათვლით, როგორცაა:

- ა) სწრაფი და შესაბამისი ტყის გაშენება;
- ბ) ტყის განადგურების თავიდან აცილება და დაცვა;
- გ) ტყის გაწმენდა დაზიანებული ხე-ტყის მასალისაგან და სხვა ნარჩენებისაგან, რომლებიც საფრთხეს უქმნიან ტყეს და ნიადაგარსაში იში ადგილების გაწმენდა;

დ) ტყის ნიადაგისათვის ან მცენარეული საფარისადმი ზიანის მიყენების თავიდან აცილება ან მისი შესაბლო შექცობა რაც გამოწვეულია ტყის ქრით ან გადაზიდვით; ან

ე) არაკანონიერი ჭრის ან მცირე წარმოების შექცობა და აუცილებლობის შემთხვევაში, ვასუხისმგებელი მხარისათვის ზიანის ანაზღაურების დავისტრება.

7. ოფიციალური მარკირებისათვის საქროსა მარკირების სპეციალური ჩაქვის/დაბლის გამოყენება, რომლის ნიშნისაგ ბრძანებით განსაზღვრავს ენერჯტივის და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო (მარკირების ოფიციალური ჩაქვი). აკრძალულია მისი გაყალბება და მისი ფლობა უფლებამოსილების გარეშე.

### თავი III ტყის ტერიტორიის დაცვმარება

#### მუხლი 6. ტყის ტერიტორიის დაცვმარების მიზანი და ფარგლები

1. ტყის ტერიტორიის დაცვმარების მიზანს წარმოადგენს, ტყის მდგომარეობის აღწერა და მისი დაცვების წინასწარ განსაზღვრა საქართველოს ტერიტორიის ფარგლებში ან მის ვალკეულ ნაწილებში.
2. ამ მუხლის 1-ლ პუნქტში აღნიშნული ამოცანის შესასრულებლად, მიღებული უნდა იყოს ყველა ზომა, რათა ტყე იმდენად და იმგვარი ხარისხით იყოს მართული, რომ უზრუნველყველოს:
  - ა) პროდუქტოლობა, ე.ი. მერქული და არამერქული რესურსების მდგრადი წარმოება;

ბ) დამცავი თვისება, ე.ი. მცირედი რისკებისაგან და გარემოს მცენე ზემოქმედებისაგან დაცვა, ასევე ნიადაგის დაცვითი თვისებების ერობოული პროცესების და შეწყვეტების მიზნით;

გ) სასარგებლო გველია, ე.ი. გარემოზე ზემოქმედება, განსაკუთრებით კლიმატის და წყლის რეჟიმის დაბალანსება, ჰაერის და წყლის გასუფთავება და განახლება;

დ) რეკრეაციული ფუნქცია, ე.ი. ტყის, როგორც რეკრეაციული ტერიტორიის გველია ტყეში მოსულ სტუმრებსზე.

3. იმისათვის, რომ ტყის დაცვმარების ამოცანები შესრულდეს, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს შემდეგს:

ა) ისეთ ადგილებში, სადაც თავმოყროლია საცხოვრებელი სახლები და საბუშო ზონები, ასევე სატრანსპორტო საშუალებები, ტყის სივრცე და სტრუქტურა იმგვარი ხარისხის უნდა იყოს, რომ განანტირებულ იქნეს ტყის დამცავი, სასარგებლო და რეკრეაციული ზეგავლენა;

ბ) იმ ადგილებში, სადაც ტყის დამცავი და სასარგებლო ზეგავლენა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იქნს, როგორც წყალდიდობების, ზეგამების, ან ქარის წინააღმდეგ, ან როგორც წყალსაცავი, ტყის სივრცობრივი სტრუქტურა უნდა იყოს აღნიშნულ გარემოებისთან შესაბამისი.

4. სატყეო მეურნეობის დაცვმარების ფარგლებში, ყველა ზომა უნდა იქნეს მიღებული იმისათვის, რომ დაცვმარებში გათვალისწინებული იყოს ყველა საზოგადოებრივი ინტერესი, რომელიც შეიძლება გამწდეს და განსაკუთრებული მნიშვნელობის მატარებელი იყოს.

5. ტყის ტერიტორიის დაცვმარება ხორციელდება სამ ეტაპად:

- ა) სტრატეგიული ზონალური დაცვმარება;
- ბ) ტყის ტერიტორიის მდგრადი მართვის გეგმა („SMPFA“);
- გ) წლიური სამოქმედო/სამოპერაციო გეგმა.

#### მუხლი 7. ტყის ინვენტარიზაცია

1. ტყითმოსარგებლუ ვალდებულოა, წარუდგინოს ენერჯტივისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს სანგენტარიზაციო ანგარიში – მის მფლობელობასა და სარგებლობაში არსებული ტყის ხე-ტყის რესურსების სისტემბატორი შეფასება, საინვენტარიზაციო ანგარიში უნდა შედგეს ენერჯტივისა და ბუნებრივი რესურსების

- სამინისტროს მიერ შესაბამისი კანონქვემდებარე ნორმატიული აქტით დამტკიცებული ფორმით და მიწაწასით.
- საინვენტარიზაციო ანგარიში ძალაშია 10 (ათი) წლის მანძილზე და ყოველი მომდევნო ანგარიში წარდგენილ უნდა იქნეს წინა საინვენტარიზაციო ანგარიშის ვადის გასვლამდე 3 (სამი) თვით ადრე.
  - საინვენტარიზაციო ანგარიშს თან ერთვის იმ დამოუკიდებელი ექსპერტის ან კომპანიის მიერ გაცემული დადებითი დასკვნა, რომელიც აკმაყოფილებს ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ გამომცემული შესაბამისი აქტით დადგენილ მოთხოვნებს.
  - ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია, საკუთარი შეხედულებისამებრ, განახორციელოს ნებისმიერი გონივრული მოქმედება, რათა შეამოწმოს საინვენტარიზაციო ანგარიშში მოცემული ნებისმიერი მონაცემის ნამდვილობა და წარუდგინოს ტყითმოსარგებლეს შესაბამისი რეკომენდაციები ამ უკანასკნელის მიერ საინვენტარიზაციო ანგარიშის წარდგენიდან 3 (სამი) თვის განმავლობაში. ტყითმოსარგებლე ვალდებულია შეიტანოს შესაბამისი შესწორებები საინვენტარიზაციო ანგარიშში მყოფარის მიერ შესაბამისი რეკომენდაციების წარდგენიდან 45 (ორმოცდახუთი) დღის ვადაში.
  - ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო და ტყითმოსარგებლე ხელს აწერენ საინვენტარიზაციო ანგარიშს წინამდებარე კოდექსის 1-4 პუნქტებით გათვალისწინებული ყველა პრივილეგიის დასრულების შემდეგ.

**მუხლი 8. სტრატეგიული ზონალური გეგმა**

- სტრატეგიული ზონალური გეგმა საქართველოს მთელი ტერიტორიისათვის შეტუმგდება ოჯარის გამცემის მიერ და უნდა შეიცავდეს ტყის ტერიტორიის ზონებად დაყოფის შესახებ კანონრეგულაციულ და ტექსტუალურ ინფორმაციას, ქვემოთ ჩამოთვლილი ფაქტორების გათვალისწინებით:

- განსაკუთრებით პრივილეგიული ეფექტი; და
- დამცავი, სასარგებლო და რეკრეაციული ეფექტი.

**მუხლი 9. ტყის ტერიტორიის მდგრადი მართვის გეგმა („SMPFA“)**

- ტყითმოსარგებლე შეიმუშავებს „SMPFA“-ს ათწლიან პერიოდზე გათვლით.

- „SMPFA“-ს წარდგენის მიზნებისათვის, ტყითმოსარგებლე განახორციელებს ტყის ტერიტორიის დაგეგმვარებას სტრატეგიული ზონალური გეგმის და წინამდებარე კოდექსში გათვალისწინებული პრივილეგიებისა და მოთხოვნების შესაბამისად.
- „SMPFA“-ის ამოცანაა ტყის აღწერა და მისი პირობების საფუძველიანი დაგეგმვარება საქართველოს ტერიტორიასა და მის ნაწილებში. აღნიშნული ამოცანის შესრულების მიზნით, მიღებული უნდა იყოს ყველა ზონა, რათა ტყე იმდენად და იმგვარი ხარისხით იყოს მართული, რომ უზრუნველყოს:
  - პრივილეგიულობა, ე.ი. მერქნული და არამერქნული რესურსების მდგრადი წარმოება;
  - დამცავი თვისება, ე.ი. მერიედი რისკებისაგან და გარემოს მკვლე ზემოქმედებისაგან დაცვა, ასევე ნიადაგის დაცვითი თვისებების ეროზიული პროცესების და შეწყვეტების მიზნით;
  - სასარგებლო გველენა, ე.ი. გარემოზე ზემოქმედება, განსაკუთრებით კლიმატის და წყლის რეჟიმის დაბალანსება, ჰაერის და წყლის გასუფთავება და განახლება;
  - რეკრეაციული ფუნქცია, ე.ი. ტყის, როგორც რეკრეაციული ტერიტორიის გველენა ტყეში მისივე სტრუქტურებზე.
- ტყის მასივების დაგეგმვარებისას, განსაკუთრებული ყურადღება უნდა გამახვილდეს, რათა უზრუნველყოფილ იქნეს:
  - ისეთ ადგილებში, სადაც თავმოყრილია საცხოვრებელი სახლები და სამუშაო ზონები, ასევე სატრანსპორტო საშუალებები, ტყის სივრცე და სტრუქტურა იმგვარი ხარისხის უნდა იყოს, რომ გარანტირებულ იქნეს ტყის დამცავი, სასარგებლო და რეკრეაციული ზეგავლენა;
  - იბ ადგილებში, სადაც ტყის დამცავი და სასარგებლო ზეგავლენა განსაკუთრებულ მნიშვნელობას იმქნს, როგორც წყალდიდობების, ზეგავების, ან ქარის წინააღმდეგ, ან როგორც წყალსაცავი, ტყის სივრცობრივი სტრუქტურა უნდა იყოს აღნიშნულ გარემოებასთან შესაბამისი.
- ყველა ზონა უნდა იქნეს მიღებული იმისათვის, რომ ტყის ტერიტორიის დამგეგმვარებაში გათვალისწინებული იყოს ყველა საზოგადოებრივი ინტერესი, რომელიც შეიძლება განხდეს ან შეიძინოს განსაკუთრებული მნიშვნელობა.

6. „SMPFA“ უნდა განსაზღვრავდეს კომერციული მიზნით გაჩეხილი ტერიტორიების, სრულად გაჩეხილი ტყის ტერიტორიების, ღია სივრცეების და ტყის მეჩხერი ადგილების ტყის გაშენების გეგმას და პრეთვე ტყის გაშენებას დაცვითი მიზნებისათვის.
7. „SMPFA“-ს ამტკიცებს ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო და დაუშვებელია ტყის ტერიტორიის კომერციული მიზნებისათვის გამოყენება ტყითმოსარგებლის მიერ აღნიშნული გეგმის დამტკიცებამდე. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროსათვის დასამტკიცებლად წარედგინოს „SMPFA“-ს თან ერთვის იმ დამოუკიდებელი ექსპერტის ან კომპანიის მიერ გაცემული დადებითი დასკვნა, რომელიც აკმაყოფილებს ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ გამოცემული შესაბამისი აქტით დადგენილ მოთხოვნებს.
8. „SMPFA“-ის ფორმა და შინაარსი და მისი დამტკიცებისათვის საჭირო პროცედურები განისაზღვრება ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ.

**მუხლი 10. წლეური სამოქმედო გეგმა**

1. გარდა „SMPFA“-სა, ყოველი წლის 10 ნოემბრამდე ტყითმოსარგებლე შეიბეზავებს და წარუდგენს ოჯარის გამცემს ყოველწლეურ სამოქმედო გეგმას რომელიც დეტალურად უნდა აღწერდეს „SMPFA“-ში მოცემული მართვის საქმიანობის კონკრეტულად განხორციელებისა და დაწერვისაკენ მიმართულ ღონისძიებებს.
2. ყოველწლეური სამოქმედო გეგმის ფორმა და შინაარსი და მისი დამტკიცებისათვის საჭირო პროცედურები განისაზღვრება ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ.

**პარი IV**  
**ტყის მოვლა და მისი გავლენის ხაზგარღვეობის შესარჩუნება**

**თავი 6**  
**ზოგადი დებულებები ტყის მოვლის შესახებ**

**მუხლი 11. ტყის გაშენება**

1. ტყითმოსარგებლე ვალდებულია, დროულად გაშენოს ტყე ტყის ღია სივრცეებზე, სრულად გაჩეხილ ტყის ტერიტორიებზე, მეჩხერ ადგილებზე და კომერციული მიზნით გაჩეხილი ტერიტორიებზე.
2. ტყის გაშენება ჩაითვლება დროულად, თუ აღნიშნული მიზნის მისაღწევად საჭირო მოქმედებები - თესვა და დარგვა, სათანადო წესით იქნება განხორციელებული სრულად გაჩეხილი, კომერციული გაჩეხვისთვის განკუთვნილი ან ტყის მეჩხერი ტერიტორიების გაშენებიდან არაუგვიანეს ხუთი წლისა.
3. ტყის გაშენება უნდა განხორციელდეს ზუნებრივი განახლების საშუალებით, თუ შესაძლებელია ზუნებრივი განახლების განხორციელება თესვის, ძირკვების ან ფესვების საშუალებით ათი წლის განმავლობაში, რაც წარმოშობს იმის მოლოდინს, რომ აღნიშნულის განხორციელების შედეგად, განახლებული ტყის ტერიტორია მილიანად იქნება ხეებით დაფარული.
4. იმ შემთხვევაში თუ ზუნებრივი განახლება მაღალმთიან ადგილებში აშკარად უფრო ხელსაყრელია ხელოვნური გზით ტყის გაშენებასთან შედარებით, ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია მაქსიმუმ ხუთი წლის ვადით გააგრძელოს წინამდებარე მუხლის მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ვადა, მხოლოდ იმ პირობით, რომ არ არსებობს ტყის გაშენების ვადის გაგრძელების საფუძველი საგანგებო მდგომარეობის გამო, როგორც ეს განმარტებულია წინამდებარე მუხლის მე-3 პუნქტში.
5. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო ვალდებულია გააგრძელოს წინამდებარე მუხლის მე-2 და მე-3 პუნქტებით გათვალისწინებული ტყის გაშენების ვადა მაქსიმუმ ორი წლით, თუ ტყითმოსარგებლე პირი მის სატყეო ან სასოფლო მეურნეობაში დროებით დგას საგანგებო მდგომარეობის წინაშე. ავადმყოფობის ან კატასტროფის გამო, როგორცაა ხანძარი ან ცხოველების ინფექციური დაავადება, იმ შემთხვევაში, თუ წარმოიქმნება ფართომასშტაბიანი ზარალის გამოწვევი სიტუაცია, როგორცაა ძლიერი ქარი, მე-2 პუნქტით გათვალისწინებული ტყის გაშენების პერიოდის ათვლა აღნიშნული ტერიტორიისათვის, დაიწყება იმ პერიოდთან, როცა დაზიანებული ხის მასალა გადაჩრენილ იქნა. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია გააგრძელოს აღნიშნული პერიოდი მაქსიმუმ ხუთი წლით. ვადის

გაგრძელება შესაძლებელია, თუ ტყითმოსარგებლუ ტყის განახლების პირველი წლის განმავლობაში წარმოადგენს ტყის გაშენების გეგმას, რომელიც შესაძლებელს გახდის, რომ ტყის გაშენება განხორციელდეს უმოკლეს პერიოდში, მაგრამ არაუშეშტეს გაგრძელებული ვადისა.

6. ტყითმოსარგებლუ ვალდებულება უზრუნველყოს ტყის გაშენება ხელოვნური ან ბუნებრივი განახლების გზით. ტყის განახლება განხორციელებულადა ჩაითვლება, თუ ნარგავები ფესვებს გაუშვებს ზრდის პერიოდის მინიმუმ სამი წლის განმავლობაში, მას ექნება სატყეო მეურნეობის მოთხოვნების შესაბამისი სათანადო რაოდენობის ნერგები, და თუ სახეზე არ იქნება შემდგომი განვითარებისათვის საფრთხის შემცველი რისკი.

8. იმ შემთხვევაში, როდესაც ენერჯიმომარგების სისტემის მკვებავი ხაზი ზღუდავს ნარგავის ზრდას სრულ სიმაღლემდე პილოტურ (საიდრულ) მონაკვეთზე და განაწილება დასაშვებია, მხარემ, რომელსაც ხაზის აშენების უფლება აქვს, უნდა უზრუნველყოს პილოტური ტყის ტერიტორიის დროული განახლება ყოველი გაჩეხვის შემდეგ.

9. ტყითმოსარგებლუ ვალდებულება განხორციელოს ტყის გაშენება ტყის გაშენებისათვის საჭირო სარგავი ან სათესი მასალებით, რომლებიც სერთიფიცირებულია ენერჯიტეიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ. ტყის გაშენების მასალების სერთიფიცირებისა და რეალიზაციის მარეგულირებელი წესი მტკიცდება ენერჯიტეიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ.

#### **მუხლი 12. დებულებები მიწის რეესტრის შესახებ**

ტყის მიწების რეგისტრაცია უნდა განხორციელდეს საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

#### **მუხლი 13. ტყეების განადგურება**

1. ტყის ნებისმიერი ფორმით განადგურება აკრძალულია.
2. ტყის განადგურებად ითვლება ისეთი ქმედება ან უმოქმედობა, რომლის შედეგად:
  - ა) ტყის ნიადაგის პროდუქტიულობა არსებითად სუსტდება ან სრულად განადგურებულია;
  - ბ) ტყის ნიადაგი დაუენველია მცენარისაგან და ეროზიის საფრთხისაგან;

გ) ტყის სასწრაფო გაშენება შეუძლებელია: ან

და) ნარგავების ზრდა დაუენველია ფართომასშტაბიანი საფრთხეებისაგან, განსაკუთრებით ქროით, თოვლით, გარეული ცხოველებით გამოწვეული საფრთხისაგან, ნიადაგში სასუქების შეტანით, ყველა სახის დაზინბურებით.

3. იმ შემთხვევაში თუ დადგინდა, რომ აღვლილი აქვს ტყის განადგურებას, ენერჯიტეიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო ვალდებულია მიიღოს საჭირო ზომები ტყის განადგურების აღსაკვეთად და შედეგების სალოკვიდაციოდ. კერძოდ, ენერჯიტეიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, წინამდებარე მუხლის მე-2 პუნქტში მითითებულ შემთხვევებში, უფლებამოსილია მითითდეს ტყის გამოყენება განსაზღვრული ფორმით, განსაზღვროს დროის გარკვეული პერიოდი ყოველი ტყის ქრისათვის ენერჯიტეიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ გაცემული ნებართვის საფუძველზე, ან გასცეს ზრდასა, რომ პირებს, რომლებიც ანადგურებენ ტყეს ან ქონიან განადგურების საფრთხე, შეეწყვიტონ ანგვარი ქმედება ან აღკვეთონ საფრთხე და გარემოზე მისი შედეგები. წინამდებარე დებულება არ უზღუდავს ტყითმოსარგებლეს კერძოსამართლებრივი მოთხოვნის წაყენების უფლებას.

4. იმ შემთხვევაში, თუ ნარგავს დაყრთან ან გადაყრთან ტყეში, ტყითმოსარგებლუ ვალდებულია ჩართოს უფლებამოსილი სახელმწიფო ორგანო, რათა დადგინდეს იმ პირის ვინაობა, რომელმაც დაყრა ნარგავი ან რომელიც პასუხისმგებელია მის გადაყრაზე და მისცემს მითითებებს ნარგავის ტყიდან გასატანად. თუ შემძლებელია ასეთი პირის ვინაობის დადგენა, ტყითმოსარგებლუ მითითებას მისცემს იმ ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს, რომლის სამოქმედო ტერიტორიაზეც მოხდა ნარგავის დაყრა ტყეში, გაიტანოს ნარგავი საკუთარი ხარჯით. თუ აღნიშნული პირის ვინაობა მომავალში გახდება ცნობილი, ტყითმოსარგებლუ უფლებამოსილია მოსთხოვოს აღნიშნულ პირს ნარგავის გასატანად გადებულ ხარჯების ანაზღაურება. თუკი ტყითმოსარგებლუ არ ასრულებს ნარგავის გასატანად წინამდებარე პუნქტით დადგენილ მოქმედებებს, ენერჯიტეიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია დაავალდებულოს ტყითმოსარგებლუ, გაიტანოს ნარგავი საკუთარი ხარჯით.

**მუხლი 12. მიწათსარგებლობის დანიშნულების შეცვლა**

1. ტყე დარჩება ტყედ, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც ენერჯეტიკისა და ზუნეროვი რესურსების სამინისტრო გასცემს მიწის ნაკვეთის სარგებლობის დანიშნულების შეცვლის ნებართვას წინამდებარე მუხლით დადგენილი წესით.
2. წინამდებარე მუხლის 1-ლი პუნქტით გათვალისწინებული დებულების მიუხედავად, ენერჯეტიკისა და ზუნეროვი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია გასცეს მიწის ნაკვეთის დანიშნულების შეცვლის ნებართვა, თუ ეს არ ეწინააღმდეგება განსაკუთრებულ საჯარო ინტერესს, რომ შენარჩუნებულ იქნეს ეს ტერიტორია როგორც ტყე.
3. იმ შემთხვევაში, თუ შეუძლებელია ნებართვის გაცემა წინამდებარე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად, ენერჯეტიკისა და ზუნეროვი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია გასცეს ამგვარი ნებართვა, თუკი საჯარო ინტერესი, რომლის გამოც მოითხოვება ტყის მიწის დანიშნულების შეცვლა, აღემატება აღნიშნულ ტერიტორიაზე ტყის შენარჩუნების ინტერესს.
4. საჯარო ინტერესი, რომლისთვისაც ტყის ტერიტორიის დანიშნულების შეცვლა შეიძლება იქნეს მოთხოვნილი, წინამდებარე მუხლის მე-3 პუნქტის საფუძველზე, დაკავშირებულია საყოველთაო სახელმწიფო თავდაცვასთან, საზრუნოზო, საავტომობილო, სასაეირო და საზოგადოებრივ ტრანსპორტთან, ფოსტასთან და ტელეკომუნიკაციებთან, სამთა მრეწველობასთან, წყლის მიწოდებასთან, ენერჯეტიკასთან, სოფლის მეურნეობის სტრუქტურის გაუმჯობესებასთან, ზინათმშენებლობასთან ან ზუნების კონსერვაციასთან.
5. საზოგადოებრივი ინტერესების შეფასებისას, ამ მუხლის მე-2 პუნქტის მიხედვით, ან საჯარო ინტერესის შეწონვისას მე-3 და მე-4 პუნქტების მიხედვით, ენერჯეტიკისა და ზუნეროვი რესურსების სამინისტრომ მხედველობაში უნდა მიიღოს ტყის სტრუქტურა და მისი რეკრეაციული, სასარგებლო, დამცავი და პრიორიტული თვისებები.
6. ისეთ ტერიტორიებზე, რომლებიც მუდმივად გამოიყენება აირიის მიერ პოლიგონზე სწავლებების ჩასატარებლად (სწავლების ჩატარების ადგილები), ტერიტორიის დანიშნულების შეცვლა ეროვნული თავდაცვის მიზნით, ნებართვას არ საჭიროებს. აღნიშნული არ ვრცელდება ტერიტორიებზე, რომლებიც საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით გამოცხადებულია ნაკრძალ ტყეებად ან დაცულ ტერიტორიებად. თავდაცვის მიზნის ტერიტორიის დასაწყისში აგნობებს

ენერჯეტიკისა და ზუნეროვი რესურსების სამინისტროს იმ ტერიტორიების შესახებ, რომელთა დანიშნულებაც შეიცვალა არა-სატყეო ტერიტორიად წინა წელს.

7. ტყის მიწის დანიშნულების შეცვლის შესახებ მმართველობის წესი და პროცედურა და შესაბამისი ნებართვის გაცემის წესი რეგულირდება ენერჯეტიკისა და ზუნეროვი რესურსების სამინისტროს მიერ გამოცემული კანონმდებარე აქტის საფუძველზე.

**თავი 1**

**ტყის კლასიფიკაცია. განსაკუთრებული მართვა**

**მუხლი 13. ტყის კლასიფიკაცია**

1. ტყეები იყოფა სამი ძირითად კატეგორიად:
  - ა) დაცვითი ტყეები;
  - ბ) განსაკუთრებული მნიშვნელობის ტყეები;
  - გ) პრიორიტული ტყეები.
2. ყველა ტყე, რომელიც არ ექვემდებარება დაცვითი ტყის ან განსაკუთრებული მნიშვნელობის ტყის კატეგორიას, ითვლება პრიორიტული ტყეებად და მათზე არ ვრცელდება წინამდებარე თავით გათვალისწინებული განსაკუთრებული მართვისწესები.

**მუხლი 14. დაცვითი ტყეები**

დაცვითი ტყეების კატეგორიას მიეკუთვნება ისეთი ტყეები, რომლებიც მდებარეობენ ისეთ ადგილებში, რომლებსაც საფრთხე ემუქრებათ ქარის დამანგრეველი ძალისაგან, წყლისაგან და გრავიტაციული ძალისაგან, და რომლებიც საჭიროებენ სპეციალურ მართვას იმისათვის, რათა დაცული იყოს ნიადაგი და მცენარეული საფარი, ასევე უზრუნველყოფილი იყოს ტყის გამტეხა. ტყე ავტომატურად ჩაითვლება დაცვით ტყედ, თუ იგი აკმაყოფილებს ერთ ან რამოდენიმე ქვემოთ მოცემულ პირობას:

- ა) ტყეები განლაგებულია მცურავ ან მცოცავ ნიადაგზე;
- ბ) ტყეები გაშენებულია ისეთ ადგილებში, რომლებსაც კარსტოფიკაციისკენ აქვთ მიდრეკილება ან არსებობს ერთობის დიდი რისკი;
- გ) ტყეები განლაგებულია კლიფთან, მყნარ ან დაქანებულ ადგილებში, როცა ტყის გამტეხა მხოლოდ რთულ პირობებშია შესაძლებელი;

დ) ფერდობებზე განლაგებული ტყეები, სადაც მოსალოდნელია საბოლოო მიწყვილები;

- ე) ტყეები ტყის გავრცელების საზღვრის ზონებში;
- ვ) ტყის დამცავი ზოლი, რომელიც უშუალოდ ეახდენება ტყის გავრცელების საზღვრის ზონას.

**მუხლი 15. დაცვითი ტყის მოვლა და გამაყენება**

- 1. ტყით მოსარგებლედ ვალდებულია მართოს დაცვითი ტყე შესაბამისი ადგილობრივი გარემოებების გათვალისწინებით, იმისათვის, რომ უზრუნველყოფილ იქნეს მცენარეული საფარის მუდმივი მოვლა, ადგილმდებარეობასთან შესაბამისობა და ძლიერი მინავარი სტრუქტურა და სწრაფი განახლების უნარი.
- 2. იმ შემთხვევაში, როცა ტყე კვალიფიცირებულია როგორც დაცვითი ტყე, ტყითმოსარგებლედ ვალდებულია აღნიშნულ ტყეს, როგორც დაცვით ტყეს, მშინავ კი, როდესაც აღნიშნული ტერიტორია არ არის ოფიციალურად აღიარებული დაცვითი ტყის ტერიტორიად.
- 3. ენერჯეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო ვალდებულია, გამოსცეს დაცვითი ტყის და სპეციალური მნიშვნელობის ტყის მოვლისა და სარგებლობის შესახებ დეტალური ინსტრუქცია. აღნიშნული ინსტრუქცია შეიძლება ითვალისწინებდეს, მაგრამ არ უნდა შეზღუდვარგებოდეს, ქვემოთ მოცემულად:
  - ა) ტყის ჭრის ნებართვა;
  - ბ) ტყის გაშენების პერიოდის განსაზღვრა;
  - გ) ასაკობრივი შეზღუდვის დაწესება მერქნიანი სახეობების მოუწიფებლობის ხრავანების განსაზღვრისთვის.

**მუხლი 16. დაცვითი ტყეების დეკლარატორული პროცედურები**

- 1. იმ შემთხვევაში თუ არსებობს ქვემოთ აღნიშნული თუ არა ტყე ან მისი ნაწილი დაცვითი ტყეს, ამ საკითხთან დაკავშირებით, ტყითმოსარგებლის განაცხადის საფუძველზე, გადაწყვეტილებას იღებს ენერჯეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო.
- 2. დეკლარატორული პროცედურების წამოწყება უნდა მოხდეს დაინტერესებული მხარის მიზართვის გარეშე, თუ აღნიშნული საჭიროა დაცვითი ტყეების არასათანადო მართვისაგან დასაცავად, რომელიც წინააღმდეგობაში მოდის წინამდებარე კოდექსის

და საქართველოს კანონმდებლობასთან. ასეთ შემთხვევაში, ენერჯეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო დროებით შეაჩერებს, მილიანდ ან ნაწილობრივ, ტყითმოსარგებლის ტყით სარგებლობასთან დაკავშირებულ საქმიანობას, თუ ის ეწინააღმდეგება დაცვითი ტყეების სათანადო მართვის პროცედურებს, რაც გათვალისწინებულია წინამდებარე კოდექსითა და საქართველოს კანონმდებლობით.

- 3. იმ შემთხვევაში თუ ტყე აკმაყოფილებს მოთხოვნებს, რომლებიც საჭიროა იმისათვის, რათა ის კლასიფიცირებული იყოს როგორც დაცვითი ტყე ენერჯეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო გამოსცემს შეტყობინებას აღნიშნული ფაქტის მითითებებთანამისი პროცედურების ჩატარების შემდეგ, კვლევასთან ერთად; თუ ამგვარი მოთხოვნები არ არსებობს ან საერთოდ აღარ არსებობს, ენერჯეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო, ტყით მოსარგებლის განცხადების საფუძველზე ან თავისი ინიციატივით გასცემს შეტყობინებას იმის თაობაზე, რომ ტყე არ წარმოადგენს დაცვით ტყეს.
- 4. დაცვითი ტყის გამოცხადების პროცედურებთან დაკავშირებულ წესებს ადგენს ენერჯეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო.

**მუხლი 17. დაცვითი ტყეების რეაბილიტაციისათვის საჭირო ზომები**

- 1. ტყითმოსარგებლედ ვალდებულია, „SMPFA“-ში გათვალისწინოს სარეაბილიტაციო ზომები, დაცვითი ტყეების დასაცავად.
- 2. სარეაბილიტაციო ზომები, რომლებიც გათვალისწინებულია „SMPFA“-ში, წინამდებარე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, და რომლებიც განხორციელდება ტყითმოსარგებლის მიერ შეიძლება გულისხმობდეს შემდეგს:
  - ა) დაცვითი ტყეებში ტყის გაშენება, თუ ისინი არასათანადოა განახლებული, ან თუ მათი დამცავი ფუნქცია შესუსტებულია;
  - ბ) იმგვარი მართვა, რომელიც საჭიროა დაცვითი ტყის დამცავი ფუნქციის შესანარჩუნებლად, ასევე გაუმჯობესებასთან მიმართებით.
- 3. „SMPFA“-ითიცავს შემდეგს:
  - ა) დაცვითი ტყეების კარგორგანოულ ჩანაწერებს მათი მდგომარეობის, ტყითმოსარგებლის ვინაობის და ოერიდული სტატუსის გათვალისწინებით;

ბ) დაცვითი ტყეების შენარჩუნებისათვის, ან მათი მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის საჭირო ზომებს, წინამდებარე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, აღნიშნულის განხორციელებისათვის საჭირო დროსა და ხარჯებს.

4. იმ შემთხვევაში, თუ სარეაბილიტაციო ზომები დაცვითი ტყეების განახლებისთვის, წინამდებარე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, საჭიროებენ გადასწორებული კოორდინების ქრას, ტყითმოსარგებლებჭრა უნდა განახორციელოს ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ ვაკუთებული ხეების მარკირების შესაბამისად.

**მუხლი 18. სპეციალური დებულებები ტყის საზღვრის ზონების და ტყის ზოლებისათვის**

მე-15, მე-16 და მე-17 მუხლების დებულებები ანალოგიურად გავრცელდება ტყის საზღვრის ზონაზე. გარდა ამისა, ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო გასცემს შეტყობინებას, რომელშიც აღნიშნული იქნება რომ ქრას ნებდართულია ან მილიანად აკრძალულია, თუ აღნიშნული განაირობებული იქნება ადგილობრივი გარემოებით და თუ ის არ იქნება დაკავშირებული ტყისათვის მიყენებული ზარალის შედგენად მიღებული ხე-ტყის მასალის გადარჩენასთან. ნებართვის არსებობის შემთხვევაში, ქრას უნდა განხორციელდეს ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ მითითებულ ადგილებში. შეტყობინება უნდა გაუქმდეს მშინვე, როგორც ვი მისი გაცემის წინაპირობები შექმვეტს არსებობას.

**მუხლი 19. განსაკუთრებული მნიშვნელობის ტყეები**

1. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია მიანიჭოს ტყეს განსაკუთრებული მნიშვნელობის ტყის სტატუსი, თუ შესაბამისი ტყის მიზნებია რეკრეაციული, სანადირო, ადამიანების, შესაბამისი დასახლებებისა და დაწესებულებების დაცვის, ასევე წყლის, გზების ან განაყოფიერებული ნიადაგის დაცვის ფუნქცია სტიქიური უბედურებებისგან ან გარემოს მკენე ზემოქმედებისგან და ამგვარი ტყე მოითხოვს განსაკუთრებულ მართვას მისი დამგავი და სასარგებლო ფუნქციის შენარჩუნებისათვის.

2. წინამდებარე მუხლის 1-ლი პუნქტის გათვალისწინებით, დაცვით ტყეს ან მის ნაწილს შეიძლება იმავდროულად მიენიჭოს განსაკუთრებული მნიშვნელობის ტყის სტატუსი.

3. ტყე, რომელიც წარმოადგენს დაცულ ტერიტორიას „დაცული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, ჩათვლება ასევე განსაკუთრებული მნიშვნელობის ტყედ წინამდებარე მუხლის მიზნებისათვის და მასზე, გარდა ამ კოდექსის მოქმედებისა, გავრცელდება საქართველოს შესაბამისი კანონმდებლობა, რომელიც ადგენს სპეციალურ წესებს დაცული ტერიტორიების მართვასთან დაკავშირებით.

**თავი II**

**ტყეების გამოყენება რეკრეაციული მიზნებისათვის**

**მუხლი 20. ტყით შეუზღუდავი სარგებლობა**

1. ნებისმიერ პიროვნებას შეუძლია გამოიყენოს ტყე რეკრეაციული მიზნებით და გაატაროს დროის გარკვეული მონაკვეთი ტყეში.

2. წინამდებარე მუხლის 1-ლი პუნქტის შესაბამისად, რეკრეაციული მიზნებისათვის არ შეიძლება გამოყენებულ იქნეს ქვემოთ ჩამოთვლილი ტერიტორიები:

ა) ტყის ის მონაკვეთები, რომლებშიც ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ დაწესებულია შესვლის აკრძალვა ხანძარსაწინააღმდეგე ღონისძიებების, ტყის მკენებლობთან ბრძოლის ან მათი გამოვლების შედეგად გამომდინარე გარდაუვალი საფრთხის თავიდან ასაცილებლად გასატარებელი ღონისძიებების გამო;

ბ) ტყის ის ნაწილები, სადაც განლაგებულია ფუნქციონირებადი არბორეტუმები და სანერგეები, ხე-ტყის შესანახი ადგილები, მასალების და მანქანების შესანახი ფართობები, შენობები, გადაზიდვის საშუალებების საშუაო ადგილები, გარდა სატყეო გზებისა, მათი სარისკო ზონების ჩათვლით;

გ) ტყის ადრეგნობი მონაკვეთები და ახლად გატყობიებული ფართობები, სადაც ნარეგების სიმბაღეს ჯერ არ მიუღწევია 3 მეტრისათვის.

3. ტყის იმგვარი გამოყენება, რომელიც სცილდება წინამდებარე მუხლის 1-ლ პუნქტში მოცემულ გამოყენების კატეგორიებს, როგორცაა დაბანაკება სიბნელეში, კარვების გაშლა, ტრანსპორტით ან ცხენით გადაადგილება, ნებადართულია მხოლოდ ტყითმოსარგებლის თანხმობით, რომელიც ჩათვლება გაცემულად თუ არანაირი აკრძალვა არ იქნება დაფორმირებული საჯაროდ და გარკვევით. ტრანსპორტით

გადაადგინება ნებადართულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ტყითმოსარგებლუ არ აკრძალვას ტრანსპორტით გადაადგილებას ტყის გზებზე. მცხობის დანთობა ნებადართულია მხოლოდ ტყით მოსარგებლობის მიერ გამოყოფილ ადგილას. თხილამურებით სრიალი ტყეში ნებადართულია იმ ადგილებში, სადაც მოწყობილია მოთხილამურეთა ასაკვანი მოწყობილობა, ამისათვის გამოყოფილ ადგილებში, ან სათხილამურო ტრასებზე. წინამდებარე პუნქტით გათვალისწინებული თანხმობები შესაძლებელია შეიზღუდოს გარკვეული კატეგორიების ან დროის მონაკვეთის მიხედვით.

#### მუხლი 21. შეზღუდვა ტყის გამოყენებაზე რეკრეაციული მიზნებისათვის

1. მიუხედავად მე-20 მუხლისა, ტყითმოსარგებლუ უფლებამოსილია დააწყოს აკრძალვა ტყის გამოყენებაზე რეკრეაციული მიზნებისათვის მხოლოდ შემდეგ ტერიტორიებზე:

ა) გადაშობილი მოწყობილობის საშენებლო მოედნები და სხვა სატყეო საინჟინრო კონსტრუქციების ტერიტორიები;

ბ) რისკის შემცველი ადგილები, სადაც წარმოებს ტყის ჭრა და მისი გადაზიდვა შესაბამის წერტილებში ტყის ჭრის პერიოდში;

გ) ტყის ტერიტორიები, სადაც დაწყობილია დიდი რაოდენობით ხის მორები ან დაგროვებულია ბუნებრივი მოვლენების შედეგად მოტეხილი ხეები, რომლებიც ჯერ არ არის დაზიანებული, მათი დაზიანების დასრულებამდე;

დ) სატყეო მონაკვეთები, რომლებიც მუშავდება ტყის მავნებლების საწინააღმდეგო საშუალებებით, დამუშავებისათვის აუცილებელი დროის განმავლობაში;

ე) ტყის მონაკვეთები, რომლებიც გამოიყენება სამეცნიერო საქმიანობების საწარმოებლად, რომლის წარმოება გარკვეული აკრძალვების გარეშე შეუძლებელია.

2. იმ შემთხვევაში, თუ ტყის მფლობელი აპირებს დააწყოს დროში შეზღუდული აკრძალვა ტყის ფართობზე, რომელიც აღემატება ოთხ თვეს, ტერიტორიაზე რომლის ფართობი 5 ჰექტარზე მეტია, იგი ვალდებულია მიმართოს ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ნებაართვისათვის. განაცხადს თან უნდა ერთვოდეს ადგილის გეგმა, ნაკვეთის ნომერი, აკრძალვის მიზეზი და აკრძალვის სავარაუდო ხანგრძლივობა და საჭიროების შემთხვევაში, უნდა იყოს დაფიქსირებული ტყის ფართობი, რომელზედაც გავრცელდება აკრძალვა. ნებაართვა

გაიცემა იმ შემთხვევაში, თუ აკრძალვის დაწყების გარეშე შეუძლებელია დასახული მიზნის მიღწევა.

3. რეკრეაციული მიზნებისათვის ტყით სარგებლობის შეზღუდვის შემთხვევაში, აღნიშნული შეზღუდვის იდენტიფიცირება უნდა მოხდეს საინფორმაციო ნიშნების მეშვეობით, რომლებიც უნდა განთავსდეს იმ ადგილებში, სადაც არის საერთო სარგებლობის გზები და ბილიკები, მონიშნული ბილიკები, სატვირთო გზები და სატყეო გზები, ასევე მონიშნული სათხილამურო მარშრუტები, ტრასები და სარბენი ბილიკები რომელიც გადის აკრძალვის ზონაში ან იმ ტერიტორიაზე, რომელიც უშუალოდ ეზიჯება ამ ზონას.

4. იმ შემთხვევაში, როდესაც აკრძალვა დაწყებულია წინამდებარე მუხლის შესაბამისად, ტყითმოსარგებლები ხელი უნდა შეუწყოს აკრძალული ზონის შემოვლითი გზის არსებობას; თუ საჭირო იქნება, მან უნდა მოაწყოს შესაფერისი ბილიკები შემოვლითი გზის სახით. იმ შემთხვევაში, როდესაც აღნიშნულის გაკეთება შეუძლებელია აკრძალული სატყეო ფართობის მდებარეობის გამო, ტყითმოსარგებლე ვალდებულია უზრუნველყოს აკრძალული ტყის ფართობზე უსაფრთხო გადაადგილება მნიშვნელოვანი დაფრის განთავსებით. იმ შემთხვევაში, როდესაც სატყეო მონაკვეთი შემოღობილია, გასავლელი უნდა გაკეთდეს კიბეებით ან კიბეცილებით.

5. ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია გამოისცეს სპეციალური ზრდასხები განაცხადების მისაღებ ფორმებთან, ასევე საინფორმაციო ნიშნების ფორმებსა და შინაარსთან და იმ საშუალებებთან დაკავშირებით, რომლის გამოყენებითაც აღნიშნული ნიშნები გახდება თვალსაჩინო. იმ შემთხვევაში, როდესაც აკრძალვა გარკვეული დროის განმავლობაში მოქმედებს, აკრძალვის პერიოდის დასაწყისი და დასასრული უნდა იყოს ნაჩვენები საინფორმაციო ნიშნები ან მის ქვემოთ. იმ შემთხვევაში თუ არსებობს რაიმე საფრთხე სატყეო საქმიანობათა დაკავშირებით, აღნიშნულის შესახებ საჭიროა სპეციალური მოითიების გაკეთება ნიშნზე.

6. ენერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო, ტყით მოსარგებლის განცხადების საფუძველზე, ხოლო განსაკუთრებული და მოტივირებული საფუძველის არსებობისას- საკუთარი ინიციატივით, იღებს გადაწყვეტილებას შეზღუდვის დამუშავების შესახებ.

7. იმ შემთხვევაში თუ ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ ჩატარებული კვლევა გამოავლენს შედეგს, რომ აუცილებელია შეზღუდვის დაწესება, სამინისტრო გასცემს პირდაპირ ნებაართვას, განაცხადით მიმართვის საფუძველზე ან ნაგულისხმევ ნებაართვას „SMPPA“-ის დამკვიდრების საბით; იმ შემთხვევაში, როდესაც შეზღუდვის დაწესება მიიჩნევა გაუმართლებლად, სამინისტრო გასცემს შეტყობინებას ტყითმოსარგებლისათვის, რათა მან შეწყვიტოს ყველანაირი შეზღუდვა ტყით სარგებლობაზე და გაათავისუფლოს შესაბამისი ტერიტორიები ყველა ნიშნისა და ზარიერისგან, რაც ამგვარ შეზღუდვას უკავშირდება. თუ კვლევის შედეგები განსაზღვრავს იმას, რომ შეზღუდვა სხვა ვაჩინს უკავშირდება, ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო გასცემს შეტყობინებას ტყითმოსარგებლისათვის, ან სხვა ნებისმიერი უფლებამოსილი პირისა ან სახელმწიფო ორგანოსათვის, შესასწავლელებისა და კიბეების დამონტაჟების თაობაზე, ვინაიდან ეს შესაბამისობაშია შეზღუდვის სამართლებრივ საფუძველსა და მიზანთან. თუ კვლევა აჩვენებს, რომ შეზღუდვის საზღვრები გაფართოვდა, ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო გასცემს შეტყობინებას ტყით მოსარგებლებს მან ადგილებზე, რომელიც სცდება დადგენილ საზღვრებს.

**მუხლი 22. ტყით სარგებლობის შეზღუდვის დაშვება**

1. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო ამოწმებს დასაშვებობას ტყით სარგებლობის შეზღუდვაზე რეკრეაციული მიზნებისათვის:
  - ა) თუ არსებობს ექვი მათ დაშვებაზე, საკუთარი ინიციატივით;
  - ბ) იმ შემთხვევაში, როდესაც განცხადება ტყით სარგებლობაზე შეზღუდვის დაწესების მოთხოვნით გაკეთებულია უფლებამოსილი პირის-ტყითმოსარგებლის ან მისი წარმომადგენლის მიერ;
    - ა) განცხადება შეზღუდვის დაწესების თაობაზე გაკეთებულია წინამდებარე კოდექსის 21-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად;
    - ბ) გარდა ტყითმოსარგებლისა, რეკრეაციული მიზნებისათვის ტყით სარგებლობის უფლების შეზღუდვის მოთხოვნის უფლება აქვთ შემდეგ პირებს:
      - ა) ადგილობრივი თვითმმართველობა, რომლის ტერიტორიაზეც განლაგებულია ტყე, რომელიც ექვემდებარება შეზღუდვას;
      - ბ) ადგილობრივი მოსახლეობის წარმომადგენლებს;

გ) ოუნიტული ან ფიზიკურ პირებს, რომელთა მიერ დასაქმებული პერსონალი რეგულარულად შედის ტყეში, რომელიც ექვემდებარება შეზღუდვას.

თავი 3.

**ტყის მეთრადი გამოყენება**

**მუხლი 23. ტყის მასივში ძოვება; თოვლისგან თავშესაფარი**

1. ტყეში ძოვებამ შეიძლება არ მოახდინოს ნებატოვრი გავლენა ტყეების მოვლასა ან მის სარგებლობაზე.
2. ნახიის გადაადგილება უნდა გამოირიცხდეს ტყის დაცვის აუცილებელი მოთხოვნების გათვალისწინებით და საჭიროების შემთხვევაში, შემოვლითი გზებით.
3. ტყის მასივში ძოვება არ უნდა მოხდეს ტყის იმ ნაწილებში, რომლებიც გათვალისწინებულია ტყის განახლებისათვის, სადაც ნახირმა შეიძლება დააზიანოს არსებული ან სამომავლო ნერგები, საძოვარზე მყოფი ცხოველები არ უნდა იქნან დაშვებული ტყის განახლებისათვის განკუთვნილ ადგილებში.
4. წინამდებარე მუხლის დებულებების მიუხედავად, აკრძალვები და შეზღუდვები რომლებიც დაწესებულია წინამდებარე კოდექსის სხვა დებულებებით რჩება უცვლელი.
5. ტყითმოსარგებელ უფლებამოსილია მიიღოს გონებრივი კომპენსაცია მისი უფლების შეზღუდვისათვის მე-10 მუხლის მე-3 პუნქტით გათვალისწინებული გარემოებების არსებობისას.

**მუხლი 24. ტყის გამოყენება ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ**

1. ტყითმოსარგებელ არ არის უფლებამოსილი შეზღუდოს ადგილობრივი მოსახლეობა:
  - ა) სათბობი შეშის მოჭრისაგან, რაც აუცილებელია საყოფაცხოვრებო მიზნებისათვის;
  - ბ) სამშენებლო მასალის ხის მოჭრისაგან, რაც აუცილებელია არსებული შენობების შენარჩუნებისათვის, რომლებიც მდებარეობს ტყის მიმდებარე ტერიტორიაზე;
  - გ) პირადი სარგებლობისათვის ტყის და მისი პროდუქტების გამოყენება ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ, რაც არ უკავშირდება კომერციულ მიზნებს.

როდესაც ამგვარი სარეგებლობა კანონიერი და ჩვეულებრივია ან აუცილებელია ამგვარი დასახლებების საერთო საყოფაცხოვრებო მიზნებისათვის.

2. ტყითმოსარგებლად ვალდებულია მონიშნოს ის ხეები, რომელთა მოჭრა ნებადართულია ადგილობრივი მოსახლეობისათვის წინამდებარე მუხლის პირველი პუნქტის „ა“ და „ბ“ ქვეპუნქტების შესაბამისად. მონიშნა უნდა გაკეთდეს ისე, რომ ხეები ხელმისაწვდომი იყოს ადგილობრივი მოსახლეობისათვის. მიუხედავად ზემოთხსენებულისა, ტყითმოსარგებლად უფლებამოსილია აკრძალოს იმ ხის მოჭრა, რომელიც აუცილებელია მის მიერ სატყეო და კომერციული საქმიანობის განხორციელებისათვის.

3. ტყითმოსარგებლად ვალდებულია ნება დართოს ადგილობრივ მოსახლეობას ისარგებლონ ტყის გზებით. აღნიშნული დებულების მოუხედავად, შესაძლებელია დაწყდეს შეზღუდვები ტყის გზებით სარეგებლობაზე წინამდებარე კოდექსის შესაბამისად.

კარი V

ტყის დაცვა

თავი 4

ტყის დაცვა ხანძრისაგან

**მუხლი 25. ცეცხლის დანთობა ტყეში**

1. ტყითმოსარგებლად ვალდებულია, მონიშნოს ტყეში ტყის საზღვრის ზონები, სადაც ცეცხლის დანთობა ან შენარჩუნება იქნება ნებადართული. ტყის ხანძრისაგან დაცვის მიზნით, ტყითმოსარგებლად უფლებამოსილია განხორციელოს ქმედებები, რომელსაც იგი საჭიროდ და მიზანშეწონილად ჩათვლის ცეცხლის დანთობის აკრძალვისათვის. აკრძალულია აალებადი ნივთიერების გაუფრთხილებელი გამოყენება ტყეში, ტყის საზღვრის ზონებში და იმ ადგილებში, სადაც შექმნილია პირობები რომელიც ხელს უწყობს ხანძრის გაჩენას, აგრეთვე ტყეების ახლოს (სახიფათო ზონებში). აღნიშნული აკრძალვა აგრეთვე გულისხმობს ცეცხლმრიკადებული და აალებადი საენების გადახედვას, რომელიც მოიცავს მაგრამ არ შეზღუდვას, ასანთებითა და სიგარეტით.

2. ცეცხლის დანთობა ტერიტორიის გაჭმენდის მიზნით, მცენარეთა ნარჩენების ან საფარის დაწვა (ტრის ნარჩენები და ნაძვი) ნებადართულია მხოლოდ იმ პირობით, რომ იგი არ შეუქმნის საფრთხეს ტყეს, არ გააუარესებს ნიადაგის ხარისხს ან არ შექმნის ტყეში ხანძრის საშიშროებას. აღნიშნული ქმედების შესახებ უნდა ეწვიოს ცეცხლთან ზრდილობის უფლებამოსილ ორგანოებს მის დანთობამდე ერთი დღით ადრე, ადგილის და დროის მითითებით.

**მუხლი. 26. სიფრთხილის ზომები**

1. ხანძრის გაჩენის განსაკუთრებული რისკის დროს ტყითმოსარგებლემ შეიძლება აკრძალოს ცეცხლის ნებისმიერი დანთობა ან მოწვევა ტყეში, ტყის საზღვრის ზონაში და ასევე რისკის შემცველ ადგილებში.

2. თუ არსებობს განსაკუთრებული მიზეზი იმისათვის, რომ აკრძალვები დაკავშირებულია წინამდებარე მუხლის 1-3 პუნქტებთან, რომელიც გულისხმობს ტყის ხანძრისაგან დაცვას იმ ადგილებში, რომლებიც რისკის ფაქტორს წარმოადგენს ხანძრებთან დაკავშირებით, არ არის საკმარისი, ამ შემთხვევაში ეწერებოდეს და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრომ უნდა აუკრძალოს სხვა პირებს, გარდა ტყითმოსარგებლისა, ტყეში მსგავს ტერიტორიებზე შესვლა. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს იმ რისკებს, რომლებიც გამოიწვევს გადატვირთული სადღესასწაულო სატრანსპორტო მოძრაობიდან და ტყეში არსებული ნაგებობებიდან, რომლებიც არ შეესაბამება ტყის ხანძრისაგან დაცვის მიზნებს.

3. ტყის ხანძრების თავიდან აცილების მიზნით, იმ ადგილებში, რომლებიც გამოირჩევა ხანძრის მაღალი რისკით, რკინიგზის სახლოვის გამო, ჰაერში გამწვანული ნაკერქვლების ან სხვა ხანძრის გამოიწვევი მიზეზების გამო, ეწერებოდეს და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრომ უნდა გააფრცხლოს შეტყობინება, რომლის შესაბამისად იგი მოსთხოვს სარკინიგზო კომპანიას განახორციელოს შესაბამისი დაეცვითი ღონისძიებები ტყეში, რომელიც დაზიანებულია ან რომელიც იმყოფება სიმინიების ქვეშ. ურთიერთშეთანხმების საფუძველზე შესაბამის ორგანიზებთან, რომლებიც პასუხისმგებელი არიან სარკინიგზო საქმიანობაზე (როგორცაა ხანძრის წარმოქმნის საწინააღმდეგო საშუალებების შექმნა და მათი ზედამხედველობა უსაფრთხოების ზოლების სახით ან ადგილად აალებადი ნივთების გამოყენებით რისკის ზონიდან), ტყითმოსარგებლად ვალდებულია, თიბინის ამგვარი ქმედებები და მის ტერიტორიაზე შესვლა, მაგრამ ის უფლებამოსილი იქნება მიიღოს შესაბამისი

კომპენსაცია ამგვარი ქმედებების განხორციელების შედეგად მიყენებული ზიანისათვის.

4. იმ ტერიტორიებზე, სადაც მიმდინარეობს ახალი ტყის გაშენება სარკინოგზო ხაზებისგაქაწვრივ, ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრომ უნდა გამოსცას შეტყობინება, რომლის შესაბამისადაც იგი მოითხოვს ტყითმოსარგებლეს დამცავი ღონისძიებების გატარებას წინამდებარე მუხლის შესაბამისად.

5. ტყითმოსარგებლე ვალდებულია განათავსოს შესაბამისი აღნიშვნები აკრძალულ ადგილას, ტყეში ცეცხლის დახთების რისკის შემცირებისათვის, ან სხვაგვარად გახადოს თვალსაჩინო მსგავსი აკრძალვები.

#### თავი 5. დაცვა ტყის მავნებლებისაგან

##### მუხლი 27. ტყის მავნებლები. შეტყობინების ვალდებულება

1. ტყით მოსარგებლე ვალდებულია ყურადღება გაამახვილოს ტყის მავნებლების მოსალოდნელ რისკზე და დაუყოვნებლივ შეატყობინოს ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს იმის თაობაზე, რომ არსებობს რისკი ტყის მავნებლების რაოდენობის გაზრდისა, რომელიც საშიშროებას უქმნის ტყის უსაფრთხოებასა და მთლიანობას.

2. ტყის მავნებლები არიან ცხოველთა და მცენარეთა მავნე ორგანიზმები, როგორც არის მწერი, თავგვი, სოკო ან ვირუსები, თუ მათი რაოდენობის მომატების შემთხვევაში, ისინი საფრთხეს შეუქმნიან ტყეს ან არსებითად შეამცირებენ ხის ხარისხს.

**მუხლი 28. მავნებლებთან ან მათი რაოდენობის მატებიდან გამომდინარე გარდაუვალი საფრთხის წინააღმდეგ გასატარებელი ღონისძიებები**

1. ტყითმოსარგებლე ვალდებულია მიიღოს სოფრთხილის ზომები იმ რისკის თავიდან ასაცილებლად, რომელიც გამომდინარეობს ტყის მავნებლებიდან და ეფექტურად ებრძოლოს ტყის მავნებლებს, რომელთა რაოდენობის მატებაც საფრთხის შემცველია.

2. თუკი ამას მოითხოვს ეფექტური პროფილაქტიკური ან საბრძოლო ღონისძიებების გატარება, ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო გამოსცემს შეტყობინებას ან ბრძანებას, რომლის შესაბამისადაც ტყითმოსარგებლებს

დაცვალაბათ ერთობლივი ან ერთდროული ღონისძიებების გატარებისათვის თანამშრომლობა.

3. ღონისძიებების გატარებასთან დაკავშირებული ხარჯები, რომლებიც ჩატარდება ერთობლივად ან ერთდროულად იმის გამო, რომ მათი გადახდა არ ხდება სახელმწიფო ფონდებიდან, განაწილდება ტყითმოსარგებლეს შორის, ტყის იმ ფართობების პროპორციულად, სადაც აღნიშნული ღონისძიებები ტარდება. ან შეუასრულებს სხვა შესაბამისი კრიტერიუმის მიხედვით.

4. იმ შემთხვევაში, როდესაც სამინიროების მასშტაბი, ინფიცირების მოცულობა, ან გასატარებელი ღონისძიებების სახე ამას მოითხოვს, ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო ჩართავს ადგილობრივ თვითმმართველობას, რათა მან პირდაპირ გაატაროს შესაბამისი ღონისძიებები. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრომ, შესაძლებელია პირადად ან შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების მიერ მიიღოს შესატყვისი ზომები სასოფლო-სამეურნეო დანომრებების მიწის გამოყოფის მიზნით, შესაბამისი კომპენსაციით, რათა მოხდეს მავნებლების საწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარება უშუალოდ იმ სატყეო ფართობებთან ახლოს, რომელთაც ემუქრებათ საშიშროება.

5. თუ ორგანიზმი, რომელიც მონაწილეობენ მავნებლების საწინააღმდეგო ღონისძიებებში, წინამდებარე მუხლის მე-4 პუნქტის შესაბამისად, მიმართავს თხოვნით მესამე მხარეს ან გარეშე საშუალებებს, რათა მათ განახორციელონ სავალდებულო საბუთაოები ან გაუწიონ დახმარება საბუთაოების შესრულებამ, ტყითმოსარგებლე ვალდებულია გაიღოს საბუთაოებთან დაკავშირებულ ხარჯები, პროპორციულად იმ ფართობისა სადაც ჩატარდა საბუთაოები. აღნიშნული არ ეხება იმ შემთხვევაში, როდესაც მოიჯარე თვითონ ჩაატარებს შესაბამის საბუთაოებს.

6. მიწის ნაკვეთი, რომელიც გამოიყენება სოფლის მეურნეობის და მებაღეობისათვის გამოიყენება აღნიშნულ ღონისძიებებში იმ შემთხვევაში, თუკი იგი მდებარეობს სამინიროების ქვეშ მყოფი ტყის ფართობზე და ის საშიშროება, რომელიც არსებობს აღნიშნულ ტერიტორიებზე და მასზე აღმოცენებული კულტურებზე მავნებლების გავრცელების მხრივ, განაპირობებს იმის საჭიროებას, რომ აღნიშნული ტერიტორიები გამოყენებულ იქნეს ასეთ ღონისძიებებში. ასეთ შემთხვევაში, ანგარიში გამოითხოვება შესაბამისი უფლებამოსილი ორგანოსგან და შეკვირდება ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ, სანამ მოხდება გადაწყვეტილების მიღება აღნიშნული ტერიტორიების შეტანასთან დაკავშირებით.

7. ადამიანებთან და ცხოველებთან დაკავშირებული რისკის თავიდან ასაცილებლად, მიუჯარემ უნდა დააწესოს აუცილებელი შეზღუდვები, დაბლოკოს ტრანსპორტის მოძრაობა იმ ტერიტორიაზე, რომელზედაც ხორციელდება აღნიშნული ღონისძიებები (ღონისძიებების გასტარებული ტერიტორია). ფართო მასშტაბიანი ოპერაციების შემთხვევაში, სამშრომლის ზონაში მყოფი ფუნქციონების მეკატორიანი, აგრეთვე ისინი, რომლებსაც გააჩნიათ ნადირობის და თევზის ჭირის უფლება და წყლის მიწოდებაზე პასუხისმგებელი ორგანოები, წინასწარ უნდა იქნას გაფრთხილებული მანებლების საწინააღმდეგო ღონისძიებების დაწყების თაობაზე.

### **მუხლი 29. სხვა ღონისძიებები**

1. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო ვალდებულია აკრძალოს განზრახა ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით გარდაუვალი საფრთხის წახალისება, რომელიც განპირობებულია ტყის მანებლების მატებით. აღნიშნული აგრეთვე ეხება იმ შემთხვევებს, როდესაც მათი მასიური გავრცელება არ არის უშუალო საფრთხის შემცველი. მოჭრილი ხეები, რომლებიც ინფიცირებულია ტყის მანებლებით სამიში მასშტაბით, ან რომელიც შეიძლება გახდეს კარგი წინაპირობა მანებლების გავრცელებისათვის, სწრაფად უნდა დაზღუდვდეს მათი მდებარეობის მიუხედავად. რთა ადკვეთილ იქნას ტყის მანებლების გავრცელება. აღნიშნული ვალდებულება ეხება ტყით მოსარგებლეს ან სხვა პირს რომელიც პასუხისმგებელია მოჭრილ ხეზე.

2. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრომ უნდა გამოისცეს დეტალური რეგულაციები ყველა იმ ღონისძიების თაობაზე, რომელიც საჭიროა გატარდეს, რათა თავიდან იქნას აცილებული ტყის მანებლების გავრცელება. აღნიშნული, სახელდობრ, მსაძლებელია გულისხმობდეს შემდეგს:

ა) ხის დერო, რომელიც დაინფიცირებულია ან არის სამიშროება მისი დაინფიცირების, უნდა იქნას მოჭრილი დროის ყველაზე ეფექტურ მონაკვეთში ტყის მანებლების ზრდისგან მიზნული გარდაუვალი საფრთხის თავიდან ასაცილებლისათვის, აღნიშნული ხეები უნდა დაზღუდვდეს რაც შეიძლება სწრაფად, გატანილ იქნას ტყიდან, მოეხსნას ქირაი ან სხვაგვარად მოხდეს მისი გაუვნებებლყოფა.

ბ) მსუავსი ხის მასალის შენახვა ნებადართულია ტყის გარეთაგ, თუკი იგი ექვემდებარება გარკვეულ ქიმიურ ან მექანიკურ დაზღუდვებს, როგორცაა მისი დაზღუდვება აეროზოლით ან ქირქის მოცილებს.

### **კარი VI ტყით სარგებლობა**

#### **მუხლი 30. პირწმინდა ჭრის აკრძალვა**

1. აკრძალვას ექვემდებარება შემდეგი:

ა. პირწმინდა ჭრა, რომელიც:

ა.ა. დიდი ხნით აქმეთებს ტყის ნიადაგის პროდუქტულ პოტენციალს;

ა.ბ. მნიშვნელოვნად ან პერმანენტულად აზიანებს ტყის ნიადაგის წყლის რეჟიმს;

ა.გ. იწვევს უფრო მძიმე წყლის ეროზიას ან გრუნტის წალკეკას; ან

ა.დ. საფრთხეს უქმნის დაცვითი ტყეებისა და დამავი ტყეების ეფექტურობას.

ბ. დიდი მოცულობით პირწმინდა ჭრათქალით კორომებში.

2. დიდი მოცულობით პირწმინდა ჭრად ჩათვლება შემდეგი მოცულობის ჭრა, თუ შედეგად მიღებული ტყისკავაფი:

ა) 50 მეტრამდე სიგანით ვრცელდება 600 მეტრზე მეტ სიგრძეზე; ან

ბ) 50 მეტრზე მეტი სიგანით ვრცელდება 2 ჰექტარზე მეტ ფართზე.

3. აღნიშნული გამოთვლების საწარმოებლად საჭიროა მიმდებარე გამომწვევებული მონაკვეთების ან განახლების გარანტიის ჯერ კიდევ არქონე მონაკვეთების მხედველობაში მიღება.

4. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრომ, შესაბამისი განაცხადის საფუძველზე, უნდა დაუშვას 1-ლი პუნქტის „ბ“ ქვეპუნქტში მითითებული აკრძალვიდან გამონაკლისი, თუ:

ა) სახეზეა ტყის კონტროლთან დაკავშირებული გარემოებები, როგორცაა, მაგალითად, უკიდურესად რთული გადაზიდვის პირობები ან დაბალი წარმადობის უნარის მქონე ან საფრთხის ქვეშ მყოფი ტყის ნარგავების მოცილების აუცილებლობა;

ბ) თუ სხვაგვარად საფრთხე შეექმნება სასაფლო-სამეურნეო და სატყეო-სამეურნეო საქარბის მუდმივ არსებობას; ან

გ) ეს საჭიროა ენერგეტიკისარგავების ხაზის მოსაწყობად.

**მუხლი 31. ქნერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს ზედამხედველობა პირწმინდა ჭრაზე**

1. ნებისმიერი პირწმინდა ჭრა, თუ სხვაგვარად არაა განსაზღვრული კოდექსში, საქორიებს თანხმობას ქნერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროსგან. ნებათვს გაცემს ქნერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ დამტკიცებული წესებისა და პროცედურების შესაბამისად.
2. იგულისხმება, რომ საბეზა პირწმინდა ჭრის წესების დარღვევა ტყით მოსარგებლის მიერ, თუ იგი ცნობილი იქნა დამნაშავედ შემდგმ კაონდარღვევებში:
  - ა) ტყის განადგურება;
  - ბ) ტყის გაშენების მოთხოვნების განმეორებითი დარღვევა;
  - გ) 1-ლ პუნქტში მითითებული ნებათვის მოთხოვნის ან წინამდებარე კოდექსის 33-ე მუხლის მე-4 პუნქტის მიხედვით გაცემულ შეტყობინებაში მითითებული პირობებისა და მოთხოვნების განმეორებითი დარღვევა და თუ დამნაშავედ ცნობის პერიოდი არ აღმატება ხუთ წელს, რომლის ათვლა წარმოებს დაგეგმილი ჭრის დაწყებიდან.

**მუხლი 32. განაცხადი კაფვის ნებათვის გაცემის შესახებ**

1. ტყით მოსარგებლებს განაცხადებით უნდა მიმართოს ჭრის ნებათვის მოპოვების თაობაზე, თუ დაგეგმილი ჭრა არ არის ნებადართული „SMPFA“-ის ან ყოველწლიური სამოქმედო გეგმის დამტკიცებით.
2. განაცხადი უნდა შეიცავდეს ინფორმაციას, რაც აუცილებელია კაფვისთან დაკავშირებით გადაწყვეტილების მისაღებად, ასევე ინფორმაციას, რომელიც მოიცავს მგრამ არ შემოიფარგლება, ჭრის ადგილის და მონაკვეთის ან ჭრის პერიოდის მითითებით.

**მუხლი 33. ჭრის ნებათვს**

1. ჭრის ნებათვს უნდა გაცეს ქნერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ იმ შემთხვევაში, თუ მოთხოვნილი ჭრა არ ქნის აღმდგება საქართველოს კანონმდებლობას.
2. თუ განმცხადებელმა არაერთგზის დაარღვა ვალდებულება ტყის გაშენებათან დაკავშირებით, თანახმად წინამდებარე კოდექსის მე-11 მუხლისა,

განაცხადება ჭრის ნებათვის მოთხოვნით არ დაკმაყოფილდება სანამ განმცხადებელი არ შეასრულებს აღნიშნულ ვალდებულებას.

3. წინამდებარე მუხლის მე-2 პუნქტის მოუხედავად, თუ არსებობს გამწვანებული ტყის ტერიტორიები, ჭრის ნებათვს ვება შემთხვევაში მბმული იქნება ტყის გაშენების ვალდებულებასთან შესაბამისი პერიოდის განმავლობაში.
4. საქორების შემთხვევაში, ნებათვს თან უნდა ახლდეს სათანადო პირობები და მოთხოვნები, რომლებიც უზრუნველყოფენ ტყის მოვლას წინამდებარე კოდექსის დებულებების შესაბამისად (მეალოთად, ტყის გაშენებასთან დაკავშირებული მითითებები ან მოჭრილი ხე-ტყის ფრთხილი გადაზიდვა ტყის დამგავი დონისძიებების დავალება ან ქნერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ იმ ტყის ნარგავების ან ხისღერის მარკირება, რომელთა მოჭრაზე გაცემულია ნებათვს). ოფიციალური მარკირების შემთხვევაში საქორთა მარკირების ჩაქურის გამიყენება.

**მუხლი 34. ნებათვის გაცემასთან დაკავშირებული სხვა პირობა ვალდებულებები**

ხე-ტყის დამამხადებელი კონტრაქტორები და სამეწი ტყის მდიდველები, ისევე როგორც ტყითმოსარგებლები, ვალდებული არიან შეარულონ ჭრის და გადაზიდვის დებულებები, მათ მოვალუობებში შედის ჭრის დაწყებამდე დააუწყონ, გაცეა თუ არა ჭრის ნებათვს და, საქორების შემთხვევაში, რა პირობებით და მოთხოვნებით მოხდა მისი გაცემა.

**მუხლი 35. ტყის ჭრის განაცხადზე გადაწყვეტილების მიღება**

1. ჭრის უფლების განაცხადის თაობაზე გადაწყვეტილებს მიიღებს ქნერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროს მიერ ამგვარი განაცხადის შეტანიდან ექვსი კვირის განმავლობაში, აღნიშნულ პერიოდში დადებითი ან უარყოფითი გადაწყვეტილების მოუდებლობის შემთხვევაში, განმცხადებელი უფლებამოსილია განახორციელოს განცხადებაში მითითებული ტერიტორიის ჭრა წინამდებარე კოდექსის დებულებების დაცვით.
2. იმ შემთხვევაში, თუკი ტყის გარკვეული ტერიტორიებზე კვლევის ჩატარებას ხელს უშლის მეტეოროლოგიური პირობები, ქნერგეტიკისა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია გაგრძელოს ექვსკვირიანი ვადა იმ

ვადით, რა ვადაშიც მისალოდნელია შექმედეს პრევენციის გამოქვეყნვი გარეობება. ამის თაობაზე განმეხადებელს ეწინააღმდეგება წერილობითი ფორმით.

### **მუხლი 36. ქრის ნებაართვის მოქმედების ვადა**

1. ქრის ნებაართვა ძალაშია და მოქმედებს ქრის ნებაართვის განაცხადის, „SMPFA“-ის ან ყოველწლიური სამოქმედო გეგმის საფუძველზე, ძალაში შექმნილიდან ხუთი წლის განმავლობაში.
2. ქრის ნებაართვის მოქმედება აგრეთვე წყდება ტყითმოსარგებლის შეცვლის შემთხვევაში, გარდა გარდაცვალების/ლიკვიდაციის ან უფლების გადაცემის შესახებ ხელშეკრულების საფუძველზე უფლების სხვა პირზე გადაცედას.

## **თავი XII**

### **გარდამავალი და დასკვნითი დებულებები**

#### **მუხლი 37. ზოგადი პასუხისმგებლობის დებულებები**

1. ნებისმიერმა ადამიანმა, რომელიც იმყოფება ტყეში საზოგადოებრივი გზების და ბილიკების გარეთ, თვითონ უნდა დაიცვას თავი ყველა ხიფათისგან, რომლებსაც წარმოადგენს ტყე. განსაკუთრებით ის, რომელიც ეხება მის მიერ ტყის მართვას.
2. ტყითმოსარგებელი და მისი თანამშრომლები ან ნებისმიერი პიროვნება, რომელიც თანამშრომლობს ტყითმოსარგებელსთან ან ტყის მიწის ნაკვეთებზე გააჩნია უფლებამოსილება კანონის ან ხელშეკრულების საფუძველზე და მათი თანამშრომლები ან კონტრაქტორები არ არიან ვალდებული აიცილონ დაზიანების სქიმიროება, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას საზოგადოებრივი გზების და ბილიკებისგან მომხრებით მდებარე ტყის მდგომარეობიდან, წინამდებარე მუხლის მე-4 პუნქტის ან სხვა სამართლებრივი საფუძველების გათვალისწინებით; უფრო კონკრეტულად, ისინი არ არიან ვალდებული შეცვალონ ტყის ნიადაგის მდგომარეობა და გავლენა მოახდინონ მისი მცენარეების ზრდაზე, რათა აიცილონ ან შეამცირონ ასეთი საფრთხე.
3. თუკი პიროვნება, რომელიც არ არის ჩართული ტყის მართვასთან დაკავშირებულ ტყისმფლობელის საქმიანობაში, სიცოცხლეს მოუსპობენ ან დაუზიანებენ სხეულს, ჯანმრთელობას ან საკუთრებას, ტყითმოსარგებელი ან მისი

კონტრაქტორები, ვალდებულია აუნახდლურის მას ეს ზარალი, თუ აღნიშნული გამოწვეული იყო ტყითმოსარგებლის ან მისი თანამშრომლების მხრიდან განზრახვი ქმედებით ან უხეში გაუფრთხილებლობით. თუ ზარალი გამოწვეულია პასუხისმგებელი მხარის თანამშრომლების დაუდევრობით, მათ ეკისრებათ პასუხისმგებლობა მხოლოდ განზრახვი ან უხეში გაუფრთხილებლობის შემთხვევაში. თუ ზარალი დადგება ტერიტორიაზე კორდონების გარეშე, პასუხისმგებლობა დადგება მხოლოდ განზრახვი ქმედების შემთხვევაში.

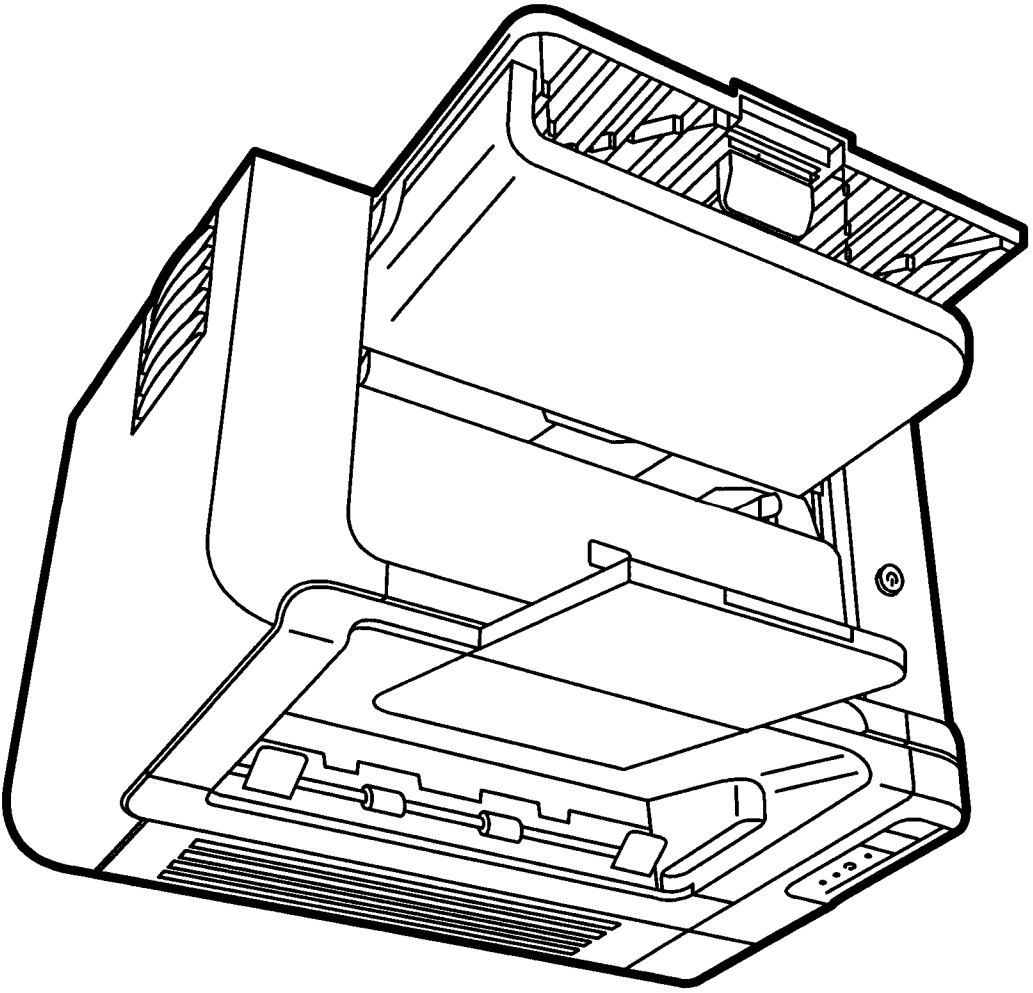
4. ტყითმოსარგებელი და მისი თანამშრომლები და ნებისმიერი პიროვნება, რომელიც თანამშრომლობს ტყითმოსარგებელსთან ან ტყის მიწის ნაკვეთებზე გააჩნია უფლებამოსილება კანონის ან ხელშეკრულების საფუძველზე და მათი თანამშრომლები ან კონტრაქტორები, იქნებიან პასუხისმგებელი მხოლოდ იმ საშიშროების აცილებაზე, რომელიც გათვალისწინებულია შესაბამისი აქტით და რომელიც გამოწვეულია ბილიკის ცუდი მდგომარეობით, მხოლოდ ტყის გზის ან ნებისმიერი სხვა ბილიკის შემთხვევაში, რომლებიც ტყითმოსარგებელი ნათლად გამოყოფა საზოგადოების მიერ გამოსაყენებლად სთავადალი მონიშვნის საშუალებით. თუ ბილიკზე დამდგარი ზიანი იქნება გამოწვეული მიმდებარე ტყის მდგომარეობით, ტყითმოსარგებელს, სხვა პიროვნებებს, რომლებიც თანამშრომლობენ ტყის მართვაში და მათ თანამშრომლებს, არ დაეკისრებათ იმაზე უფრო მკაცრი პასუხისმგებლობა, ვიდრე მათ, ვინც უფლის ბილიკებს.

#### **მუხლი 38. ტყის ოჯარი**

1. ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო უფლებამოსილია სახელმწიფო საკუთრებაში არსებული ტყე ფიზიკურ ან იურიდიულ პირებს გადასცეს ოჯართი დროებით სასრებლობაში.
2. ოჯარის ხანგრძლივობა განისაზღვრება 50 წლით, მისი მოქმედების ვადის გაგრძელების პირობით.
3. ოჯარის ხელშეკრულების ფორმასა და სახელმწიფო ტყის ფიზიკური და იურიდიული პირებისათვის ოჯართი დროებით სასრებლობაში გადაცემის წესს ამტკიცებს ენერგეტიკისა და ზუნებრივი რესურსების სამინისტრო.



# LASERJET PROFESSIONAL P1560 Printer Series



## Simple and Trustworthy

Effortless setup—no CD installation required—using HP Smart Install.<sup>1</sup> Create professional, superior-quality documents with a high-performance desktop printer.

## Performance and Value

Get bold, crisp text and sharp images with HP FastRes 1200 and Original HP toner.

## Environmental Leadership

Reduce your impact on the environment with power-saving features like Instant-on Technology<sup>2</sup> and HP Auto-Off/Auto-On Technology.



<sup>1</sup> For Windows only  
<sup>2</sup> First page out in 7 seconds

## Table of Contents

Recitals		Pg.3
ARTICLE 1	Definitions	Pg.4
ARTICLE 2	Description of the Leased Forest	Pg.7
ARTICLE 3	[optional and negotiable]. Use of Natural Resources	Pg.7
ARTICLE 4	Terms of Payment, Security Deposit	Pg.9
ARTICLE 5	Representation and Warranties	Pg.11
ARTICLE 6	Inventory Report. Sustainable Management Plan of Forest Area (SMPFA)	Pg.12
ARTICLE 7	Forest Management Planning Activities	Pg.13
ARTICLE 8	SMPFA Audit. FSC Certificate	Pg.17
ARTICLE 9	General Terms on Maintaining the Forest	Pg.18
ARTICLE 10	Classification of Forests, Rules of Treatment	Pg.19
ARTICLE 11	Unlimited Access to the Leased Forest, Use of the Forest for Social, Recreational and Cultural Purposes	Pg.22
Article 12	Protection Against Forest Fires	Pg.25
Article 13	Protection Against Forest Pests	Pg.27
Article 14	Protection Against Immature Stands, Restriction of Felling	Pg.28
Article 15	Forest Monitoring	Pg.33
Article 16	Rights and Obligations of the Lessee	Pg.34
Article 17	Rights and Obligations of the Lessor	Pg.37
Article 18	General Terms of Liability	Pg.39
ARTICLE 19	Assignment and Sublease	Pg.39
ARTICLE 20	Effective date and termination	Pg.41
ARTICLE 21	Extraordinary Termination	Pg.42
Article 22	Notices	Pg.43
ARTICLE 23	Governing law and Dispute Resolution	Pg.43
ARTICLE 24	Severability	Pg.43
ARTICLE 25	Force Major	Pg.44
ARTICLE 26	Confidentiality	Pg.44
ARTICLE 27	Modification and waiver	Pg.44

**Draft for consideration purposes**

ANNEX 1	Inventory Report	
ANNEX 2	SMPFA	
ANNEX 3	The list of existing leases and licenses in the Leased Forest	

This Agreement on the LONG TERM LEASING OF STATE OWNED FORESTS has been made and entered into on the ---the day of ----- 2011 in Tbilisi, Georgia by and between:

The Government of Georgia through the Ministry of Energy and Natural Resources represented by the Minister Mr. Alexander Khetaguri (further in the text referred to as "Lessor") and \_\_\_\_\_, with its main business address: \_\_\_\_\_, registration/identification number: \_\_\_\_\_, represented by its \_\_\_\_\_ Mr./Ms. \_\_\_\_\_ (further in the text referred to as "Lessee")

**RECITALS:**

- A. **Whereas**, the Lessor intends to lease out forests of Georgia in accordance with the laws of Georgia and international treaties, entered into by Georgia and the terms set out in this Agreement;
- B. Lessor intends to ensure the care and management of the Forests in accordance with the established standards, cleaning of the forests, sanitary cuts, prevention of diseases, arrangement of the adequate infrastructure for the sustainable development, protection of Forests from fire, erosion and other negative impact, protection of Forests from the illegal influence, Maintenance and enhancement of long-term social and economic well-being of forest workers and local communities, ensure reduction of negative environmental impact of logging activities and maintenance of the ecological functions and integrity of the forests with appropriate monitoring and assessment of Lessee's activities so that to assess the conditions of the forests, management activities and their social and environmental impacts and maintenance of the forests with high conservation Value;

**Draft for consideration purposes**

- C. Lessee intends to lease forests with uncontested, clearly defined, long-term land tenure and use rights, operate with recognition and respect of the rights of the local communities, with appropriate and continuously updated Sustainable Forest Management Plan and respect of environment and the terms of this agreement;
- D. Both parties, intend equitable use and sharing of benefits, derived from the forest and contribute to reduction of the pressures on and promotion of restoration and conservation of natural forests

**Now therefore**, in consideration of the foregoing and the covenants contained herein the Parties, intending to be legally bound, hereby agree as follows:

**ARTICLE 1. Definitions**

Terms, used in this Agreement shall have the meaning as interpreted in this Article. Any other terms of the Agreement shall have the meaning prescribed by the laws of Georgia or customarily assigned thereto.

- 1.1 **Academy of science of Georgia** - the legal person of public law, established in accordance with the Law of Georgia on the Academy of Science and serving as an advisory body for the Government of Georgia;
- 1.2 **Affiliate** - a company, corporation, partnership or other legal entity:
  - a) in which the Lessee owns directly or indirectly more than 50% of the shares, voting rights or otherwise has the right to establish management policy; or
  - b) which directly or indirectly owns more than fifty percent (50%) of the shares or voting rights or otherwise has the right to establish management policy in the Lessee.
- 1.3 **Agreement or Lease** - the present agreement between Lessor and Lessee;
- 1.4 **Certifying Authority** - internationally recognized, reputed organization for forest management certification, such as FSC and PEFC;
- 1.5 **Effective Date** - described in Article 20.1 of the Agreement.
- 1.6 **Forest** - for the purposes of this Agreement is a land plot or forest area stocked with trees, which constitute perennial plant developing

### Draft for consideration purposes

main stem and branch of the categories listed in the respective laws of Georgia, where the growing stock reaches an area of at least 1,000 m<sup>2</sup> and an average width of 10 m.

- For the purposes of this Agreement, forest also consists of land plots where the tree cover has been temporarily reduced or removed as a result of their use or for other reasons;

- Notwithstanding its particular use, for the purposes of this Agreement, forest consists of open spaces which are integral part of the forest ecosystem and permanently unstocked land plots which are directly connected with forest in terms of space and forestry enterprise and contribute directly to multipurpose forest management objectives, such as forestal hauling systems, wood storage places, forest glades, hunting facilities, recreational and tourism infrastructure and other activities as identified and approved by the relevant management plan;

- The following are not deemed as Forest for the purposes of this Agreement:

(a) notwithstanding other provisions of this Agreement, land plots which serve other purposes than that of forestry and where the plant cover of an age of at least 60 years has not reached a canopy cover of three tenths;

(b) stocked areas which, because of the structure of their plant cover is that of parks, predominantly serve purposes other than that of forestry;

(c) rows of trees where they are not shelter belts;

(d) non-forest areas used with a rotation period of up to thirty years as well as forest arboretums, forest seed orchards, Christmas tree plantations and plantations of woody plants for the purpose of obtaining fruits such as walnut or sweet chestnut, where they are not planted on forest soil and their managers have reported the intended operational use to the The Ministry of Energy and Natural Resources within ten years of carrying out the afforestation or establishing these facilities, shall not be deemed to be forest for the purposes of this Agreement;

- Forest, where the plant cover has a canopy of less than three-tenths, is referred to as a sparse stand, and forest soil with no plant cover is referred to as a clear felled area.

### Draft for consideration purposes

1.7 **Forest Management Certificate** - certificate issued by the FSC accredited certification bodies, ensuring that the management model of the Lessee complies with internationally agreed FSC principles and criteria of good forest management;

1.8 **Independent Expert Opinion** - an opinion issued by the expert or a company qualifying under the criteria given in the relevant regulation and listed in the registry of such experts or individually approved by the Lessor.

1.9 **Inventory Report** - systematic assessment of the timber resources in the territory of the Leased Forest.

1.10 **Leased Forest** - as described in Article 2.1 of this agreement;

1.11 **Legislation** - Georgian legislation;

1.12 **Lessee** - \_\_\_\_\_, its employees, directors, express or apparent agents, independent contractors representing lessee, branches, subsidiaries or other affiliated companies or individuals acting on behalf, for the benefit or under the effective control of the Lessee;

1.13 **Lessor** - the Government of Georgia, represented by the Minister of Energy and Environmental Protection, its representatives, authorized persons acting based on duly issued authorization letter or power of attorney;

1.14 **Management Standards** - standards to be elaborated by Certifying Authority for Georgia in cooperation with the Government of Georgia, the Lessee and other entities entering forest lease agreements with the Government of Georgia;

1.15 **Protection Forests** - shall have the meaning as given in Article 10 of this Agreement

1.16 **Public Registry** - National Agency of Public Register at the Ministry of Justice

1.17 **Security Deposit** - described in Article 4 of the Agreement.

1.18 **SMPPA Audit** - environmental audit described in Article 8 of the Agreement

1.19 **Social Cutting** - quantity of fuel wood, necessary for the household needs and the construction timber necessary to maintain the existing buildings in the villages adjacent to the Forest.

1.20 **Sustainable Management Plan of the Forest Area** - means the plan submitted by the Lessee and approved by the Lessor aiming at tending and use of forests in a manner to ensure preserving of its biodiversity, productivity, regeneration capacity, their vitality and their potential to fulfill now and in the future pertinent

**Draft for consideration purposes**

ecological, economic and social functions at local, national and global levels so that the actions pursued do not cause damage to other ecosystems.

1.21 **Third Party** - means one or more individual or an entity other than a Party and any Affiliate;

1.22 **Timberline Zone** - for the purposes of this Agreement shall be understood as the zone between the natural tree border and the actual border of the closed tree cover.

**ARTICLE 2. Description of the Leased Forest**

2.1 The Lessor hereby leases to the Lessee the following described area of the Forest (hereinafter the "Leased Forest") for use in accordance with the Legislation, Management Standards and terms of this agreement:

(a) Legal description: data from the excerpt from the public registry, any encumbrances or leases attached to the premises;

(b) Physical Description:

2.2 The Lessor shall transfer the leased Forest to the Lessee within the period of thirty (30) calendar days from the Effective Date. The transfer shall be approved by act of acceptance signed by the Parties. The act of acceptance is subject to modification further to the Inventory Report prepared by the Lessee and signed by the Parties in accordance with Article 6 of this Agreement. The Lessee undertakes to register the lease on the Leased Forest within the Public Register not later than thirty (30) calendar days from the Effective Date.

2.3 In the scopes of this Agreement and the laws of Georgia the Lessee shall ensure undisturbed and peaceful operation of any third party in the territory of the Leased Forest, if such third party holds the effective license on the use of natural resources issued by the authorized state bodies in Georgia prior the Effective Date.

**ARTICLE 3. [Optional and negotiable]. Use of Natural Resources**

3.1 The Lessee is entitled to use natural resources, including but not limited to water resources and valuable minerals located on the territory of the Leased Forest in accordance with the Georgian legislation and this Agreement. No Royalty shall be payable by the Lessee for the use of the natural resources in the scopes set out in this Article.

**Draft for consideration purposes**

3.2 Limitations applicable to the use of the natural resources by the Lessee shall be as follows:

3.2.1 This Agreement shall not grant the Lessee right on the commercial use of natural resources already uncovered and recorded by the respective state authority or the private party and indicated in the geological maps of Georgia;

3.2.2 Lessee shall be authorized to use water in the Leased Forest for the commercial purposes only in the event if no license has been issued to any third party by the respective state authorities contemplating the use and exploitation of such water prior to the date of executing this Agreement;

3.2.3 For the purposes of this Agreement, the use of water shall not imply construction of energy generation units, cascade, dam or carrying out any works that may effect the integrity or safety of the river beds.

3.2.4 The Lessee shall not be authorized to extract the concrete aggregate from the rivers without the respective license.

3.2.5 Authorities given in this clause shall not apply to the resources regulated under the laws of Georgia on oil and gas, including the shell oil gas.

3.3 In the event if the interests of the Lessee overlap with the interests of the holder of the licenses on extraction of the natural resources in the Leased Forest, the Lessee may charge reasonable fee for the use of infrastructure or the particular territory.

3.4 If the license has been issued by the respective state authority to the third party on use of the natural resources located in the arrears of or adjacent to the Leased Forest and if the natural resources thus licensed have exhausted, after the expiration of the tenure of license or surrendering the territory by the licensees to the respective state authority due to its exhaustion, the territory of the Leased Forest, previously subject to the license may be transferred to the Lessee upon its request for the afforestation or reforestation purposes.

3.5 Lessor shall be authorized to issue the new license on extraction and use of the natural resources from the Leased Forest if the license on the same resources has been previously issued or the natural resource under question has been uncovered and recorded by the Lessor prior to the Effective Date of this Agreement. The Lessee shall be authorized

**Draft for consideration purposes**

to apply for and/or participate in the process of issuing license by the Lessor or other state authority.

3.6 This clause does not exempt the Lessee from any tax, customs or regulatory fee payable under the laws of Georgia and applicable for the use of the natural resources or generation of profit thereon.

3.7 For purposes of implementing the right provided by Article 3.1 of this Agreement the Lessee shall not be required to participate in an auction or any other procedure provided by Georgian legislation for obtaining license, right or permission of use of natural resources. Nevertheless, the Lessee shall include the intended use of the natural resource in the SMPFA or effect the amendment thereof and agree the foregoing with the Lessor.

**ARTICLE 4. Terms of Payment, Security Deposit**

4.1 For the purposes of the present Agreement Lessee has to pay Lease Fee in the amount in numbers \_\_\_\_\_ (amount in words) Georgian Lari, according to the following schedule: (schedule and amount shall be subject to the decision of the GOG and may be defined on the case-by-case basis).

4.2 Parties to the present Agreement agree that the Lessee shall be exempt from lease fee for the period of two years, starting from the date of this Agreement [exemptions are not agreed upon yet, this clause may be subject to deviation in accordance with the final decision adopted with respect to the subject matter]

4.3 Lessee shall pay annual lease fee no later than January 30 of each year, subsequent to the period of exemption [may be subject to modification].

4.4 Parties shall be authorized to initiate discussing of the lease fee, parties shall negotiate in good faith and agree the new fee. [may be subject to modification];

4.5 In case of the late payment Lessee shall be required to compensate the penalties in the amount of 0.1% of entire outstanding amount for each day of overdue;

4.6 The Lessee has to transfer payments to the following banking account:  
Title of the beneficiary:  
Purpose of the payment:  
Lessor's bank:  
Bank code:

**Draft for consideration purposes**

Lessor's Account number of the recipient:

Lessor may notify the Lessee on amendments to the banking information for the transfer of lease.

4.7 To secure proper implementation of and compliance with all respective obligations articulated in this agreement, including the obligation to submit to the Lessor the Inventory Report and SMPFA supplemented with the respective opinion of the independent experts and comply to the terms thereof, the Lessee shall deposit the sum of ----- (----) at the security deposit account, indicated by the Lessor (Security Deposit). The amount of the Security Deposit to be made by the Lessee for securing the obligation of submitting the Inventory Report shall be defined by the Lessor along with the requirements applicable to the participation in the auction.

4.8 In the event of the breach by the Lessee of the terms and provisions of this Agreement, including the beach of the agreed upon SMPFA, as well as the event when (if) the Lessee appears to lack the Forest Management Certificate, the Lessor may, at its option, apply all or part of the Security Deposit in full or partial rectification of such breach.

4.9 Should there be reasonable doubts about the Lessee meeting his obligation of re-afforestation and the Security Deposit, made by the Lessee shall not be deemed adequate, an additional Security Deposit may be requested by the Lessor to secure the costs of re-afforestation. Felling may not commence until the respective amount is deposited.

4.9.1 The provision of Security Deposit may be effected by depositing with Lessor or the bank account cash, bank guarantee, government bonds or other securities or mortgage.

4.9.2 The Lessee may also be required to provide security subsequently, if the deadline for re-afforestation has been exceeded. This also applies to felling not subject to approval.

4.9.3 The security deposit shall be refunded to the Lessee according to the re-afforestation work carried out; should a fixed-liability mortgage have been provided, a cancellation receipt shall be issued. The remaining sum shall be released without delay after the work has properly been carried out, but not later than after re-afforestation has been complete. Should the Security Deposit have been called upon for covering the costs of a substitute operation, the Lessor shall

**Draft for consideration purposes**

render account to the Lessee for this and refund any amounts of the security deposit, which have not been spent.

4.10 No term of this Agreement may be interpreted or construed to limit the amount of damages to which the Lessor may be entitled in the event of a breach of this Agreement by the Lessee.

4.11 The Lessor shall pay back to the Lessee the Security Deposit within 30 (thirty) days from the moment of termination of this Agreement after making withholdings as per Article 4.8 above.

4.12 Payment of the lease fee or placing the Security Deposit in accordance with this Article does not exempt the Lessee from payment of any fees, taxes or levies required and payable under Georgian legislation for use of the natural resources or generation of profit from any activity deriving from this Agreement.

4.13 The interest equal to average annual interest rate for deposits in banking institutions in Georgia will be accrued on the amount of cash deposit through the entire period of placing the Security Deposit with the Lessor. The interest accrued on the security deposit will become a part of the Security Deposit placed with the Lessor and the Lessor shall return it to the Lessee in accordance with Article 4.8.3 above.

**ARTICLE 5. Representation and Warranties**

**5.1 Representation and Warranties of the Lessor:**

As for the Effective Date Lessor represents and warrants:

5.1.1 Lessor is authorized to contract with the lessee on terms and conditions set out in the Agreement and the person signing the Agreement on Lessor's behalf is duly authorized to act and bind the respected party with no limitation whatsoever to abide to the terms and obligations given hereinabove and herein bellow;

5.1.2 Lessor is the only owner of the leased forest and no third party challenges its property rights;

5.1.3 This Agreement is concluded in accordance with Georgian legislation, therefore the Agreement is a valid contract between the parties;

5.1.4 Leased Forest is free from any lien, pledge, collateral and rights (including right of first refusal) of any third person as well as from any material flaw;

5.1.5 The Leased Forest is not sold, leased, rented or in any other way transferred to any third party, unless otherwise provided by this

**Draft for consideration purposes**

agreement and there are no ongoing litigations that may affect property right or lease;

5.1.6 Lessor is not aware of any circumstance that could affect the ownership interest or the terms of this Lease;

5.1.7 Lessor herein represents and warrants to reasonably and in the scopes of the laws of Georgia liaise on behalf of the Lessee on matters referred to the various state authorities on matters directly related or supplementary to the foregoing Agreement and/or implementation of the SMPFA.

**5.2 Representation and Warranties of the Lessee:**

As for the effective date of the contract Lessee represents and warrants:

5.2.1 Lessee is the duly established company ----- and is authorized to contract Lessor on the terms and conditions of the present Agreement, the person signing the Agreement on Lessee's behalf is duly authorized to act and bind the respective party with no limitation whatsoever to abide to the terms and obligations given hereinabove and herein bellow;

5.2.2 Lessee is not limited by any agreement, covenant or by the operation of the law of Georgia or any other country and therefore can legally and effectively be bound by the present Agreement. As for the effective date of the contract Lessee secured all necessary consents for signing this Agreement;

5.2.3 Lessee warrants that he can pay without any delays lease fee in accordance with this Agreement;

5.2.4 Lessee warrants that he possesses enough funds, experience and technical support to propose and implement a SMPFA as set out by the present Agreement and the respective laws of Georgia;

5.2.5 As for the effective date of this Agreement there are no ongoing, pending or threatened litigations, court order enforcement or any other actions that may affect solvency or liquidity of the assets of the Lessee or its ability to implement the Project and execute any actions or obligations set out in this Agreement.

**ARTICLE 6. Inventory Report**

6.1 The Lessee shall submit to the Lessor Inventory Report of the Leased Forest in the form and substance prescribed by the respective laws and regulations of Georgia within the period of 12 (twelve) months

**Draft for consideration purposes**

from the moment of registration of the Lease within the Public Registry.

6.2 The Inventory Report shall be valid for the period of 10 (ten) years and every next report shall be submitted 3 (three) months prior to the expiration of the validity of the previous Inventory Report.

6.3 The Inventory Report shall be supplemented with the positive Independent Expert Opinion.

6.4 The Lessor may at its option perform any reasonable actions to check correctness of any data included in the Inventory Report and submit to the Lessee the relevant recommendations within the period of 3 (three) months from the moment of submitting the Inventory Report by the Lessee. The Lessee shall make appropriate amendments to the Inventory Report within 45 (forty five) days from the moment of receiving written recommendations of the Lessor.

6.5 The Parties shall sign the Inventory Report after completion of all procedures described in Paragraphs 6.1-6.4. After signing, the Inventory Report becomes an integral part of the Agreement and is attached to it as an Annex 1.

**ARTICLE 7. Forest Management Planning Activities**

**7.1 Strategic Zoning Plan**

7.1.1 The Strategic Zoning Plan is drafted by the Lessor for the entire territory of Georgia and provides cartographic and textual information on zoning of forest areas by regions considering:

- (a) predominantly productive effect, and
- (b) predominating protective, welfare or recreational effects.

**7.2 Sustainable Management Plan of the Forest Area (SMPFA)**

7.2.1 The SMPFA is elaborated by the Lessee within the period of 6 (six) months from the date of signing of the Inventory Report by the parties, for the period of 10 (ten) years and in the manner prescribed by the respective laws and regulation of Georgia, the principles adopted by the Certifying Authority and requirements of this Agreement.

7.2.2 The SMPFA shall be supplemented with the positive Independent Expert Opinion.

7.2.3 Forest Development Plan shall take into consideration the Strategic Zoning Plan and consist of the following components:

- (a) Location and area of planning territory;

**Draft for consideration purposes**

(b) Social and economic standing of the planning territory;

(c) Environmental function;

(d) Previous use of Forest resources, revision of previous management plan;

(e) Current state of forest resources;

(f) Goals and management activities for the planning period.

7.2.4 SMPFA is subject for approval by the Lessor and no commercial use of the Leased Forest shall be permissible prior to such approval.

7.2.5 Unless otherwise stated by the applicable laws, normative acts of Georgia and Management standards, SMPFA plan shall include the facts and identifiable developments, which determine and influence the forest conditions of the planning area in a cartographic and textual form (plan drafting), and adjust these accounts to each actual development in the planning area, taking into consideration the principles of area planning discussed in this section.

7.2.6 The SMPFA shall be made up of partial plans continued in a partial plan of the neighbouring forests. The partial plan should set out the effects of the forest. The plan shall be subdivided into a textual part (description) and a map section (presentation). The partial plans within the SMPFA shall outline the general purpose of the plan, including but not limited to the commercial, protection and recreational goals.

7.2.7 SMPFA shall contain the technical part outlining the technical characteristics, actions and plans for the area of interest. The technical part of the plan shall identify the location, purpose and works associated with the construction or rehabilitation of the forest roads and cable cars for transportation of timber from the Leased Forest, supplemented by the respective permits. The plan prepared by the lessee shall be tailored to the respective area and consider requirements applicable to the human safety and integrity of the environment in Leased Forest.

7.2.8 Hazard zone plans shall be based on the Strategic Zoning Plan and shall identify the areas endangered by torrents, avalanches or other hazardous effects and their danger level together with those areas for which a special form of management is required or that are to be kept clear for later protective measures and shall elaborate the actions of the Lessee aiming at mitigating, minimizing or removing the risks associated with the respective area (Protection Forests).

**Draft for consideration purposes**

7.2.9 The Lessee shall be authorized to make suggestions to the Lessor for amending the Strategic Zoning Plan based on the research and analysis conducted in the respective areas.

7.2.10 The Hazard Zone plan shall be made available to the public for the period of one month. Public hearings shall be held in the administrative units effected by or bordering the Leased Forests. Within this period any interested company or an individual may bring a proposal on amending the plan. The Lessee shall present the amended Hazard Zone Plan indicating the suggestions received in the course of the public discussions. Lessor shall review the amended Hazard Zone Plan, consider the opinion of the local government and request amendments where reasonable and necessary. Comments and suggestions of the commission shall be taken into consideration by the Lessee.

**7.3 Annual Operational Plan**

7.3.1 Apart from the SMPFA, until November 10<sup>th</sup> every year the Lessee shall elaborate and submit to the Lessor the Annual Operational Plan to describe in details implementation of particular management activities outlined in the SMPFA.

7.3.2 The form of the Annual Operational Plan shall be approved by the Lessor.

7.3.3 The Annual Operation Plan shall be subject to the approval of the Lessor within the period of one month, which approval shall not be unreasonably withheld or delayed.

**7.4 Forest Area Planning Conducted by the Lessee**

7.4.1 For the purposes of submitting the SMPFA, the Lessee shall conduct the forest area planning in accordance with the Strategic Zoning Plan and principles and requirements set out in the laws of Georgia, this Agreement and principles, criteria and standards of the Certifying Authority.

7.4.2 The task of area planning is the description and foresight planning of forest conditions in the territory of Georgia or parts thereof.

7.4.3 In order to fulfill the tasks referred to in Article 7.4.1 and 7.4.2 above, efforts should be made for Forests to be available to an extent and a quality such that secures the following effects:  
(a) the productive effect, i.e. in particular the economically sustained production of wood as a raw material;

**Draft for consideration purposes**

(b) the protective effect, i.e. in particular protection against elementary risks and harmful environmental influences as well as maintaining the strength of the soil against soil erosion and soil drift, scree-formation and landslips;

(c) the welfare effect, i.e. the influence on the environment, especially on balancing the climate and the water regime, cleaning and renewing air and water;

(d) the recreational effect, i.e. in particular the effect of the forest as a recreational area on visitors to the forest, are best applied and safeguarded.

7.4.4 To achieve the objectives of forest area planning, special consideration must be given to ensuring that:

(a) in areas with a concentration of residential and employment locations as well as transport areas, the special organisation and structure of the Forests is of such a quality as to guarantee the protective, beneficial and recreational effects of the Forest;

(b) in areas in which the protective and beneficial effects of the Forest has a special significance for protection against flood, avalanches or wind or as a water storage facility; the special structure of the forest shall be appropriate to this significance.

Efforts should be made within the scope of forest area planning to co-ordinate all public interests, which may arise and be of significance to it.

7.5 The SMPFA shall identify the plans for reafforestation on areas where commercial cutting has been conducted, clear felled areas, open spaces, forest areas with sparse trees as well as afforestation for the protection purposes;

**7.6 Approval of the SMPFA by the Lessor**

7.6.1 The Lessor may grant the Lessee extension for submitting the SMPFA for the period up to 6 (six) months on the basis of the written request of the Lessee. The Lessee is entitled to submit the motivated request on extension one month prior to the term given in 7.2.1.

7.6.2 The Lessor may, at its option approve the SMPFA or submit to the Lessee recommendations to amend the SMPFA within the period of 60 (sixty) days from the moment of the receipt of SMPFA. The Lessor may

**Draft for consideration purposes**

at its option extend the period of submitting recommendations to the SMPFA up to 90 (ninety) days by delivering a motivated written extension notice to the Lessee. If the Lessor does not request any amendments to the SMPFA or does not deliver to the Lessee the extension notice within 60 (sixty) days, the SMPFA shall be deemed approved. The Lessee shall make requested amendments to the SMPFA within 45 (forty five) days from the moment of receiving written recommendations of the Lessor.

7.6.3 The Parties sign the SMPFA after completion of all procedures described in this Article. After signing the SMPFA becomes an integral part of the Agreement and is attached to it as an Annex 2.

7.6.4 The Lessee shall prepare and submit to the Lessor a draft of the SMPFA supplemented with the Independent Expert Opinion 12 (twelve) months prior to expiration of the 10 year validity period for the SMPFA. The parties shall agree upon the draft of the SMPFA in accordance with the same procedures as applicable to the initial adoption.

7.6.5 Any of the Parties may initiate amendment(s) to the SMPFA, which amendments shall become effective only after the agreement and signing by both parties.

7.6.6 Apart from the general authorities given hereinabove, the Lessee may modify the terms of the SMPFA in accordance with the amendments effected to the laws of Georgia and principles, criteria and standards of the Certifying Authority. Such modifications shall be agreed upon with the Lessee within the reasonable period from the moment of the amendments to the respective laws or principles of the Certifying Authority and effected prior or after approval and signing of the SMPFA.

**ARTICLE 8. SMPFA Audit. Management Certificate**

8.1 Within the period specified in the SMPFA the Lessee shall present to the Lessor an audit on compliance of the Lessee with requirements of the laws of Georgia, Management Standards and the SMPFA requirements. The audit shall be conducted by the auditor(s) certified by the Certifying Authority.

8.2 The Lessee shall obtain the Management Certificate within a period of 18 (eighteen) months from the moment of approving the SMPFA by the Lessor. The Lessee shall renew the Management Certificate in a

**Draft for consideration purposes**

timely manner but not later than the Forest Management Certificate held by the Lessee is expired.

8.3 The Lessee shall inform the Lessor if the Management Certificate is for whatever reason suspended, restricted or deactivated without any delay but not later than 5 (five) business days from the moment the Lessee becomes aware of suspension, restriction or deactivation.

8.4 In case of suspension, restriction or deactivation of the Management Certificate the Lessee shall restore the Management Certificate within the period of 9 (nine) months from the moment of the suspension, restriction or deactivation.

**ARTICLE 9. General Terms on Maintaining the Forest**

**9.1 Reforestation requirements:**

9.1.1 The Lessee is obliged to reforest clear felled areas and Forest areas with sparse trees in due time with locally suitable propagated material of Forest woody plants so that at least 3 trees are planted instead of the one cut.

9.1.2 Reforestation shall be deemed timely if the necessary measures (seed or planting) have been successfully carried out by the end of the fifth calendar year following the materialisation of the clear felled area or sparse stand.

9.1.3 Reforestation shall take place by means of natural regeneration, if there is a natural regeneration by seed, stool shoot or root sucker within a period of ten years, which gives rise to the expectation that the reforestation area will be fully stocked.

9.1.4 Should natural regeneration at high altitude clearly bring advantages compared with afforestation, the Lessor may extend the period prescribed in 9.1.2 above by a maximum of five years.

9.1.5 The Lessor shall extend the reforestation periods prescribed in 9.1.2 by a maximum of two years if it is proven that the Lessee has temporarily encountered an emergency in the Leased Forest, such as fire forest pests or an infectious disease of animals. Should a large-scale damage situation arise, such as large-scale wind throw, the reforestation period for the area affected shall begin when the damaged timber has been salvaged. The Lessor may extend this period by a maximum of five years. The extension of the period shall be granted if the Lessee has submitted a reforestation plan within the first year of the reforestation period that provides for

**Draft for consideration purposes**

- reforestation in the shortest possible time, to a maximum of the extended period
- 9.1.6 The Lessee shall ensure regeneration through the reforestation activities or natural regeneration.
- 9.1.7 Regeneration shall be completed through the reparation planning when and where necessary and shall be deemed achieved if the trees in the forest have struck roots through a minimum of three growth periods, it has an adequate number of plants for forestry requirements and there is no predictable risk for further growth.
- 9.1.8 Where the position of an energy supply line system prevents the growth to full height on the pilot track and a dispensation has been granted, the party entitled to erect the line shall ensure the timely re-afforestation of the pilot track area after each felling.
- 9.2 Destruction of Forests
- 9.2.1 The Lessee shall not undertake any action or omission that shall result in destruction of Forests.
- 9.2.2 The act or omission shall qualify as a destruction of Forests if actions or failure to act result in:
- (a) Materially weakening or destroying the productive capacity of the Forest soil;
  - (b) Exposing the forest soil to an evident danger of sliding or erosion;
  - (c) Resulting in the inability of prompt reforestation; or
  - (d) Exposing the plant growth to widespread danger, especially that caused by wind, snow, animals, improper fertilization and pollution of any kind.
- 9.2.3 Should it be determined that a destruction of the Forest has occurred the Lessor shall take the necessary measures to terminate the destruction of the forest and to mitigate its effects. In particular, it may include the restriction or request of a particular form of use, allowing every felling within an appropriate period of time determined under the permit of a Lessor, or order the polluter to terminate the actions and eliminate the danger and its effects on environment. This shall not affect claims by the Lessee under private law.

**ARTICLE 10. Classification of Forests, Rules of Treatment**

- 10.1 The Forests may be classified into three major categories:

**Draft for consideration purposes**

- (a) Production Forests;
  - (b) Protection Forests;
  - (c) Forests of Special Significance.
- 10.2 All forests that do not fall under the category of the Protection Forests or the Forests of Special Significance shall be deemed as the Production Forests and treated accordingly pursuant to the laws of Georgia and this Article.
- 10.3 Definition of Protection Forests
- 10.3.1 For the purposes of this Agreement, Forests qualify as the Protection Forests if located on the sites that are endangered by the eroding forces of wind, water and gravity, and which require special treatment to protect the soil and the plant cover and to ensure reforestation. Forest shall automatically be deemed as Protection Forests if one or more of the following criteria exists:
- (a) Forests on drift sand and drifting soil,
  - (b) Forests at locations with a tendency towards karstification or under severe risk of erosion,
  - (c) Forests in rocky, shallow grounded or precipitous locations, when reforestation is only possible under difficult conditions,
  - (d) Forests on slopes exposed to the danger of landslide,
  - (e) The Forest cover in the Timberline Zone,
  - (f) The Forest belt immediately bordering the Timberline Zone.
- 10.4 Forests of Special Significance
- 10.4.1 Forests may be declared as the Forests of Special Significance by virtue of the laws of Georgia if the purpose of the particular Forest is recreation, hunting, protection of humans, human settlements or facilities, water, roads or cultivated soil from the natural hazard or damaging environmental impacts and which require special treatment to gain and ensure their protective or welfare effect. To avoid any doubt, the Protected Areas declared as such by the duly authorized body of the Georgian government shall be deemed as the Forests of Special Significance for the purposes of this Agreement.
- 10.4.2 Subject to the provisions of Clause 9.4.1 above, the Protection Forest or the parts thereof may at the same time be declared as the Forest of Special Significance.

**Draft for consideration purposes**

- 10.5 Treatment and Use of Protection Forests
- 10.5.1 The Lessee shall treat Protection Forests with special regard to the applicable local circumstances, in order to ensure that the plant cover is maintained in a most stable manner, is appropriate to the location and has vigorous interior structure and prompt renewal capacity.
- 10.5.2 Should a Forest qualify as Protection Forest in accordance with this article, the Lessee shall treat that Forest as Protection Forest even if the relevant site is not officially declared as Protection Forest.
- 10.5.3 The Felling in the Protection Forests shall be allowed only for the proven benefit of the Protection Forest and shall be subject to the permission of the Lessor issued in accordance with the respective regulations.
- 10.5.4 The Lessor shall issue detailed regulations on treatment and use of Protection Forests and the Forest of Special Significance. Such orders may include but will not be limited to:
- 10.5.4.1 Setting up the special rules of re-forestation or afforestation and the respective period;
- 10.5.4.2 Imposing the age restrictions related to the immaturity of the wood-plants.
- 10.6 Declaratory Proceedings for Protection Forests
- 10.6.1 Should there be doubt whether a Forest or parts thereof constitute a Protection Forest, the Lessor shall take a decision on this subject upon application by the Lessee.
- 10.6.2 The declaratory proceedings shall be initiated ex officio, if this is deemed to be appropriate for the purposes of guarding against a negative treatment to the Protection Forests. The Lessor shall temporarily impose the rules of the Protection Forests until the decision as a result of the declaratory proceedings is adopted.
- 10.6.3 Should a Forest meet the requirements for qualification as Protection Forest, the Lessor shall issue a notice certifying this fact, if required after carrying out proceedings in combination with an inspection. Should those requirements not exist or be abolished, the Lessor shall, upon application by the Lessee or ex officio issue a notice stating that the Forest is not a Protection Forest.

**Draft for consideration purposes**

- 10.7 Measures to Rehabilitate Protection Forests
- 10.7.1 The Lessee and the Lessor shall, if rehabilitation measures are necessary to safeguard the Protection Forest, prepare a specially structured SMPFA's for the protection of forest area in question or to adapt an existing plan by amending it in a special manner.
- 10.7.2 Rehabilitation measures in accordance with this Section may in particular include:
- (a) Re-afforestation of Protection Forests that are insufficiently regenerated and are impaired in their protective function;
- (b) Treatment to the extent necessary to maintain the protective function of the Protection Forest area, also with regard to its reclamation;
- (c) Special layout of the plan shall comprise of the following:
- \_ The cartographic delineation of the Protection Forest demonstrating its conditions, management and legal status;
- \_ The measures necessary to maintain Protection Forests or improve their conditions in accordance with this Agreement, relevant timing and costs.
- 10.7.3 Should rehabilitation measures in accordance with this Article require the felling of over-mature stands to allow regeneration, the Lessee shall carry out such felling according to marking performed with the supervision of the Lessor.
- ARTICLE 11. Unlimited Access to the Leased Forest, Use of the Forest for Social, Recreational and Cultural Purposes**
- 11.1 Recreational Use of the Leased Forest
- 11.1.1 The Lessee shall not prevent visits of the tourists or any individual or group of individuals, including their overnight stay in the Leased Forest, unless such activities are preventing the Lessee from undertaking its business in accordance with the terms of the Agreement or/and SMPFA.
- 11.1.2 The Lessee may limit access of any third party to the Leased Forest in case such access violates safety requirements and other requirements provided by Georgian legislation including the restriction to access Forest areas with operational facilities such as arboretums, seeding nurseries, reforestation and natural regeneration areas and afforestation areas where plant growth has not yet reached an average height of 3 meters, wood-storage and

**Draft for consideration purposes**

wood-seasoning sites, storage places for material and machinery, buildings, operating sites for hauling facilities, except forest roads including their areas of risk.

11.1.3 Use going beyond section 10.1.1, such as camping in the darkness, tenting or horse-riding, shall be permissible only with the consent of the Lessee, which consent shall be implied if no restriction is displayed and shared with the public with the sufficient clarity. Driving is permitted only on the forest roads and unless the Lessee restricts the access. Lighting of fire is only permissible on the designated areas arranged by the Lessee. Skiing in the forest is only permitted in the area of ascending aids on marked places or ski routes.

11.1.4 Notwithstanding the provisions of this Article 11 the Lessee may restrict the use of the Leased Forest for recreational purposes temporarily or permanently in the following areas:

- (a) construction sites of hauling facilities and other forestry engineering structures;
- (b) risk areas for wood felling and hauling up to the hauling point for the duration of wood harvesting works;
- (c) Forest areas in which a fairly large number of trees have been thrown or broken as a result of atmospheric effects and which have not yet been processed, until processing comes to an end;
- (d) Forest areas in which treatment is being applied to combat Forest pests as long as it is necessary for this purpose;
- (e) Forest areas if and to the extent that they serve scientific purposes and this cannot be achieved without a ban.

11.1.5 Should the Lessee intend to have a ban of Forest area lasting more than four months on forest areas exceeding 5 hectares, it shall apply to the Lessor for a permit. The application of the Lessee shall be supplemented by the site plan and should indicate the plot number, the reason for the ban and the intended duration of the ban and, if appropriate, the size of the Forest area to be banned. The application will be granted if the Lessor reasonably deems the ban necessary to achieve the purpose of the ban. The same permission may be implied if the limitations indicated in the SMPFA are approved by the Lessor.

**Draft for consideration purposes**

11.1.6 Forest which is excluded from the use for recreational purposes, should be identified by means of information signs displayed in the locations where public roads and paths, marked paths, freight paths and forest roads as well as marked ski routes and cross-country passes intersect the banned area or the territory immediately adjacent to it.

11.1.7 Should there be a ban imposed in accordance with this Article, the Lessee shall facilitate the circumvention of the banned area and if necessary lay suitable paths as a bypass. Should this be impracticable because of the position of the banned forest area, he shall ensure the possibility of safe passing through the banned Forest area by means of indicator boards. Should the Forest area be fenced in, the pass should be made available through ladders or gates.

11.1.8 The Lessor may adopt specific orders on introducing the acceptable types of announcements, form and wording of information signs and the way in which this should be made noticeable. In case of bans with a time limit, the beginning and end of the ban shall be indicated on the information sign or below. If there may be any danger associated with Forest work, special reference should be made to this on the signs.

11.2 The Lessor shall adopt a decision on the admissibility of bans upon the request of the Lessee, in extraordinary and well-motivated reasons - *ex officio*.

11.2.1 Should the review by the Lessor end with the conclusion on the necessity of using the ban, the Lessor shall give the explicit (by issuing a permit) or implied (by approving the SMPFA) permission, whereas when the imposition of limitations is regarded unreasonable by the Lessor, the latter shall issue a notice to this effect requesting the Lessee to remove the restrictions and any associated barriers or signs. Should the review indicate that the ban is based on another Law the Lessor may issue a notice to this effect notifying the Lessee that he has to erect gates or ladders insofar as this is in compliance with the purpose and the legal ground of the restriction. Should the review indicate that the borders of the banned area have been extended the Lessor shall pass a notice establishing permissibility dimensions and notify the Lessee to remove barriers where they serve to extend the ban beyond the established borders.

**Draft for consideration purposes**

**11.3 Treatment to Woodland Grazing and Snow Refuge**

11.3.1 Forest grazing may not endanger the maintenance of forests or their effects.

11.3.2 Passing the domestic animals to the pasture shall be carried out with due regard to the necessary preservation of the Forest and, if relevant, also following reasonable bypass.

11.3.3 Woodland grazing may not be exercised in parts of the forest intended for regeneration, where the grazing stock might damage seedling crops already in existence or to be brought in. Grazing animals shall be kept away from the regeneration areas.

11.3.4 Notwithstanding the terms of this clause 10.3, the restrictions and limitations set out in accordance with other clauses of this Agreement shall remain unchanged.

11.3.5 The Lessee shall be entitled to the reasonable compensation for proprietary disadvantages in the events given in clause 10.3.

**11.4 Use of the Forest by the local communities**

11.4.1 The Lessee shall not prevent Social Cutting, and private use of forest and its products by the local community for the purposes other than commercial, should such use be legal and customary or necessary for the general living conditions of such communities. In this event the Lessee shall mark the trees that can be cut in the scopes of the Social Cutting by the local community, which shall not be deemed inaccessible for the community by the reasonable judgment. The Lessee shall, nevertheless be allowed to prevent removal of the trees that are necessary for conducting business of the Lessee in accordance with the SMPFA.

11.4.2 The Lessee shall permit the local communities to use the Forest Roads, subject to the restrictions given in this Agreement free of charge.

**11.5 Access to the Forest by the holders of the License**

11.5.1 The Lessee shall allow the holders of lease or license issued by the government to conduct their usual business in the leased Forest. Provided however that the Lessee is authorized to exercise the rights and privileges of the Lessor in the relevant transactions, other than the licenses on extracting natural resources by way of effective assignments introduced under this Agreement or any annexes thereof.

**Draft for consideration purposes**

11.6 The Lessee shall assist the respective authorities or any social groups in securing natural borders of the historic, religious and cultural monuments on the territory of the Leased forest and assist and allow the respective authorities or any social groups to carry out any social and economic activity connected with historic, religious and cultural monuments located in the territory of the Leased Forest.

11.7 The Lessee shall allow an individual or group of individuals to use the Leased Forest for recreational purposes in accordance with the instructions and/or rules developed by the Lessee in accordance with the Georgian legislation, SMPFA and this Agreement.

**ARTICLE 12. Protection against Forest Fires**

12.1 The Lessee shall mark the sites where lighting or maintaining a fire is permitted. For the need of protection of the Leased Forest against fire, the Lessee is authorized to carry out actions that it deems appropriate and necessary to ban and restrict lighting of fire, incautious use of inflammable items in the Leased Forest, in the timberline zone and places with the conditions favoring the spread of a forest fire, near the Leased Forest (danger area). This also includes releasing burning or glowing items, including but not limited to the matches and cigarettes.

12.2 Clearance burning or other blanket burning-off of plant residues (felling refuse and burn residue) is only permissible if it does not endanger the Forest, harm the quality of the soil or create the risk of a forest fire. The intention to start such fires shall be reported to the authorities in charge with fire fighting no later than one day before commencement, stating the location and time.

12.3 In times or areas of particular fire risk, the Lessor can prohibit any lighting of fires or smoking in the forest and its area of risk.

12.4 Should there be particular reasons that suggest that prohibitions in accordance with this Article 12 in areas subject to forest fires are inadequate, the Lessor shall prohibit persons other than the Lessee from entering vulnerable areas. Special attention should be paid to risks from heavy holiday traffic and forest structures that may be unfavorable for the purposes of protection against the forest fires.

12.5 To guard against forest fires at places exposed to particular risk from flying sparks or other fire-inducing effects due to the operation of a railway, the Lessor shall issue a notice requiring the

**Draft for consideration purposes**

railway company to carry out suitable protective measures in the Forest affected and in its area of risk by mutual agreement with the body responsible for railway affairs (such as erecting and maintaining fire-restricting measures in the form of safety strips or removing easily-inflammable items from the area at risk). The Lessee shall tolerate such action and entry on his land but will be entitled to the reasonable compensation for the damages that he suffers as a consequence.

12.6 Where new afforestation takes place along railway installations, the Lessor shall issue a notice requiring the Lessee to carry out protective measures in accordance with this Article.

12.7 The Lessee shall ensure posting the relevant signs to minimize the risk of lighting fire in restricted area or otherwise expose the forest to fires.

**ARTICLE 13. Protection Against Forest Pests**

13.1 The Lessee shall pay special attention to an impending risk from forest pests and report immediately to the Lessor if an increase in forest pests is threatening the safety and integrity of the Forest.

13.2 Forest pests within the meaning of this Agreement are animal and plant pests such as insects, mice, fungi or viruses, which, if their incidence were to increase, could endanger the Forest or substantially lower the value of the wood.

13.3 The Lessee shall take precautionary measures against the risk of damage to the Forest, inflicted by forest pests and effectively combat forest pests, which are already increasing in a threatening fashion.

13.4 Should other Forests also be threatened by the risk of pests, the Lessor shall, if successful preventive or combative measures require it, issue a notice or an order requiring the Lessor to cooperate with the other Lessors of the Forests in carrying out joint or simultaneous measures.

13.5 The cost of the measures to be carried out jointly or simultaneously shall, insofar as they are not payable from public funds, be distributed among the individual Lessees of the Forests in proportion

**Draft for consideration purposes**

to the area of the Forests protected thereby, or in accordance with another equitable valuation criterion.

13.6 Should the extent of danger, infestation or the nature of the measures to be applied require, the Lessor may engage the local government to directly apply necessary action. The Lessor may undertake itself or through the respective governmental bodies the actions directed at requisition of reasonable area of agricultural lands against compensation to prepare and carry out the combative measures in the immediate vicinity of the Forest areas endangered.

13.7 Should the offices concerned with combative measures in accordance with Clause 12.6 above have to resort to the third parties or outside vehicles to carry out the required works, to supervise or to provide assistance, the Lessee shall bear the associated costs in proportion to the area covered; this shall not apply if the Lessee does the necessary work itself.

13.8 Land used for agricultural and horticultural purposes shall be included in the action if it lies within the reach of the endangered Forest areas and the susceptibility to forest pests of the culture growing on it necessitates its inclusion. A report shall be obtained from the respective authority and approved by the Lessor before a decision is taken on the inclusion.

13.9 To avoid risk to people and animals the Lessor shall order the necessary restrictions (block) on traffic in the area included in the combative procedures (combative area). In the case of major operations the managers of endangered bee populations, those with hunting and fishery rights and the responsible bodies of water supply facilities, shall be promptly notified of the introduction of combative measures.

13.10 The Lessor shall prohibit encouraging the imminent danger of an increase in forest pests by action or neglect; this also applies when a mass increase is not immediately threatening. Already-felled wood which is infested by forest pests to a threatening degree or which may serve as a breeding ground for such pests, should be treated promptly wherever it is located, to suppress a spread of forest pests. This obligation concerns the Lessee or the parties responsible for the wood in question.

13.11 The Lessor shall impose detailed regulations on all measures suitable and required to prevent or avoid the imminent danger of an increase in forest pests. These may in particular provide that:

**Draft for consideration purposes**

(a) Tree trunks that are infested or threatened by infestation shall be felled within a period required for the most effective prevention of the imminent danger of an increase of forest pests, these trunks shall be processed as quickly as possible, removed from the forest, de-barked or otherwise made unsuitable to cause an imminent danger of increasing forest pests;

(b) Storing such wood shall only be permitted outside the Forest if it is subject to certain chemical or mechanical treatment such as spraying or debarking.

**ARTICLE 14. Protection of Immature Stands, Restrictions of Felling**

14.1 In immature, high forest stands, clear felling and removal of single trunks going beyond the extent required for tending purposes is prohibited except for the case indicated in 13.2 hereafter.

14.2 The extent required for tending purposes is exceeded, if less than six tenths of the full canopy cover would remain after the single trunks had been removed. The figure may drop below this in the case of intervention for tending purposes if it may be expected that a canopy of more than six-tenths will be achieved no later than five years following the tending intervention.

14.3 High forest stands of tree species which are not fast-growing are deemed immature if (a) in the even age stands the age of the stand is less than 60 years; (b) in the uneven-age stands, less than half of the trees reached the age of 60 years.

14.4 The Lessor shall determine the rapid-growing tree species by order and, if necessary, determine the age of stand immaturity for this.

14.5 The Lessor may establish the limits of diameter to assess the limit of immaturity instead of or along with, an age limit. Should such a diameter have been set, it shall be applied in any case to judge whether requirements of this Article 14 are observed.

14.6 The prohibition in accordance with this Article 14 does not apply to felling

(a) on forest area used for the erection of a haulage installation,

(b) on forest soil that was expressly allocated for growing Christmas trees,

**Draft for consideration purposes**

(c) which was necessary for severance cutting such as liberation cutting, release cutting or boundary cutting, if its width is not more than 10m,

(d) which is necessary as preparatory measures for reforesting clear stands.

14.7 The Lessee shall inform the Lessor of the area allocated for growing the Christmas trees by indicating the foregoing in the SMPFA or by requesting amendments in the SMPFA. In any event the relevant notice shall contain the plan for intended felling for the period of 10 years. The Lessor may deny to attribute the land for the foregoing purpose

(a) if from the nature of the plant cover structure it may be concluded that the latter is not suited for the given purpose or

(b) if the area is a Protection Forest or plant cover in the timberline zone, provided that the plant growth in the timberline zone offers a profound protective effect.

14.8 The Lessor shall, upon the application of a Lessee, grant exceptions to the prohibition if

(a) cutting with a width of more than 10m is necessary for forest operation measures such as liberation cutting, release cutting or boundary cutting;

(b) pilot track felling is necessary for the purpose of erecting and for the duration of the proper existence of an energy supply line installation,

(c) there is an obvious imbalance between the productive power of the forest soil and the yield of the stand covering it, which can only be remedied by clearing the stand and using yield-enhancing forestry measures or

(d) measures for increasing growth are carried out and no endangerment of the effects of the forest may be expected.

14.9 Should the sustainable existence of agricultural and forestry operation be endangered by extraordinary disasters, the Lessor may, upon application of the Lessee, grant an exception from the prohibition if this is the only way of averting and re-afforestation is ensured.

**Draft for consideration purposes**

14.10 Instances of the kind referred to in Clause 13.9 shall apply in particular if stocking is sparse or of poor quality, or where stocking consists of tree species unsuitable for the location or of poor species, or where stocks have been considerably damaged by game, grazing cattle, forest pests or red-ring rot.

14.11 Measures under Clause 13.10 are those whereby the standing supply of wood of the stock for which felling has been applied, exceeds that of a similar, average-stocked, mature stand in which no growth-intensive measures such as forest fertilization or intensive stand cultivation have been carried out.

14.12 Forestry measures within the meaning of this Article 13 shall be indicated in the SMPFA. Should the surveys carried out for this purpose indicate that these measures are suitable to achieve the given purposes, the Lessor shall prescribe them in the authorization notice as requirements, otherwise the application shall be rejected.

14.13 Prohibited Felling:

14.13.1 The following actions are prohibited:

(a) clear felling which

1. permanently reduces the productive power of the forest soil,
  2. considerably or permanently impairs the water regime of the forest soil,
  3. brings about a more severe erosion or drifting of forest soil, or
  4. endangers the effect of Protection Forests,
- (b) large scale clear felling in high forest.

The felling shall qualify as large scale felling if it extends for:

- 1 a width of up to 50m extends for more than a length of 600m or
- 2 a width of more than 50m extends more than an area of 2 hectares.

Calculation of the neighboring clear areas or the areas where regeneration is not yet secured shall be cumulative.

The Lessor shall, upon application, grant exceptions to the prohibition if

**Draft for consideration purposes**

(a) there are reasons in connection with forest management, such as in particular severe haulage conditions or the necessity to remove low-producing or endangered stands,

(b) the continued existence of the agricultural and forestry enterprise would otherwise be endangered or

(c) this is necessary to erect an energy supply line installation.

14.13.2 There shall be deemed to have been infringements within the meaning of 14.13.1 if the Lessee has been legally convicted for

(a) destruction of the forest,

(b) repeated infringement,

(c) repeated infringement of the requirement for permission provided for in this Agreement or against the established conditions and requirements issued by notice and the conviction is no longer than five years, calculated from the commencement of the intended felling.

14.14 Felling Application

14.14.1 Unless otherwise indicated in this Agreement, any felling activity requires the explicit consent of the Lessee through the SMPFA or the other procedures envisaged in the laws and normative acts of Georgia.

14.14.2 The Lessee shall apply to the Lessor for felling approval to be issued, if the intended felling is not already indicated in the approved SMPFA.

14.14.3 The application shall include the information necessary for taking the respective decision, including the location and area, period of felling, etc.

14.15 Felling Approval

14.15.1 Felling approval shall be issued if the felling applied for does not conflict with the provisions of this Agreement and the laws of Georgia.

14.15.2 Should the applicant have repeatedly failed to meet an obligation for re-forestation in accordance with this Agreement, the felling approval applied for shall in any case be denied so long as has he has not met the obligation.

**Draft for consideration purposes**

14.15.3 If there are afforestation arrears, felling approval shall in any case be combined with the requirement to remedy the outstanding re-afforestation within an appropriate period of time.

14.15.4 Approval shall, if necessary, be accompanied by the instruction on relevant conditions and requirements to ensure that the Forest is treated in accordance with the provisions of this Agreement (such as prescriptions regarding reforestation of the felled wood, ordering forest protection measures or marking by an organ of the Lessor etc. of the stands or trunks for which felling has been approved). Should official marking be prescribed, the special marking hammer shall be used.

14.15.5 The Lessor shall make sure that the administrative actions under this Article 13 are carried out in conformity with the laws of Georgia in a timely manner and that no permission requested by the Lessee is unreasonably withheld or delayed.

14.15.6 The Lessor shall decide on the felling application within six weeks from the date of submission by the Lessee. Should it fail to make a decision within this period, the Lessee may carry out the felling applied for while adhering to the provisions of this Agreement.

14.15.7 Should weather conditions prevent carrying out the necessary surveys on the spot, the Lessor may extend the six-week period, until it is anticipated that the reason for prevention no longer applies. The applicant shall be notified of this by notice.

14.15.8 The period of validity of the felling approval is five years from the date of issuing permission by the Lessor unless the long term plan is approved through the SMPFA.

**ARTICLE 15. Forest Monitoring**

15.1 Parties herein understand that all forests are subject to official monitoring. This includes the right and duty of the Lessor to monitor compliance of the Lessee to the provisions of this Agreement, the relevant directives that have been issued as well as individual orders and provisions. To this end the respective bodies of the Lessor shall be authorized to enter the Leased Forest, drive on the forest roads and request the Lessee, its appointees, agents,

**Draft for consideration purposes**

employees, or bodies to provide information and evidence where it is of significance for monitoring purposes.

15.2 For the purposes of the Forest monitoring, the Lessor is entitled to evaluate legal compliance in the various areas of the Leased Forest, when the need be, the Lessor may initiate the special forest investigation and involve local or international experts. When conducting surveys within the scopes of its monitoring objectives, the Lessor may also carry out necessary works in the forest such as measurement, taking inspection material etc. The Lessee may be informed of the actions with respect to the monitoring to the extent possible and reasonable.

15.3 The bodies, entities, private parties and individuals entitled by the Lessor to carry out Forest surveys shall have the right to enter any Forest, drive on the Forest roads and request the Lessee to provide necessary and available information.

15.4 Forest supervision shall also extend to establishing damage to the Forest inflicted by the acts of nature or humans, as well as the actions and omissions of the Lessee.

15.5 If the Lessee ignores forestry regulations in dealing with the Forest or its area of risk, the Lessor shall, notwithstanding the initiation of criminal proceedings, impose a notice on the Lessee or, in case of danger, directly order him/her to take the measures for immediate assessment of circumstances as well as the necessary safety measures, such as in particular

- a) prompt and appropriate re-afforestation,
- b) preventing and guarding against destruction of the Forest,
- c) clearing the Forest of damaged timber and other residues endangering the maintenance of the Forest and clearing torrents,
- d) preventing and as far as possible eliminating the damage to Forest soil or plant cover caused by felling or haulage or,
- e) stopping illegal felling or minor produce, and, if required, have them carried out against reimbursement of costs by the party responsible.

15.6 A marking hammer shall be used for official marking, the mark of which shall be determined by order of the Lessor (official marking

**Draft for consideration purposes**

hammer). Its imitation or unauthorized possession or use are prohibited.

**ARTICLE 16. Rights and Obligations of the Lessee**

16.1 Without the prejudice to the other obligations set out in this Agreement, the laws of Georgia and SMPFA, the Lessee shall:

16.1.1 use reasonable care and make affirmative actions in order to protect and recover the Leased Forest;

16.1.2 conduct an inventory of the leased forest in compliance with the terms and conditions set out in Article 3 above and inform the Lessor within the shortest reasonable time if in the course of the inventory it discovers facts of illegal deforestation, poaching or other facts, that at the good judgment of the Lessee should be timely disclosed to the Lessor;

16.1.3 submit to the Lessor the SMPFA within the period and terms set out in Article 7 of this Agreement and adhere to the SMPFA at all times;

16.1.4 in the course of the Agreement submit to the Lessor a report of the environmental audit conducted by the body authorized by the Certifying Authority in accordance with the respective laws and applicable standards as set out in Article 7 above;

16.1.5 not arrange, perform or effect any assignment of its rights or obligations under this Agreement until the Lessor approves the SMPFA in accordance with Article 7 of this Agreement;

16.1.6 ensure that in the event of assignment of its rights and obligations in whole or in part, the new holder of any respective right or obligation shall comply with Georgian legislation, SMPFA, Management Standards and conditions of the present Agreement;

16.1.7 not use/remove trees, sections or animals that are attributed to the rare species and/or listed in the Red Book, unless the Lessee justifies that such removal is reasonable or necessary and obtains the relevant permit from the Academy of Science of Georgia;

16.1.8 comply with the laws of Georgia regulating the maintenance, protection and commercial use of the forests, including but not limited to the obligation to:

- (a) Resort to the reasonable and timely actions, necessary for protecting leased forest from soil erosion;
- (b) Allow commercial cutting of the trees of specific characteristics and refrain from and prohibit cutting of the trees that do not match with certain characteristics set out in

35

**Draft for consideration purposes**

the laws of Georgia or located in the areas allocated for the recreational facilities or to the protected forests;

(c) Plan and implement the regeneration measures to ensure the sustainable management of the Leased Forest, which will imply as a minimum planting for regeneration purposes of at least the same size of the vegetation that was damaged or extracted in the course of the commercial cutting;

(d) Mark the trees suitable for the commercial and Social Cutting;

(e) Undertake reasonable and appropriate measures to prevent, resist and cure diseases of flora and fauna in the Leased Forest and should this be a case, inform Lessor regarding such issues in detail as soon as reasonably possible;

(g) Allow the state authorities to carry out any actions, including but not limited to the training, camping, passing, exercising, constructing, for the infrastructural, recreational or military purposes without any additional fees or charges. In this event the Lessee may make suggestions on the basis of the SMPFA to use or refrain from using certain parts of the Leased Forest that may be exploited for the commercial cutting, hunting area or regeneration area or may be attributed to the dangerous ;

(h) Elaborate and implement the adequate rules and limitations applicable to the protection of the Leased Forest from random fire, erosion and landslides and other threats that may inflict the negative impact or damages on the vegetation or inhabitants of the Leased Forest;

(i) In the event of receiving a motivated request of the third party, other leases or the state body to open the pathway for transportation of timber through the territory of the Leased forest, the Lessee shall be required to allow such pathway and may charge the fees, where reasonable and practical. etc

16.1.9 not prevent research and scientific activity, necessary for protecting flora and fauna on the leased territory;

16.1.10 not prevent construction and functioning of the structures of infrastructural projects of the state importance

16.1.11 submit to the Lessor materials, regarding inventory of the fauna in the Leased Forest and comply with the quotas assigned under the approved SMPFA;

16.1.12 protect and maintain appropriate conditions for the survival of wild animals discovered during the inventory process;

36

**Draft for consideration purposes**

16.1.13 secure fire prevention measures in the Leased Forest. In the event of the relevant threat the Lessee shall promptly undertake adequate and reasonable actions to prevent the damages and inform the Lessor immediately;

16.1.14 prevent hunting activities if it becomes aware of the facts of deterioration of living conditions of wild animals or if there is a threat of extinction of any wild species in the Leased Forest;

16.1.15 protect wild animals from negative impact to their living conditions and extinction.

16.2 Without the prejudice to the rights set out in the Agreement and the laws of Georgia, the Lessee shall be entitled to:

16.2.1 conduct its business based on its sole good judgment and without Lessor's interference other than the control and monitoring set out in this Agreement and the laws of Georgia;

16.2.2 carry out the administrative functions in accordance with the laws of Georgia necessary and appropriate to prohibit and prevent the actions of the third parties, companies and individuals resulting in or aiming at the actions inflicting harm or damages on the vegetation or inhabitants of the Leased Forest or impeding commercial use of the premises within the Leased Forest in accordance with the SMPFA. In the events given in the administrative laws of Georgia the Lessee shall apply the administrative measures, including, in the scopes of the law, fine, termination of the license, etc.

16.2.3 The Lessee may exercise the rights given in this clause 9.2.2 through its own agents and employees or through the special private or state bodies empowered with the administrative functions by the respective laws.

16.2.4 use the public infrastructure without discrimination from the Lessor or any other agency;

16.2.5 not to be unjustifiably refused on the Lessor's approval of the respective Projects, Plans or any other reasonable and legal requests;

16.2.6 use the Leased Forest through the entire period of the Agreement, save for the period until approval of the SMPFA and receive compensation in case of material breach or unlawful rescission of the Agreement by the Lessor;

16.2.7 export wood, timber or lumber within the limits established by the Georgian legislation;

**Draft for consideration purposes**

16.2.8 export wooden products manufactured in Georgia in accordance with the applicable laws of Georgia.

**ARTICLE 17. Rights and Obligations of the Lessor**

17.1 Without the prejudice to the other obligations set out in this Agreement, the laws of Georgia and SMPFA, the Lessor shall:

17.1.1 act in good faith for the purposes of the present Agreement;

17.1.2 not unreasonably withhold or delay its confirmation of the SMPFA for the Lessee;

17.1.3 sign necessary documents for the registration of the present lease in the National Agency of the Public Registry;

17.1.4 undertake supervision of the Forests, including the Leased Forest;

17.1.5 advise the Lessee where appropriate;

17.1.6 co-operate with the Lessee in forestry subsidization where appropriate and necessary;

17.1.7 assess the timber harvest periodically;

17.1.8 be in charge of forest-related education and public relations in forestry.

17.2 Without the prejudice to the other rights set out in this Agreement, the laws of Georgia and SMPFA, the Lessee shall:

17.2.1 be authorized to inspect Leased Forest to ensure that the Lessee is not in breach of the conditions of SMPFA or the terms of this Agreement. Unless the terms of frequency are deviated at the sole discretion of the Lessor, inspections shall be carried out once in every quarter; in the course of its inspections the Lessor shall not hinder the normal business process of the Lessee to the extent reasonably possible;

17.2.2 shall reasonably interfere in the process of the forest management exercised by the Lessee to extinguish or mitigate the negative impact on the nature caused by the random fires, landslides, deceases and other negative events that could not be cured by the Lessee in a timely manner;

17.2.3 carry out the actions aimed at regeneration of vegetation in the designated areas of the forests, if such actions could not be properly implemented by the Lessee in accordance with the SMPFA;

17.2.4 charge the Lessee costs associated to the actions incurred in the course of interference as given in clauses 10.2.2 and 10.2.3;

**Draft for consideration purposes**

17.2.5 at any time at its sole discretion partially or full suspend the operation of the Lessee in the Leased Forest or any part of the Leased Forest in the following cases:

- (a) suspension, restriction or deactivation of the Management Certificate;
  - (b) loss of the Management Certificate;
  - (c) illegal activity of the Lessee that causes threat of any kind to the safety of the local community, employees of the Lessee or any third party;
  - (d) significant violation or breach of this Agreement, SMPFA and laws of Georgia;
  - (e) insolvency or liquidation launched against the Lessee;
  - (f) fraud performed by the directors, majority shareholders or any officials of the Lessee;
  - (g) failure of the Parties to agree on the Inventory Report and/or SMPFA for more than 9 (nine) months period after submission of the Inventory Report and/or SMPFA by the Lessee to the Lessor.
- 17.2.6 be authorized to terminate this Agreement unilaterally and claim the damages and compensation for the following:

- (a) the significant violations and breaches committed by the Lessee in accordance with the terms and conditions of this Agreement, SMPFA and the laws of Georgia;
- (b) illegal logging of the forest
- (c) suspension of the Management Certificate of the Lessee for more than any consecutive 12 (twelve months) period or in case of illegal logging of the forest by the Lessee;
- (d) failure of the Parties to agree on the Inventory Report and/or SMPFA for more than 2 (two) years period after submission of the Inventory Report and/or SMPFA by the Lessee to the Lessor.

**ARTICLE 18. General Terms of Liability**

18.1 Should a person not involved with works relating to forest management be killed or his body or his health be injured or property belonging to him be damaged, the Lessee shall be liable to compensate for the loss if it was premeditated or in cases of gross negligence on the part of the Lessee or his agents or employees. Should the loss occur due to negligence of the party who suffers such loss, it will bare the consequences in full or in part, to the

**Draft for consideration purposes**

extent the loss is resulted from such negligence. If the loss occurs due to illegal, reckless or negligent action of any third party, such third party shall also be held liable to the extent of his fault in the occurrence of the loss. Should the loss occur in a cordoned-off area, liability shall only apply in the event of intentional infliction of damages only.

18.2 The same effects, as given in 18.1 shall apply to the liabilities resulted in due to the conditions of a forest road or another path in the forest; the Lessee shall only be liable for the prescribed avoidance of dangers caused by the poor condition of a path only in the case of Forest roads and on any other paths which the Lessee has expressly devoted to use by the general public by means of appropriate identification.

**ARTICLE 19. Assignment and Sublease**

19.1 The Lessee may assign all or part of its rights, obligations and interests to a Third Party provided that the Third Party:

- (a) has the demonstrated the technical and financial ability, as well as appropriate experience in forest management to perform obligations to be assumed by it under the Agreement;
- (b) holds the effective Forest Management Certificate (where applicable); and
- (c) Accepts and assumes all of the terms and obligations set out in this Agreement.

19.2 Any such assignment by the Lessee shall be subject to prior written consent of the Lessor, which consent shall not be unreasonably withheld or delayed.

19.3 If within thirty (30) days following notification of an intended assignment, accompanied by a copy of the draft assignment agreement and related documentation with respect to the proposed assignee, including certified financial statements and other evidences to the Lessor's reasonable satisfaction of the matters set forth in the Article 19.1 of the Agreement, the Lessor has not given a written response of any kind then the assignment shall be deemed approved by the Lessor.

19.4 The Lessee may assign all of its rights, obligations and interests to its Affiliate, without prior consent of the Lessor, provided that any such Affiliate:

**Draft for consideration purposes**

(a) has the demonstrated the technical and financial ability, as well as appropriate experience in forest management to perform obligations to be assumed by it under the Agreement;

(b) holds the effective Forest Management Certificate; and

(c) Accepts and assumes all of the terms and obligations set out in this Agreement.

19.5 The Lessee may sublease all or part of the Leased Forest to a Third Party. Any such sublease by the Lessee shall be subject to prior written consent of the Lessor, which consent shall not be unreasonably withheld or delayed.

19.6 If within thirty (30) days following notification of an intended sublease, accompanied by a copy of the draft sublease agreement the Lessor has not given a written response of any kind, then the sublease shall be deemed approved by the Lessor.

19.7 No partial assignment or sublease may be allowed by the Lessor if such assignment or sublease prevents effective implementation of the adequate measures aiming at regeneration of vegetation or carrying out the safety measures in the Leased Forest, including the safety measures applicable to the Protection Forest parts of the Leased Forest.

19.8 The Lessee acknowledges that the Lessor prior to entering into this Agreement issued the leases and licenses listed in Annex 3 of this Agreement.

19.9 By signing this Agreement the Lessor assigns to the Lessee all its rights and obligations under the lease and sublease agreements entered into prior to the date herein and involving the Leased Forest. This assignment will include *inter alia* collection of the lease, fees, penalties, and the right to inspect and terminate the agreements in accordance with the respective contracts.

**ARTICLE 20. Effective Date and Termination**

20.1 The effective date of the agreement is the date given hereof, viz. \_\_\_\_\_, 2011

20.2 The present Agreement shall remain in effect for the term of fifty (50) years unless terminated in accordance with the terms set out herein;

20.3 Each party to the present Agreement may rescind the Agreement without cause upon 12 (twelve) months prior notification made in

**Draft for consideration purposes**

writing to the other party. In such a case rescinding party shall compensate the other party direct damages that may include the lost profit;

20.4 Each party to the present Agreement may rescind the Agreement upon the notice made two weeks in advance to the other party in case of misrepresentation (whether innocent, by negligence or willful) made by such other party;

20.5 The Lessor shall be entitled to terminate this Agreement should it establish the gross violation on the part of the Lessee. Such gross violations shall include the event when:

20.5.1 the Lessee is found to be in breach of the terms and figures of the SMPFA, agreed upon with the Lessor, terms of its Licenses, or the laws of Georgia should such breach not been rectified within the period of two months from the notice duly made by the Lessor or the other period explicitly agreed upon by the parties. If the breach is not subject to rectification or the effects thereof may not be reversed, the Agreement shall be terminated with the immediate effect and the Lessee shall be required to compensate in full the amount of damages inflicted on the Lessor, the local community or the environment. The Lessor shall be entitled to claim additional damages from the Lessee, which may include but may not be limited to the profit, lost due to the early termination;

20.5.2 the Lessee is unable to submit the SMPFA within the period given in this Agreement or perform its obligations under the SMPFA and fails to provide the action plan acceptable to the Lessor guaranteeing the rectification of such failure within the period of one month from the moment of breach or the notice on breach. In this event, should there be no material damages inflicted to the environment, due to such violation, the Lessor shall be authorized to terminate this Agreement with the notice given two weeks in advance and claim the damages, including but not limited to the profit, lost due to the early termination. Whereas in the event if the breach of the Lessee entails material damages inflicted to the nature, the Lessor may terminate the lease with immediate effect and claim all damages, including the lost benefits expected from

**Draft for consideration purposes**

the Agreement and costs of rectification of any and all damages;

20.5.3 When the Lessee did not obtain initially or after its expiration the Forest Management Certificate for the period of 4 months.

20.6 The Agreement shall be renewed automatically for --- years in case if none of the Parties sends another Party 12 (twelve) months written notification before expiration of the term provided by Article 20.2 of this Agreement.

20.7 Despite the reason of termination, the Lessee shall be required to return the Leased Forest to the lessor in the conditions comparable to those on the effective date, unless certain improvements had been or had to be carried out under the SMPFA. Upon the termination, the terms given in this Agreement should be respected and the plants and animals removed from the nature should be adequately substituted by the same or comparable species in compliance with the laws of Georgia and Management Standards.

**ARTICLE 21. Extraordinary Termination**

The Lessee upon its sole discretion may terminate this Agreement within the period of 24 (twenty four) months from the Effective Date without any obligation towards the Lessor to pay any penalty or remunerate damage caused by extraordinary termination as per this Article. For such extraordinary termination the Lessee shall send written notification to the Lessor and attach to it the Inventory Report with independent expert's opinion prior to expiration of 24 (twenty four) months period from the Effective Date. In case no Inventory Report with independent expert's opinion is attached to the written notification the Lessee is not entitled to extraordinary termination of this Agreement as per this Article.

**ARTICLE 22. Notices**

Any notice which may be given by a Party under this Agreement shall be deemed to have been duly delivered if delivered by hand, first class post, facsimile transmission or electronic mail to the address of the other Party as specified in this Agreement or any other address notified in writing to the other Party.

**ARTICLE 23. Governing law and Dispute Resolution**

**Draft for consideration purposes**

22.1 This Agreement shall be governed by and construed under Georgian law.

22.2 The Parties hereto will use their best efforts to settle amicably any dispute, controversy or claim arising out of or in connection with this Agreement. Any dispute which cannot be settled amicably may be submitted by either Party to arbitration before an arbitral tribunal consisting of three (3) arbitrators applying the laws of Georgia under the UNCITRAL Arbitration Rules then in effect and conducted in the English language in Geneva, Switzerland. The decision of any such arbitral tribunal shall be final and binding on the Parties, and may not be appealed against. The appointing authority shall be the International Chamber of Commerce in accordance with the rules of the ICC as the appointing authority in UNCITRAL or other ad hoc arbitration proceedings then in effect.

**ARTICLE 24. Severability**

The provisions of this Agreement are severable. If any provision of this Agreement shall be held by any court of competent jurisdiction to be invalid, void or unenforceable, such provision shall be deemed to be modified to the minimum extent necessary to avoid a violation of law and, as so modified, such provision and the remaining provisions shall remain valid and enforceable in accordance with their terms to the fullest extent permitted by law.

**ARTICLE 25. Force Major**

25.1 No failure or omission by either party to carry out or observe any terms or conditions of this Agreement shall give rise to any claim against that party or be deemed a breach of this Agreement, if such failure or omission arises from Force Majeure conditions, which the party in question could neither have foreseen nor prevented by taking reasonable measures.

25.2 Such extraordinary conditions shall be limited to flood, fire, earthquake, storm and other acts of nature, as well as war, military operations, government acts or actions or other conditions or actions of similar nature.

**Draft for consideration purposes**

25.3 The party claiming Force Majeure shall be relieved of its obligations under this Agreement only to the extent that its performance is prevented by the Force Majeure conditions, and shall not be relieved from performance any other obligations under this Agreement not prevented by the Force Majeure conditions.

**ARTICLE 26. Confidentiality**

This Agreement shall remain private and confidential to the parties save as may be necessary to give effect to this Agreement and/or as may be required by law. No party to this Agreement shall be authorized to disclose any information regarding the accounts, business or operations of another party unless by the prior written consent of the party involved. The party damaged due to the violation of this clause shall be authorized to seek for the damages inflicted due to such violation. The damages shall not be payable if the disclosure was made due to the requirement of the law or other legitimate reason.

**ARTICLE 27. Modification and Waiver**

No supplement, modification or amendment of this Agreement shall be binding unless executed in writing by the parties whose rights and responsibilities are affected by the modification. No waiver of any of the provisions of this Agreement shall constitute, or be deemed to constitute, a waiver of any other provision hereof (whether or not similar) nor shall any such waiver constitute a continuing waiver.

**The parties hereto have caused this Agreement to be duly executed as of the day and year first above written:**

**LESSOR**

**LESSEE**

ANNEX 1 Inventory Report

ANNEX 2 Sustainable Management Plan of Forest Area

ANNEX 3 The list of existing leases and licenses in the Leased Forest